Dzisiaj 16 stron

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski, wiadomości potocznych Wiktor Uma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 513

Poznań, czwartek dnia 6 listopada 1930

Rok XXV

Nikczemne oszczerstwo

W całym kraju ustalony jest pogląd, że akcja wyborcza B. B. stoi wyłącznie tumanieniem opinji publicznej, a przedewszystkiem niesłychaną presją i oszczerstwami, miotanemi na przeciwników politycznych. Tak było zresztą już przy zeszłych wyborach, przed dwoma laty. Nie potrzebujemy tych rzeczy przypominać, począwszy od kłamstw, rzucanych na wiecach, choćby w najskromniejszem miasteczku na prowincji, czy na wsi, a skończywszy na „chrześcijańsko" - rolniczej fabryce fałszywych ulotek komunistycznych w „Dzienniku Pozn.", które miały skompromitować obóz narodowy, popierany rzekomo przez komunistów.

To, co się obecnie dzieje, przekracza jednakowoż jeszcze o kilkaset procent wszelkie bezeceństwa „sanacyjne" z roku 1928. A przodują w tej robocie inteligenci lewicowo - „sanacyjni", niby to „ideowi", ci sami, którzy lubią się odżegnywać od nadużyć centrali „sanacyjnej" w Warszawie, nad niemi nawet ubolewać wobec naszych ludzi i występować w roli „gentlemanów", skłonnych do utrzymywania z naszymi działaczami stosunków politycznych. Jak ci „gentlemanowie" wyglądają w praktyce, tego nowy dowód przedstawiamy niniejszem Czytelnikom pisma naszego.

Naczelny redaktor „Kurjera Pozn." otrzymał wiadomość z Inowrocławia, że na wiecu B. B., który się tam odbył dnia 1 listopada, p. dr. Leon Surzyński, pierwszy kandydat na poznańskiej liście „sanacyjnej" do Sejmu, rzucił na niego publicznie bezprzykładny zarzut. Zwrócił się wobec tego do czynników kierowniczych Stronnictwa Narodowego w Inowrocławiu z prośbą o bezzwłoczne i ściśle protokolarne stwierdzenie tego, co zaszło. Dzisiaj otrzymał następujące zeznanie:

„Na wiecu wyborczym B. B. w Inowrocławiu, który odbył się w niedzielę dnia 1. listopada 1930 r. na sali Parku Miejskiego, mówca B. B. p. dr. Leon Surzyński z Poznania wygłosił m. i. następujące zdanie:

„Kiedy minister endecki Seyda był ministrem spraw zagranicznych, wówczas w Meklemburgji wydalono robotników polskich, którzy na wozach zostali przysłani w granice Polski. Endecki minister Seyda mógł taką samą ilość wydalić Niemców z granic Polski, uderzył coprawda pięścią w stół, ale zadowolił się jednym miljonem marek odszkodowania, które schował do kieszeni".

„Niżej podpisani oświadczają, iż byli obecnymi na wyżej wymienionym wiecu B. B. i potwierdzają fakt wypowiedzenia przez p. dr. Leona Surzyńskiego z Poznania powyżej przytoczonego zdania, co mogą również zeznać pod przysięgą.

„Inowrocław, dn. 5. listopada 1930 r.
(—) Ludwik Olszewski
(—) Aleksander Klonowski
(—) Jan Borowski".

Nikczemność tego oszczerstwa mówi sama za siebie. Takie jest oblicze moralne „ideowych" „sanatorów" i „gentlemanów" politycznych. Oszczerca mniemał niewątpliwie, że p. Seyda o jego występie inowrocławskim na zgromadzeniu B. B. się nie dowie. Stało się inaczej. Oczywiście odpowie za swój czyn przed sądem.

Dla napiętnowania całej ohydy tego oszczerstwa podajemy Czytelnikom do wiadomości jeszcze, co następuje:

W sprawie owych robotników polskich w Meklemburgji p. Seyda, jako minister spraw zagranicznych (w roku 1923), wywarł silny nacisk na ministerstwo spraw wewnętrznych, kompetentne w tej sprawie, by w drodze retorsji kilkakrotnie tak wielką ilość optantów niemieckich wydaliło z Polski. Za plecami ministra dyrektor departamentu politycznego M. S. Z., p. dr. Kętrzyński przyjął do wiadomości zobowiązanie posła niemieckiego p. Rauschera, że zarządzenie wydalenia Polaków z Meklemburgji będzie bezzwłocznie cofnięte i bez porozumienia z ministrem, wbrew jego wyraźnej dyspozycji przyrzekł p. Rauscherowi, że optanci niemieccy nie będą wydaleni. I w tym sensie p. dr. Kętrzyński skomunikował się z ministerstwem spraw wewnętrznych.

Chociaż p. dr. Kętrzyński był i jest zaciekłym i wpływowym piłsudczykiem, nie posądzaliśmy go i nie posądzamy, że wziął pieniądze od Niemców. Działał niewątpliwie z nałogu ugodowego wobec Rzeszy Niemieckiej i Niemców, jak tylu innych wówczas i dzisiaj. Ale p. dr. Kętrzyński otrzymał wówczas natychmiast odpowiedź od ministra Seydy w postaci bezzwłocznej dymisji za przekreślenie w porozumieniu z posłem niemieckim postanowienia swego ministra, i to w sprawie wydalenia optantów. Ministerstwo spraw wewnętrznych zostało powiadomione, że doniesienie p. dr. Kętrzyńskiego było bezprawne, że się podtrzymuje życzenie ministra Seydy.

Dzisiaj piłsudczycy, towarzysze polityczni p. dr. Kętrzyńskiego, śmią dla oszukańczych celów wyborczych rzucać na tego samego ministra „endeckiego" oszczerstwo, że zahamował wydalanie optantów, i to — za „miljon marek niemieckich, które schował do kieszeni"! Nikczemność nad nikczemnościami!

B. prezes parlamentarnego Klubu Narodowego, prof. Roman Rybarski wytacza skargę p. dr. Konkiewiczowi z B. B. (prezesowi Związku Obrony Kresów Zachodnich) za oszczerstwo, rzucone nań na wiecu w Śmiglu, że „grabił" skarb.

Tak samo postąpi — jesteśmy o tem przekonani — b. poseł p. Lewandowski z odpowiedzialnym redaktorem „Przeglądu Poznańskiego", w którym to śmietniku powiedziano, że p. Lewandowski stanie przed sądem za... „szmugiel trucizny i narkotyków" oraz za... „prowadzenie korespondencji z obcokrajowemi organizacjami politycznemi" o charakterze... „zdrady stanu"... Nawet urzędowa Polska Agencja Telegraficzna stwierdziła wyraźnie, że śledztwo toczy się za przestępstwo polityczne, a mianowicie za obrazę władz.

Za wszystkie te „oszczerstwa" zapłaci „sanacja" w dniu wyborów drogo.

Potępienie metod „sanacji"

Uchwała toruńskiej placówki Młodych O. W. P.

Toruń, 6. 11. (Tel. wł.) Dzisiejsze „Słowo Pomorskie" zamieszcza oświadczenie toruńskiej placówki Młodych O. W. P., uchwalonej na zebraniu w dniu 5 bm.

W oświadczeniu Młodzi zasyłają serdeczne słowa otuchy uwięzionemu kontrolerowi O. W. P. redaktorowi Kanarowskiemu, długoletniemu działaczowi na niwie narodowej. Równocześnie składają wyrazy czci naczelnemu redaktorowi „Słowa Pomorskiego" p. Sasze, potępiając napaść, jaka go spotkała i odpierając z oburzeniem kłamliwe twierdzenia „sanacyjnej" agencji prasowej „Iskra", jakoby w zajściu z dnia 30 października między oficerami a osobami cywilnemi uczestniczyli członkowie O. W. P. Młodzi twierdzą, że jest to ordynarne kłamstwo „sanacyjne".

Oświadczenie kończy się słowami „Tego rodzaju ataki ani nam nie zaszkodzą, ani nas nie dosięgną, metody fałszu i bezprawia, burdy, napady, pięść, pałki, rewolwery pozostawiamy „sanacji" i jej bojówkom. Nam one zawsze były obce i będą obce".

Francja odpowiada samozwańcom i obłędnym marzycielom

Wielka manifestacja na rzecz Polski w Paryżu — Przemówienia wybitnych polityków

Paryż, 6. 11. (PAT). Wczoraj wieczorem francuska Liga Patrjotów zorganizowała wielką manifestację na rzecz Polski. Przewodniczył członek akademji francuskiej znany historyk Madelin. Zebraliśmy się tutaj — oświadczył on — aby zaznaczyć raz jeszcze nasze szczere uczucia przyjaźni do Polski. Rozpoczyna się obecnie kampanja, mająca na celu odciągnięcie Francji od Polski. Samo istnienie tej kampanji dowodzi, jak wielkie znaczenie ma sojusz francusko-polski. Nie przez sentyment jedynie przyczyniliśmy się do wskrzeszenia Polski. Była to dla nas konieczność dziejowa. Głębokie zrozumienie sytuacji popchnęło Francję na drogę okazania poparcia odradzającej się Polsce.

Następnie b. min. Ludwik Marin, przewodniczący jednej z najpoważniejszych grup parlamentarnych w obecnej Izbie deputowanych, wygłosił dłuższy odczyt o położeniu obecnem zagodnienia francusko - niemieckiego i konsekwencjach, wypływających z niego dla stosunków francusko-polskich. Z żalem należy zaznaczyć — powiada on — że niektórzy politycy francuscy są stronnikami polityki ustępstw na rzecz Niemiec, która to polityka doprowadziła do groźnej sytuacji obecnej. Wystarczy poddać się raz jeszcze groźbie szantażu, aby wejść na drogę, która wiedzie do katastrofy.

Briand utopista — precz z Briandem!

Znam takiego męża stanu — powiedział Marin — który dnia 31 lipca 1914 r. zapewniał, że wojna jest niemożliwa, że Niemcy nie popełnią nigdy tego szaleństwa, a tymczasem 2 dni później rozpoczęto pierwsze działania wojenne. Oby dzisiejsze krótkowidztwo tego samego męża stanu nie doprowadziło nas do nowej katastrofy. Oświadczenie to wywołało w sali burzliwą manifestację przeciwko obecnemu ministrowi spraw zagr. Dały się słyszeć okrzyki: Precz z Briandem. Przewodniczącemu z trudem udaje się przywrócić na sali porządek. Krajem najbardziej narażonym na niebezpieczeństwo — ciągnie dalej mówca — jest Polska, odwieczna przyjaciółka Francji. Łączą nas z nią stosunki, trwające niemal od tysiąca lat. Lecz oprócz tych względów natury sentymentalnej, Francja związana jest z Polską traktatem sojuszniczym.

W dniu, kiedy Polska zostanie napadnięta, wejdzie w grę honor Francji, której obowiązkiem jest pospieszyć jej z pomocą. Wiedzą o tem doskonale po drugiej stronie Renu i dlatego usiłują wszelkiemi sposobami rozluźnić węzły łączące Francję z Polską. Znalazły się dzienniki, na których szpaltach ukazują się artykuły poprostu wstrętne. Nie uda się jednakże tej kampanji — oświadcza w zakończeniu mówca — dopiąć celu. W chwili najtrudniejszej bierze we Francji górę zawsze stare poczucie honoru dawniejszych Gallów, które zmiata tchórzów i zdrajców i prowadzi Francję po drodze obowiązku.

Po nim przemawiał hr. Saint Aulaire, b. ambasador Francji w Londynie, który przypominając dawniejsze hasło rycerstwa polskiego „Za naszą i waszą wolność" oświadczył, że hasłem francuskiem w stosunku do Polski powinno być obecnie „Za nasze i wasze bezpieczeństwo".

Na zakończenie przewodniczący zaproponował następującą rezolucję, przyjętą hucznemi oklaskami: „Patrjoci francuscy stwierdzają konieczność utrzymania bezwzględnej nietykalności traktatów, które zapewniają pokój europejski. Przypominamy, że Francja przez traktat wersalski i przez kilka późniejszych paktów, zobowiązała się bronić Polski przeciwko wszelkim zamachom na jej granice i na jej niepodległość". Postanowiono wreszcie zakomunikować niniejszą rezolucję rządom w Paryżu i Warszawie dla oświadczenia im życzeń patrjotów francuskich, utrzymania nierozerwalności węzłów przyjaźni francusko-polskiej.

Po bandyckich występach „sanacji" w Warszawie

Warszawa, 6. 11. (Tel. wł.) Ukazał się komunikat zarządu Stronnictwa Narodowego, odwołujący zapowiedziane na bieżący tydzień wiece, a to wskutek braku sal, gdyż sale Tow. Techników i Resursy Obywatelskiej są zdemolowane. (w)

Trzy dzieła polskie zakupione przez króla włoskiego

Wenecja, 6. 11. (Tel. wł.) W Wenecji zamknięto wystawę międzynarodową i ogłoszono listę dzieł sztuki, nabytych przez króla włoskiego. Monarcha nabył 5 obrazów, 1 rzeźbę oraz 14 prac graficznych m. i. 3 artystów polskich a mianowicie „Polowanie" Skoczylasa, „Ukrzyżowanie" Kunisiewicza oraz „Martwą Naturę" Bartłomiejczyka.

Ponieważ sekcja polska była jedną z najmniej licznych, powszechnie uważane jest za wielki sukces, że aż trzy dzieła polskie znalazły się na liście zakupów królewskich. (w)

4 Lista Narodowa staje do wyborów, aby wywalczyć młodzieży wychowanie w duchu katolickim i narodowym, udostępnienie studjów i pracę po ich ukończeniu. 4

Dajmy odpowiedź!

Listy narodowe zostały unieważnione w czterech okręgach: płockim (woj. warszawskie), łukowskim (woj. lubelskie), nowosądeckim i wadowickim (woj. krakowskie).

O prawnej stronie tych unieważnień — listy były bardzo starannie układane — będzie jeszcze sposobność dokładnie pomówić. Skutkiem unieważnienia powstała w wymienionych okręgach dla wyborców narodowców nader trudna sytuacja.

W okręgu płockim, gdzie lista narodowa miała szanse zdobycia dwóch mandatów, po unieważnieniu jej zostały na placu „jedynka" i „siódemka". Taka sama sytuacja jest w okręgu wadowickim, gdzie mieliśmy poważne szanse uzyskania conajmniej jednego mandatu.

Zarówno z katolickich zasad, jak i z położenia politycznego wynika, że narodowcy w tych okręgach nie mogą głosować, ani na „jedynkę" ani na „siódemkę". A zatem — głosować nie będą. Zawarty w listach naszych arcypasterzy nakaz głosowania przy wyborach opiera się — rzecz jasna — na założeniu, że wyborcy umożliwione będzie oddanie głosu, zgodne z jego katolickiem i narodowem sumieniem. Ale gdzie ma się wybór między Wiślickim i Ewertem z jednej, a Diamandem i Strugiem z drugiej strony, tam nie można wybierać ani jednego ani drugiego. Pozostaje wstrzymanie się od głosowania, względnie oddanie „czwórek", które będą unieważnione. Natomiast z tym większym zapałem i bez najmniejszej abstynencji trzeba iść w tych okręgach głosować do Senatu, gdyż senackie listy narodowe nie są tam unieważnione.

W okręgu nowosądeckim sytuacja jest zupełnie prosta. Poza „jedynką" nie ostała się tam ani jedna lista polska. Są natomiast dwie listy żydowskie, które w normalnych warunkach nie mogły marzyć o zdobyciu mandatu. Obecnie Żydzi, wyzyskując stworzoną sytuację, zapewne jedną ze swoich list wycofają i mandat — z łaski „sanacji" — zdobędą, gdyż silny w tym okręgu „centrolew" postanowił głosować demonstracyjnie na unieważnioną „siódemkę". — Narodowcy mają i tutaj usta zamknięte: na „jedynkę" głosować im nie wolno, a innej polskiej listy niema.

Nieco lepiej przedstawia się sprawa w okręgu łukowskim, gdyż ocalała tam lista chadecka, na którą narodowcy będą mogli głosować. Wprawdzie chadecja lubelska jest bardzo zbliżona do „sanacji", a chadecja warszawska walczy z obozem narodowym środkami, budzącemi obrzydzenie, ale to jest rzecz smaku i sumienia. Obóz narodowy nigdy chadecji nie naśladował i tym razem także naśladować nie będzie.

Tak przedstawia się sprawa unieważnionych list narodowych. Około 120.000 wyborców w większości odebrano zupełnie głos do Sejmu, w części zaś zmuszono do wybierania mniejszego zła. Strata obozu narodowego wynosi 6, a z przyrostem z listy państwowej 7 mandatów.

Strata to poważna, ale rozpaczać z powodu niej nie będziemy. Obóz narodowy i tak wejdzie do nowego Sejmu bardzo znacznie wzmocniony. W dodatku i tę stratę możemy powetować na innych terenach, tam, gdzie nie odebrano nam głosu. Musimy się zaciąć! Musimy odzyskać mandaty, stracone w płockiem, łukowskiem, nowosądeckiem i wadowickiem! Oto odpowiedź nasza na unieważnienie list narodowych!

Droga do tego celu prowadzi przez spotęgowanie akcji wyborczej w ostatnim tygodniu i masowe głosowanie. Niechaj każdy nasz okręg w całym kraju, a w szczególności w Wielkopolsce i na Pomorzu, postawi sobie za cel zdobycie jednego dodatkowego mandatu w zamian za utracone przez unieważnienia.

Zdarzył się w Małopolsce za austrjackich czasów taki wypadek, że Jakób Bojko, dzisiejszy „sanator", podówczas przywódca ruchu ludowego, upadł przy wyborach w swoim okręgu z powodu macherek starościńskich. Wtedy miasto Lwów, stolica kraju, manifestacyjnie wybrała tegoż Bojkę na posła, rezygnując z własnego kandydata.

Dzisiaj jest inna ordynacja i inne czasy. Jednak szlachetny odruch Lwowa powinien w innej formie znaleźć swój wyraz także i przy obecnych wyborach. Niech Warszawa, Poznań, Toruń i Łódź dadzą odwet za Płock, Łuków, Nowy Sącz i Wadowice!

M. K.

O czem się nie mówi...

Warszawska izba przemysłowo-handlowa odbyła przed niedawnym czasem swoje zebranie plenarne. Prezes izby stołecznej, inż. Czesław Klarner, b. minister skarbu, wygłosił przemówienie, w którem scharakteryzował obecne położenie gospodarcze Polski.

Polska Agencja Telegraficzna w swoim „Biuletynie Ekonomicznym" (nr. 245) podała obszerne streszczenie tego przemówienia. Uderzyło nas, że w biuletynie PAT'a kilka ustępów świeciło pustkami. Zwróciliśmy się przeto do naszego korespondenta warszawskiego, aby nam przesłał oficjalne streszczenie exposé p. prezesa Klarnera, rozdane dziennikarzom stołecznym przez biuro izby warszawskiej.

Otrzymawszy ten druk oficjalny, przystąpiliśmy do zapełnienia luk w biuletynie PAT'a, i oto co stwierdziliśmy:

PAT pisze: „Również i budżet państwa winien być zastosowany do należytych zdolności płatniczych obywateli, gdyż ciężary obecne w stosunku do zmniejszonego dochodu społecznego (. . . tutaj puste miejsce . . .) zbyt obciążają produkcję i wymianę w Polsce". Następuje kilkuwierszowa luka.

Otóż, według urzędowego streszczenia izby przem.-handl. w Warszawie, p. prezes Klarner powiedział co następuje:

„Również i budżet państwa winien być zastosowany do należytych zdolności płatniczych obywateli, gdyż ciężary obecne w stosunku do zmniejszonego dochodu społecznego ponad wszelką miarę obciążają produkcję i wymianę w Polsce. Państwo zabierając zbyt wielką część dochodu społecznego, uniemożliwiło ewolucję warsztatów pracy, podcięło zdolność konsumpcyjną społeczeństwa, przyczyniło się w znacznym stopniu do obecnego stanu wegetacji".

Tekst, drukowany rozstawnym drukiem, zapełniłby luki w biuletynie PAT'a, gdyby agencja była przytoczyła owych kilka słów ostrej krytyki. Ale — są to rzeczy, o których się nie mówi...

Są i dalsze jeszcze luki w doniesieniu PAT'a, które niechaj nam wolno będzie zapełnić — tekstem rozstawnie drukowanym:

„Jak wiadomo — ministerstwo skarbu nie zamierza przeprowadzić reformy ustawodawstwa podatkowego z pomocą dekretowania. Izby uważają, iż ta niechęć do wykorzystania uprawnień konstytucyjnych nie jest słuszna w okresie, gdy potrzeba nowelizacji niektórych ustaw gospodarczych jest pilna, a sytuacja gospodarcza wyraźnie się jej domaga.

„Roztropne wykorzystanie uprawnień konstytucyjnych winno stać się punktem wyjścia dla zasadniczych reform w zakresie ustawodawstwa gospodarczego, powinno naprawić szereg błędów tego ustawodawstwa i wskazać na kierunek myśli gospodarczej rządu. Przyczyniłoby się to do odbudowania nastroju psychicznego, jako ważnego czynnika twórczej pracy narodowej.

„Co do budżetu, wypada stwierdzić, iż wyniki wpływów za ubiegłe pierwsze 5 miesięcy roku budżetowego wynosiły 37,5%, zamiast 41,5 procent".

Jak to prawda w oczy kole! Poco zresztą ją rozgłaszać, szczególnie w okresie przedwyborczym? Poco mówić, że się „podcina zdolność konsumcyjną społeczeństwa i przyczynia się w znacznym stopniu do obecnego stanu wegetacji"? Poco mówić, że niechęć do przeprowadzenia reformy podatkowej uniemożliwia odbudowanie nastroju psychicznego? Poco mówić o tem, że kierunek myśli gospodarczej jest bliżej nieznany? Poco mówić o spadku wpływów podatkowych, skoro należy bronić rozdętego 3-miljardowego budżetu? Poco to wszystko?

Przecież — o tem się nie mówi...

System oszczerstw trwa

P. Jędrzej Moraczewski ogłosił w „Przedświcie" (nr. 301) nowy utwór p. n. „Kadeci Brzescy", który w naigrawaniu się z więzienia przewódców politycznych jest jedną wielką ohydą, której miarą mogą być takie zdania:

„...Zaczynam tedy przedstawianie naszych kadetów nadbuskich pułkownika de Kostek Biernackiego... Drań nach Osten! Korfanty hip, hip! Drań nach Brześć... Może już poznaliście naszych kadetów z Brześcia nad Bugiem, kadetów nadbuskich..."

Otóż w tem nowem wystąpieniu p. Jędrzeja Moraczewskiego jest taki ustęp:

„ — Cóż mam powiedzieć o oboźnym wielkopolskim, byłym staroście garwolińskim, byłym wojewodzie wołyńskim, byłym pośle endeckim, o panu Aleksandrze Dębskim? Chciał jak najlepiej dla powiatu garwolińskiego, a zrobił jak najlepiej dla starosty garwolińskiego. Powiat i starosta, starosta i powiat, to niby jak Edward i Kunekunda, Kunekunda i Edward. Co twoje to moje. Więc choć powiat na początku miał cegielnię i fabrykę a Lasmet nie miał nic, to po operacji dokonanej przez pana starostę powiat nie miał nic, a Lasmet miał cegielnię i fabrykę. A Lasmet to on! Starosta! Pan Dębski. Ale powiat, Ale Kunekunda odczuła stratę swego majątku wartości 30.000 dolarów dopiero wtedy, gdy starosta, gdy Lasmet, gdy Edward porzucił powiat i uwiózł z sobą majątek. Przeżył sobie Garwolin taką sobie zwykłą egipską wędrówkę nietyle dusz, ile majątku powiatowego. Filozof grecki powiedział: Panta rei! wszystko płynie! Ale sąd nie uznaje ewolucji, ani nie zna filizofji greckiej. Zaaresztował za tę ewolucję byłego posła i obecnego wielkiego oboźnego koronnego. Siedzi w Brześciu „za politykę". Bo to pewnikiem jest sanacyjny areszt prewencyjny!"

Słowem, gdy dotychczas ze strony pism obozu rządowego zapewniano, że p. Dębski jest aresztowany jedynie za zjazd Młodych O. W. P. w Gdyni, obecnie p. Jędrzej Moraczewski zapewnia w mętnem opowiadaniu, zwykłem u zawodowych oszczerców, z jakiemiś wplataniami Edwarda i Kunegundy i Lasmeta, że p. Dębski zabrał powiatowi garwolińskiemu dla siebie fabrykę i cegielnię wartości 30 tys. dolarów.

Wstrętną stroną tego wystąpienia jest to, że oszczerstwo w sprawie, o której istnieniu najbliższa rodzina p. Dębskiego wogóle nic nie wie, niewątpliwie dlatego, że taka sprawa nie istnieje, rzuca p. Moraczewski, gdy p. Dębski, który jedynie mógłby bronić się i oskarżyć p. Moraczewskiego z art. 533 k. k. o zniesławienie, jest ubezwładniony więzieniem, co p. Moraczewski haniebnie wyzyskuje.

Oszczerstwo to dotyczy człowieka, którego zasługi w służbie państwowej były uznawane powszechnie nawet przez przeciwników. P. Dębski, jako wojewoda wołyński, w r 1925 najskuteczniej usunął z Wołynia ówczesny ruch t. zw. band dywersyjnych i odznaczony został za wybitną służbę orderem Odrodzenia Polski. Po przewrocie majowym minister spr. wewn. p. Młodzianowski starał się zatrzymać p. Dębskiego w służbie państwowej, jeśli nie w województwie, to w ministerstwie, ale było to niemożliwe. Wybitni Polacy z Wołynia, z których część należy dzisiaj do szczytów B. B., nie taili swego uznania dla pracy p. Dębskiego. W r. 1927 zaś, w komisji budżetowej Sejmu, nawet pos. rusko-ukraiński p. Wasyńczuk mówił: chociaż p. Dębski był naszym najniebezpieczniejszym wrogiem, musimy stwierdzić, że stał on na gruncie prawa i sprawiedliwości, a znając tamtejsze stosunki, działał tak, że ludność przywiązywała się do państwo polskiego.

Obecnie zaś p. Moraczewski, korzystając z tego, że p. Dębski nie może się bronić, rzuca nań niecne oszczerstwa.

Ale wiadomo, kto jest p. Jędrzej Moraczewski, jako głosiciel prawdy.

Oto słowa p. Liebermana, który znał dobrze swego b. towarzysza z P. P. S., ogłoszone w „Robotniku" dnia 17 kwietnia 1929:

„P. Moraczewski nigdy się nie odznaczał prawdomównością, o czem doskonale wiedzieli ci, co od lat bliżej mu się przypatrywali. Nadto cechuje go niemal chorobliwa manja szkalowania. Pióro, którem wypisuje przeciw różnym osobom swoje paszkwile, umaczane jest najczęściej w błocie".

Czyż trzeba przypominać próby oszczerstw p. Moraczewskiego przeciw b. min. Zdziechowskiemu, oraz odpowiedź p. Zdziechowskiego z 26 maja 1926 r.:

„— Ale jeżeli w ciągu trzech dni nie opublikujesz pan panie Moraczewski, dokumentu Najwyższej Izby Kontroli, na który się powołujesz, stwierdzającego, że korzystałem z kredytu w P. K. O., a nie opublikujesz, bo N. I. K. nic podobnego stwierdzić nie mogła, to w oczach uczciwych ludzi bez różnicy obozów jedynym wynikiem całego wystąpienia pańskiego przeciwko mnie będzie sąd o panu: oszczerca".

I na tem sprawa ta została zamknięta.

Czy p. Ciszak dopuścił się bluźnierstwa?

Od ks. prob. Woschkego otrzymaliśmy oświadczenie, podtrzymujące przeciwko p. Ciszakowi, kandydatowi czołowemu B. B. w okręgu szamotulskim, w całej pełni zarzut bluźnierstwa. Z powodu nawału materjału podamy pismo ks. prob. Woschkego w numerze jutrzejszym.

Kłamstwa „sanacyjne"

o oświadczeniu przeora Jasnej Góry

Przed kilku dniami dzienniki „sanacyjne" podały sensacyjną wiadomość z Częstochowy, ze przeor Jasnej Góry, O. Piotr Markiewicz wzywa wyborców całej Polski do głosowania na listę B. B. Wezwanie to uważaliśmy odrazu za jedno z fałszerstw wyborczych „sanacji". Obecnie katolicka „Polonia" w wywiadzie z przewodniczącym komitetu wyborczego Kat. Bloku Ludowego, który brał udział w rozmowie z przeorem Jasnej Góry dementuje stanowczo kłamliwe pogłoski.

O. Markiewicz oświadczył, że katolickie listy opozycyjne „zasługują na największe poparcie" i życzy im „jak najwydatniejszego sukcesu".

W dalszym ciągu O. Markiewicz oświadczył, że

„ostre represje wywołują niepożądany efekt i źle wpływają na ogólny stan kraju oraz pogłębiają przepaść między stronnictwami".

Ojciec przeor zapytany, jak się zapatruje na aresztowanie Wojciecha Korfantego — oświadczył:

„Nie ulega wątpliwości, że cały Śląsk jest za Korfantym, a zatem zrozumiały jest dla mnie żal ludu śląskiego z powodu tej represji".

Na marginesie powyższego oświadczenia „Polonia" dodaje:

„należy podkreślić z oburzeniem karygodny fakt, że „sanacja" nie zawahała się nadużyć autorytetu Ojca Przeora przez fałszywe rozgłoszenie rzekomego „wezwania" jego do głosowania na listę B. B."

„Gazeta Polska" w Kościanie

Zwolenników naszych w powiecie kościańskim prosimy o podanie w swem otoczeniu następującego oświadczenia do wiadomości:

„Opieczętowanie drukarni „Gazety Polskiej" w Kościanie nastąpiło 4 bm. na rozkaz starosty powiatowego, wskutek czego pismo to przestało wychodzić do czasu usunięcia przeszkód. Zarząd poczynił kroki, aby przepisom władzy uczynić zadość w najkrótszym czasie i przez to uzyskać zezwolenie na uruchomienie drukarni. Podając tę przykrą wiadomość, prosimy naszych Czytelników o wyrozumienie na ten krótki — sądzimy — czas.

„Wydawnictwo „Gazety Polskiej" w Kościanie".

Aresztowanie redaktora L. Wróbla

W dniu dzisiejszym z niewiadomej przyczyny został aresztowany wydawca i redaktor „Orędownika na powiat wolsztyński" p. Ludwik Wróbel, znany działacz narodowy, ojciec kandydata naszego w okręgu szamotulskim. Równocześnie aresztowano kilku innych jeszcze działaczy narodowych.

Przed kilku dniami został zaaresztowany ponownie działacz obozu naszego p. Kadziński.

Rola Włoch w wojnie światowej

Imperjum Brytyjskie a sprawa rozbrojenia

Rzym, 6. 11. (PAT). Żywo komentowana jest mowa, którą do 8-tysięcznego zgromadzenia młodzieży faszystowskiej wypowiedział podsekretarz stanu ministerstwa wojny Manaresi. Analizując poszczególne etapy wojny światowej, Manaresi dowodził, że Włochy uratowały Francję w r. 1914, gdyż zachowując neutralność pozwoliły jej rzucić wielkie siły nad Marnę. Przez przystąpienie do wojny w r. 1915 — mówił Manaresi — Włochy powstrzymały ofensywę niemiecką na Rosję i uratowały na swych okrętach 115 000 żołnierzy serbskich. W r. 1916 — mówił dalej Manaresi — podczas gdy koalicja niezdolna była do prowadzenia ofensywy. Włochy zaatakowały armję Conrada i zwyciężyły pod Gorycją, powodując pośrednio decyzję Rumunji oraz pierwsze propozycje pokojowe Niemiec. W r. 1917, gdy załamała się wiosenna ofensywa francuska, a w Rosji rewolucja przerzedzała szeregi, Italja sama jedna dźwignęła się po przegranej pod Caporetto. W r. 1918, gdy armje państw centralnych były w odległości 60 klm. od Paryża, Italja posłała do Francji najlepsze swe siły, zwyciężając pomimo to nad Piawą i nad Prappo i przełamując front austrjacko-niemiecki. Bez Vittorio Veneto wojna ciągnęłaby się w nieskończoność.

W tych warunkach komentarze są zbyteczne. 600 000 zabitych, miljon rannych i 300 000 inwalidów — mówił Manaresi — to karta naszej chwały Mamy wodza — mówił Manaresi — i znamy swe obowiązki. Czcząc nasze wyłącznie święto zwycięstwa, nie przechwalamy się, nie zniesiemy jednak szyderstwa, ani zapoznania faktów.

Mowa ta była gorąco przyjęta przez organizacje młodych faszystów.

Sukces demokratów Stanów Zjedn.

Roosevelt przyszłym kandydatem na prezydenta Stanów?

Nowy Jork, 6. 11. (PAT) We wczorajszych wyborach godną podkreślenia jest olbrzymia większość, jaką uzyskał Roosevelt przy wyborze na stanowisko gubernatora stanu nowojorskiego. Przewidują, iż Roosevelt będzie mógł być wystawiony jako kandydat demokratyczny w przypadających w r. 1932 wyborach na prezydenta Stanów.

W New Jersey b. ambasador amerykański w Meksyku Dwight Morrow wybrany został senatorem. Dwight Morrow wymieniany był jako kandydat republikański na stanowisko prezydenta.

Nowy Jork, 6. 11. (PAT). Jak się wydaje, republikanie zachowają w Izbie reprezentantów niewielką większość. Według ostatnich obliczeń, republikanie mają 216 mandatów. Nieznane są dotychczas rezultaty z 8 okręgów, które dotychczas obierały republikanów. W każdym razie, w wyborach do Senatu demokraci zajmują obecnie pierwsze miejsce. Jest jednakże rzeczą możliwą zwycięstwo republikanów większością 1 mandatu, t. j. 48 mandatów republikanów przeciwko 47 demokratów.

Walka z socjalizmem w Austrji

Stanowcze zarządzenia ministra Stahremberga

Wiedeń, 6. 11. (PAT.) Burmistrz miasta Seitz wystosował do kanclerza Vaugoin'a pismo z protestem przeciwko wydawaniu zleceń dyrekcji policji z pominięciem jego osoby, jako naczelnika miasta Wiednia. Poszukiwania za bronią wywołały nietylko wewnątrz Austrji lecz także i zagranicą wielkie wrażenie i mogą wywołać mniemanie, że spokój i porządek w Austrji są zagrożone. Na list ten kanclerz Vaugoin odpowiedział pismem, w którem broni prawomocności zarządzonych rewizyj i zaznacza, że niepokojące pogłoski o sytuacji Austrji rozszerzane są zagranicą przez prasę opozycyjną. Rząd będzie stał na straży porządku i postara się o to, aby wybory miały przebieg spokojny.

Wiedeń, 5. 11. (PAT.) Wczoraj odbyło się zgromadzenie Heimwehry, na którem minister spraw wewnętrznych Stahremberg wyraził zadowolenie z rezultatu poszukiwań nielegalnej broni i zaznaczył, że akcja ta będzie kontynuowana. „Musimy, powiedział minister, socjal-demokratom wymierzać cios za ciosem z rozwagą i bezwzględnością. Punkt ciężkości naszego ruchu nie może nigdy spoczywać w parlamencie, lecz na naszych fromacjach wojskowych. W dniu, w którym parlament znów się zbierze i rozpoczną się rządy mówców parlamentarnych, weźmiemy się ponownie do naszej pracy bojowej".

Na tem samem posiedzeniu przywódca „Heimwehry" major Lahr oświadczył, że wobec ataków na „Heimwehrę" trzeba będzie pewnym redakcjom złożyć wizyty. Dzień, w którym „Heimwehra" dyktować będzie w Wiedniu „zielony Wersal", jest niedaleko.

Kłamliwa kampanja niemiecka przeciw działaczom polskim

Uchwała rady naczelnej Związku Polaków w Niemczech

Katowice, 6. 11. (PAT) „Nowiny Codzienne" z Opola podają: W związku z naganką prasy niemieckiej na działaczów polskich rada naczelna Związku Polaków w Niemczech powzięła następującą rezolucję:

„Wobec kłamliwych i bezczelnych napaści na prezesa Związku Polaków ks. dr. Domańskiego, naczelnego kierownika tegoż Związku Jana Kaczmarka, oraz innych zasłużonych działaczy polskich, jakie ukazały się w prasie niemieckiej, napaści, noszących charakter zorganizowanej akcji przeciwko władzom centralnej organizacji Polaków w Niemczech, rada naczelna Związku Polaków potępia z oburzeniem te kłamliwe insynuacje w dużej części prasy niemieckiej. Równocześnie rada naczelna wyraża wszystkim działaczom polskim, przeciwko którym skierowane zostały te napaści, wyrazy swego najwyższego uznania za ich pełną poświęcenia pracę na polu narodowem".

Opieczętowanie drukarni

Warszawa, 6. 11. (Tel. wł.) W Częstochowie opieczętowano drukarnię Helfgoda, która drukowała socjalistyczny „Częstochowianin".

Blisko 45.000 mieszkańców ma już Gdynia

Gdynia, 6. 11. (PAT) Liczba mieszkańców miasta Gdyni, według danych Urzędu Statystycznego wynosiła w dniu 1 listopada 44.507 wobec 40.700 w dn. 1 października.

Oskarżony o zniewagę władz b. poseł Wrzesiński uwolniony od winy i kary

Lubawa, 6. 11. (Tel. wł.) Dnia 5 bm. toczył się w sądzie powiatowym w Lubawie proces przeciwko b. posłowi Stronnictwa Narodowego Wrzesińskiemu o znieważenie władz podczas przemówienia na jednym z wieców w lipcu 1929. Oskarżenie popierał prokurator Zaleski, obronę sprawował adwokat Pawłowski z Brodnicy. Przesłuchano 9 świadków. W wyniku rozprawy sąd uwolnił oskarżonego od winy i kary, nakładając koszta postępowania na Skarb państwa.

Prośba b. posła Liebermanna

Warszawa, 6. 11. (Tel. wł.) Sędzia Demant nadesłał do adwokata Śmiarowskiego, obrońcy Liebermanna, pismo, w którem donosi, że uwięziony w Brześciu Liebermann prosi o przysłanie mu pasa flanelowego i bucików, gdyż te, które posiada są za wąskie. Ponadto nadesłał sędzia Demant pismo do adwokata, zastępującego Liebermanna w jego kancelarji, w którem to piśmie sędzia Demant komunikuje prośbę Liebermanna o załatwienie jego spraw prywatno-kancelaryjnych. (w)

Pożyczka elektryfikacyjna Gdyni

Gdynia, 6. 11. (PAT) Wczoraj magistrat miasta Gdyni otrzymał z „Schweizerische Bankgesellschaft" 1.500.000 fr. szw. jako pierwszą ratę zaciągniętej przez gminę pożyczki na elektryfikację miasta w wysokości 4 miljonów franków. Z pierwszej tej raty ukończona zostanie budowa elektrycznej stacji rozdzielczej.

Sprawa zajść na odczycie Kaden-Bandrowskiego

Proces prof. dr. Kostrzewskiego przeciw prof. dr. Znamirowskiemu

Dziś przed sądem powiatowym rozpoczął się głośny, odraczany wielokrotnie proces przeciw prof. dr. Czesławowi Znamierowskiemu, wytoczony przez prof. Uniwersytetu Poznańskiego dr. Józefa Kostrzewskiego, o obrazę czci. Według aktu oskarżenia prof. Znamierowski dopuścił się obrazy prof. dr. Kostrzewskiego w związku z demonstracjami na odczycie Kaden-Bandrowskiego w listopadzie ub. r. Prof. Kostrzewski był wówczas na balkonie, a prof. Znamierowski miał się wyrazić: „co tam taki profesor, ja go mam..." i uczynił ruch ręką w kierunku prof. Kostrzewskiego, twierdząc następnie publicznie, że spoliczkował prof. Kostrzewskiego. Na poprzednich rozprawach prof. Znamierowski przyznał się do ruchu ręką w kierunku prof. Kostrzewskiego, jednak zaprzeczał, by użył zawartych w akcie oskarżenia słów.

Rozprawa po kilku próbach pojednania i ugody rozpoczęła się w audytorjum, przepełnionem publicznością. Szczególniej silnie reprezentowane jest środowisko akademickie. Licznie przybyli studenci Uniwersytetu Poznańskiego, członkowie senatu uniwersyteckiego przybyli prawie w komplecie; wśród świadków oprócz J. M. rektora Kasznicy znajdowało się kilku dziekanów wydziałów uniwersyteckich. Ponadto powołano na świadków obydwu dyrektorów policji pp.: Mizgalskiego i Drosta, dalej świadków z Warszawy jak sędziego Olbromskiego i literata Kadena-Bandrowskiego, na żądanie obrony, który jednak nie przybył.

Obrona prof. Znamierowskiego szeregiem szczegółowych wniosków podrzędnej natury doprowadziła do znacznego rozszerzenia rozprawy. Zeznawali w dniu dzisiejszym J. M. rektor Kasznica, dziekan wydziału rolnileśnego prof. dr. Pietruszczyński, nadkomisarz Laufer i prof. dr. Borowiecki. Rozprawa, obfitująca w bardzo ciekawe szczegóły, trzymające audytorjum i sąd w stałej uwadze, toczy się w dalszym ciągu.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.925 zł, w Gdańsku na Warszawę 8.923 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 marek niem. w dewizach 212.07 do 212.37 zł, gotówką 211 67 zł; za 100 guldenów gd. w dewizach 172.87 zł do 173.13 zł, gotówką 172.53 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 6. 11. 1930 r.

Dzisiejsza giełda miała przebieg nieco spokojniejszy, nie wykazując większej zmiany. Obracano prawie wyłącznie papierami o stałem oprocentowaniu, z których notowała 5 proc. poż. konwersyjna 47—46½ proc w płaceniu oraz 4 proc poż. inwestycyjna 102.— w płaceniu. Z pap. lokacyjnych Pozn. Ziem. Kredyt. robiono dość duże tranzakcje 8 proc. listami dolarowemi (staremi) po 92 proc. (przy dew. 8 90), zaś 4 proc. listy zast. konwert. oddawano po 37½ proc. Pozatem były w zaofiarowaniu 6 proc. listy żytnie po 18.— bez odbiorców.

Akcje bankowe bez notowania. Ofiarowano Bank Polski po 160.—

Z akcyj przemysłowych zanotowano jedynie Brow. Krotoszyński po 24.— w oddaniu.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału).

5% Pożyczka konwersyjna 47—46½% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredyt. 92% +
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 37½% O.

(Kurs w złotych).

4% Premj. Pożyczka Inwestyc. 102.— P.

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję).

Browar Krotoszyński I em. zł. 24.— O.

Tendencja bez zmiany.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 6. 11. 1930 r.

Waluty **Gotówka**

Dolary St Zjedn. tr.: 8.92½, sp.: 8.94½, kup.: 8.90½.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belgja	124,42	124,73	124,11
Budapeszt	156,15	156,55	155,75
Holandja	359,14	360,04	358,24
Bukareszt	5,30	5,31½	5,28½
Gdańsk	173,25	173,68	172,82
Londyn	43,33	43,44	43,22
Nowy Jork	8,914	8,934	8,894
Nowy Jork kabel	8,923	8,943	8,903
Paryż	35,03	35,12	34,94
Praga	26,45	26,51	26,39
Szwajcarja	173,09	173,52	172,66
Wiedeń	125,65	125,96	125,34
Włochy	46,70	46,82	46,58
Berlin	212,58		

Tendencja mocniejsza.

Papiery wartościowe i obligacje.

5% poż premj. dol.	56,00	55,00
3% poż bud		50,00
5% poż konw.		48,00
5% poż. kol. konw.		45,00

Akcje w złotych:

Bank Handlowy	0,00—108,00
Bank Polski	161,00—161,50
Modrzejów	0,00— 8,00
Klucze	98,00—100,00
Monopol Gdański 157%	0,00—272,40

Tendencja cokolwiek mocniejsza.

Komentarz.

Z papierów państw. słabsza dolarówka i obie pożyczki konwersyjne. Dla listów zast. tendencja mocniejsza dla akcyj również przeważnie mocniejsza. Z bankowych mocniejszy Bank Handlowy i Bank Polski, Klucze mocniejsze, słabszy Modrzejów, utrzymany Monopol Gdański.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 6. 11. 1930 r.

Pszenica march. od st. załad. 75—76 kg	240,00—241,00
Tendencja mocna.	
Żyto march. od stacji załad. 70—71 kg	150,00—152,00
Tendencja mocniejsza.	
Owies march od st załad.	138,00—148,00
Tendencja mocniejsza.	
Jęczmień march brow. od st. załadowania	184,00—210,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	165,00—176,00
Tendencja spokojna.	
Mąka pszenna	28 25—37,00
Tendencja mocniejsza.	
Mąka żytnia przemiał do 60%	23.75—26 75
Tendencja spokojna.	
Ospa pszenna	7,50— 8,00
Tendencja utrzymana.	
Ospa żytnia	7,00— 7,50
Tendencja utrzymana.	
Groch Victoria	25 00—31,00
Groch dr jadalny	24,00—26,00
Groch pastewny	19,00—21,00
Peluszka	19,00—20,00
Bób polny	17,00—18,00
Wyka	17,00—20,00
Makuch rzepakowy	8,50— 9,25
Makuch lniany	14,00—14 30
Wytłoki suche paryt. Berlin	5,10— 5,50
Śrót Soya	12,20—13 00
Ziemniaki jadalne białe	1,00— 1,20
Ziemniaki jadalne czerwone	1,20— 1,40
Ziemniaki jadalne żółte	1,40— 1,60

Ogólna tendencja mocniejsza.

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 6. 11. 1930 r.

Wypłaty na Warszawę	47,00—47,20
Noty wielkie	46,90—47,30

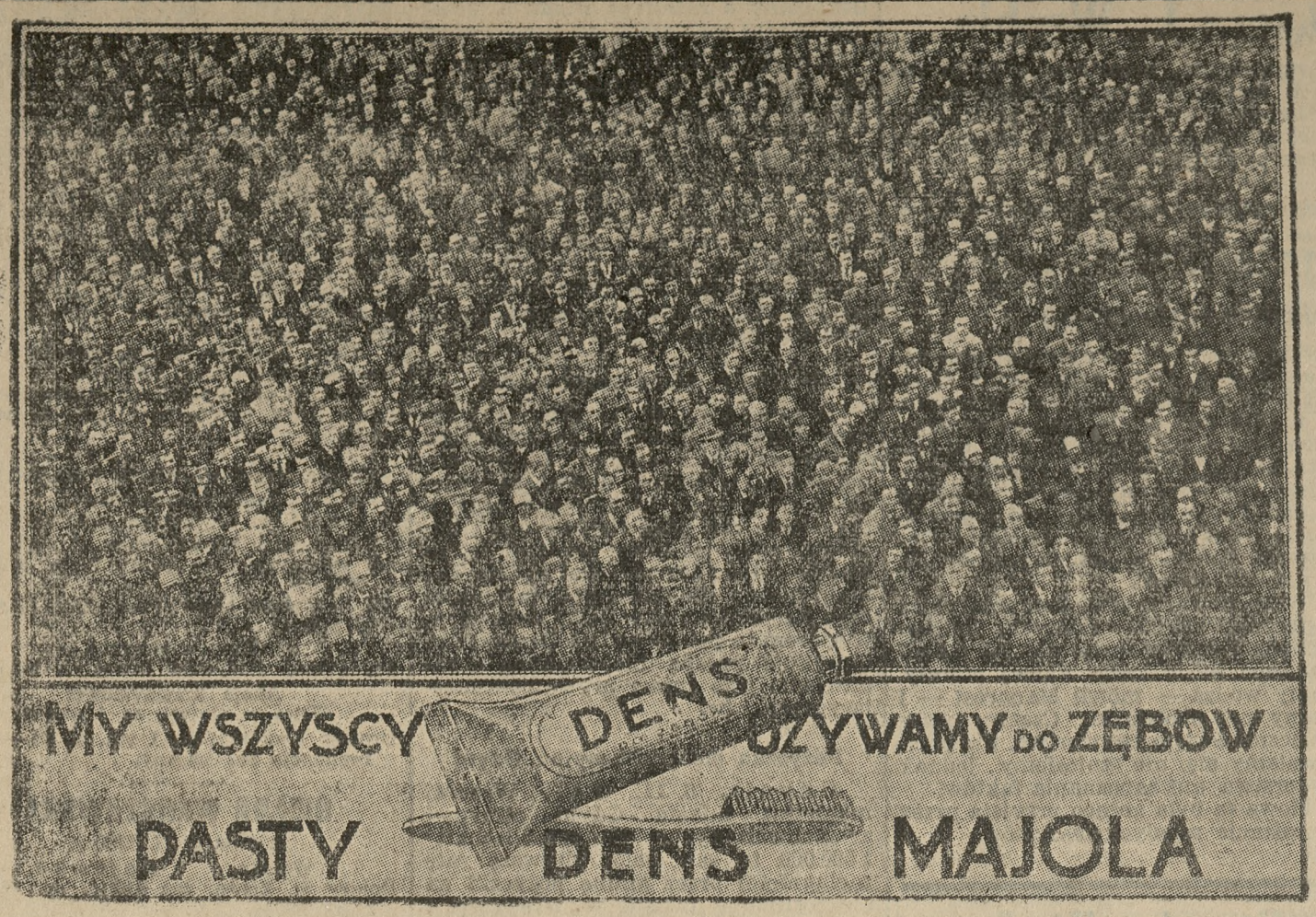

Pw 6223-62,542

Bluff przedwyborczy „sanacji"

Stwierdziliśmy niedawno, że prasa „sanacyjna" zaczyna wiernie kopjować swą taktykę z przed dwóch lat i podaje fantastyczne zupełnie sprawozdania o przebiegu wieców przedwyborczych B. B., — nie zawierające ani słowa prawdy. Przypomnieliśmy, jak to np. „Dziennik Poznański" na parę dni przed wyborami w r. 1928 ogłaszał triumfalnie, że na wiecu „trzydziestki" w Gostyniu 1000 osób opowiedziało się jednogłośnie za listą „Unji" — a w wyniku wyborów na listę tę padło wszystkiego 28 głosów. Przypomnieliśmy również proroctwa „Dziennika Poznańskiego", który zapewniał „skromnie", że lista nr. 30 zdobędzie w Wielkopolsce 15 mandatów, podczas, gdy krakowski „Il. Kur. Codzienny" był mniej skromny i prorokował „trzydziestce" aż 20 — 25 mandatów (sic) na ogólną liczbę 30.

Jak wiadomo — w wyniku wyborów lista „Unji" nie uzyskała na ziemiach zachodnich ani jednego mandatu...

Obecnie w „Dzienniku Poznańskim", „Gazecie Polskiej Zachodniej", „Gazecie Powszechnej" i „Włościaninie" spotykamy równie „ścisłe" sprawozdania z wieców przedwyborczych „sanacji" i równie „wiarygodne" proroctwa. Chcąc jeszcze bardziej popuścić wodze swej fantazji, panowie z B. B. powołali do życia (jak już wczoraj wspominaliśmy) specjalny „biuletyn wyborczy" pod nazwą „Przeglądu Poznańskiego". Pisemko to, poza ordynarnemi oszczerstwami i atakami na obóz narodowy, zamieszcza też sprawozdania z zebrań przedwyborczych B. B., równie zgodne z prawdą, jak relacje „Dziennika Poznańskiego" z przed dwóch lat o „zwycięskim pochodzie Katolickiej Unji Ziem Zachodnich".

Weźmy na chybił trafił parę relacyj przedwyborczych z nr. 2 „Przeglądu Poznańskiego". Czytamy tam np, że w Pęckowie, pow. czarnkowskiego odbył się wiec przedwyborczy B. B. przy udziale zgórą 800 osób, na którym jednomyślnie postanowiono poprzeć listę nr. 1. Tymczasem Pęckowo jest właśnie tą miejscowością, gdzie — jak już o tem donosiliśmy — wiece, zwoływane kilkakrotnie przez B. B. kończyły się zawsze sromotnem wprost fiaskiem z powodu zdecydowanie narodowej postawy tamtejszych włościan.

Pierwszy wiec zamienił się w żywiołową manifestację na rzecz listy narodowej nr. 4. Do drugiego wiecu wogóle nie doszło, gdyż dwaj referenci, przybyli z Poznania, widząc zdecydowaną postawę zebranych włościan, zrezygnowali z odbycia wiecu i odjechali z powrotem. Na dzień 30 ub. m. zwołano wiec po raz trzeci, przyczem dla ochrony jego skonsygnowano oddział P. P. z pobliskich posterunków w liczbie 13 posterunkowych z komisarzem policyjnym z Chodzieży na czele. Na wiec przyszło z ciekawości dużo ludzi, gdyż ogłoszono publicznie, że będzie to zebranie Rady Powiatowej (!), wzywając ludność do przybycia. Przy stole prezydjalnym zasiadło obok mówcy p. Musioła z Nowego Tomyśla, kandydata listy B. B., kilku „sanatorów" z Wielenia z burmistrzem p. Wachowiakiem, rektorem Fischerem i p. Rybakiem na czele. Przemawiał p. Musioł, bardzo zresztą ostrożnie i unikając zwykłych hymnów pochwalnych. Przemówienie jego zebrani przyjęli gwizdaniem, a wówczas na salę wkroczyła uzbrojona policja, która porozstawiała się w różnych punktach sali.

Ledwo mówca skończył, cała sala rozbrzmiała okrzykami: „precz z „sanacją"!, „niech żyje lista nr. 4", „niech żyje Trąmpczyński!" Zebrani, powstawszy gremjalnie z miejsc. odśpiewali pieśń „My chcemy Boga" — na czem wiec się zakończył.

Tak to wyglądało „jednomyślne poparcie listy nr. 1" na wiecu B. B. w Pęckowie!

W tymże samym numerze „Przeglądu Poznańskiego" spotykamy sprawozdanie z wiecu w Hucie, pow. czarnkowskiego, gdzie 300 zgórą osób uchwalić miało jednomyślnie, że będą głosowały na listę nr. 1. W rzeczywistości na wiecu tym było około 100 osób. a po przemówieniu p. Musioła zebrani opuścili salę z okrzykami na cześć listy nr. 4, a przeciw „sanacji".

Równie prawdziwe są sprawozdania z wieców B B. w pow. poznańskim, które wszystkie niemal skończyły się fiaskiem „sanacji", przekształcając się w manifestacje na rzecz listy narodowej.

Podobnie było w niedzielę, 2 b. m. na wiecach B. B. w Opalenicy, Wrześni, Osiecznie, Kórniku i wielu innych miejscowościach. Prasa „sanacyjna" twierdzi, jakoby na wiecach w tych miejscowościach uchwalono „jednomyślnie głosować na listę nr. 1". Tymczasem, jak stwierdzają doniesienia naszych korespondentów, wszystkie wyżej wymienione wiece zamieniły się w manifestacje na rzecz listy narodowej nr. 4. W każdym razie na żadnym z tych wieców o jakiejś „jednomyślności" na rzecz B. B. nie mogło być mowy.

Faktu tego nie zdoła osłabić nadrabianie miną ze strony p. Jeszkego, który w „Przeglądzie Poznańskim" usiłując odwrócić uwagę od porażek „sanacji" — twierdzi, że to my właśnie podajemy nieprawdziwe sprawozdania z wieców.

Już w r. 1928 okazało się, czyje sprawozdania były ścisłe i zgodne z prawdą. I obecnie relacje nasze — zarówno o przebiegu zebrań przedwyborczych Stron. Narodowego, jak zebrań B. B. — utrzymane są w granicach zupełnej objektywności. Wyjątkowo tylko zakraść się może jakaś nieścisłość (jak np. w sprawozdaniu z wiecu w Murowanej Goślinie w nr. 509), nieunikniona przy nawale materjału sprawozdawczego, jaki jest do opracowania. Jest to jednak wypadek zupełnie odosobniony

Szerokie rzesze społeczeństwa wielkopolskiego mają zaufanie do prawdziwości i rzetelności naszych sprawozdań — i, śmiemy twierdzić, zaufanie to jest w pełni uzasadnione.

Petycja kobiet śląskich w sprawie Korfantego

Donosiliśmy już, że kilka dni temu przybyła na Zamek warszawski delegacja Ślązaczek, chcąc przedłożyć Prezydentowi Rzeczypospolitej petycję kobiet Górnego Śląska w sprawie uwięzienia Wojciecha Korfantego.

Treść petycji jest następująca:

— „Do Jaśnie Wielmożnego Pana Prezydenta Rzeczypospolitej.

„Ostatni cios, który dotknął Górny Śląsk, nie pozwala nam, Polkom-Górnoślązaczkom. milczeć.

„Przepojone goryczą serca nasze zwracają się do Ciebie, Panie Prezydencie z gorącą prośbą o zwolnienie z baszty więziennej Wojciecha Korfantego, który za czasów pruskiego nacisku i zwątpienia był naszą dźwignią i mocą.

„Wojciech Korfanty bohatersko wstrzymywał i zwycięsko odpierał zakusy wyrafinowanych Prusaków. pragnących za wszelką cenę zatruć ducha ludu śląskiego.

„Uwięzieniem Wojciecha Korfantego czujemy się ponad miarę zbolałe i wystawione na pośmiewisko Prusaków, którzy pragną naszego rozbicia.

„Jesteśmy do głębi poruszone sponiewieraniem więziennem wodza i bohatera ludu śląskiego, my, kobiety, których mężowie, synowie i bracia na zew swego przewodnika zerwali się do boju o zespolenie ziem polskich.

„Panie Prezydencie! Jesteśmy pewne, że głosu tylu Polek nie będziesz mógł odrzucić". —

Petycję, oprawną w wielki gruby tom, przywiozły do Warszawy dwie Ślązaczki w strojach ludowych — p. Marja Kaczmarkowa (Nowy Bytom, Czarny Las) i p. Zofja Koniakowa (Bogucice). Petycja opatrzona jest przeszło 27.400 podpisami. Podpisy zebrane zostały w ciągu jednego tygodnia i złożone były zarówno przez członkinie stowarzyszeń kobiecych z Narodową Organizacją Kobiet Katolickich Tow. Kobiet na czele, jak i przez kobiety, nie należące do żadnej organizacji.

Prezydent nie przyjął delegacji. — Petycję odebrał jeden z oficerów w kancelarji cywilnej Prezydenta.

Ciekawy proces

Przed sądem okręgowym w Katowicach toczyła się w tych dniach niezwykła rozprawa. Na ławie oskarżonych zasiadł p. Piotr Ful, działacz społeczny, który w nagrodę za swą działalność podczas ostatnich wyborów do Sejmu śląskiego w maju br. został zwolniony z pracy na kolei.

Akt oskarżenia zarzucał p. Fulowi, że na wiecu przedwyborczym w Wielkiej Wiśle, pow. pszczyńskiego, 6 maja b. r. miał powiedzieć: „Gdyśmy walczyli o przyłączenie Śląska do Polski, stał p. Piłsudski pod pomnikiem Katarzyny".

Na rozprawie p. Ful zaprzeczył kategorycznie jakoby był powiedział zarzucone mu słowa, tem bardziej, że nie miałyby one żadnego sensu. Przyznaje natomiast, że na wiecu tym powiedział: „Gdyśmy walczyli o przyłączenie Śląska do Polski, p. Piłsudskiemu o przyłączeniu tem nawet się nie śniło". Dalej stwierdza p. Ful, że oświadczenie to może udowodnić, gdyż, kiedy w czasie powstania wielkopolskiego w roku 1919 udała się delegacja do p. Piłsudskiego z prośbą o poparcie powstania górnośląskiego, by tę prastarą dzielnicę Polski uwolnić z pod jarzma pruskiego, przyjął p. Piłsudski wprawdzie delegację, jednak odmówił stanowczo poparcia i rzekł: „Śląska się wam zachciewa, to jest rzeczą niemożliwą, gdyż to stara dawna niemiecka kolonja".

Obrońca oskarżonego, adw. Tempka, który zaznaczył, że i jemu członkowie tej delegacji słowa te powtórzyli i że sprawa ta wywołała wówczas na całym polskim Śląsku i w Polsce wielkie oburzenie wniósł o przesłuchanie co do tego faktu świadków, którzy byli członkami delegacji, m. in. pp. dr. Hełmskiego, b. posła Sosińskiego, Lewandowskiego i Grzegorzka.

Sąd przychylił się do tego wniosku, rozprawa została odroczona.

KUPUJMY CEGIEŁKI NA BURSĘ RZEMIEŚLNICZĄ (P. K. O. 212 664)

Wybory!

Każdy obywatel Rzpltej winien wybrać **los 1 ej Klasy** tylko w największej i najszczęśliwszej Kolekturze Loterji Państwowej

„Nadzieja", Lwów
Sykstuska 6.

Główna wygrana 1 000 000 złotych

Ponadto wiele wygranych po **złotych 400 000, 300 000, 200 000, 100 000, 75 000, 50 000. 25 000, 20 000, 15 000, 10 000, 5 000 itd. itd.** na ogólną sumę

32 miljony złotych.

Zmieniony plan gry do 22-ej Loterji Klasowej zapewnia graczom maximum szans, przy drobnych wstawkach. Polska Loterja Państwowa stała się obecnie najkorzystniejszą na świecie.

Ciągnienie 1 Klasy już 18 i 20 bm.

Co drugi los wygrywa!

Kolektura nasza, największa i najszczęśliwsza w całym kraju wypłaciła swym graczom

kilkadziesiąt miljonów złotych

tytułem wygranych.

Ceny losów, pomimo podwyższenia szans, pozostały niezmienione:

Ćwiartka	Połówka	Cały
Zł 10.—	Zł 20.—	Zł 40.—

Zamów los natychmiast a szczęście Cię nie ominie!

Wyciąć i wypełnione nadesłać.

Karta zamówień K. P. 1.
Do „Nadziei", Lwów. Sykstuska 6
Niniejszem zamawiam:
——— losów całych po Zł 40.—
——— losów połówek po Zł 20.—
——— losów ćwiartek po Zł 10 —
Należytość Zł ——— uiszczę natychmiast po otrzymaniu losów blankietem P. K. O. dołączonym przez Firmę do losów. aw 4980
Imię i nazwisko ———
Dokładny adres ———

WODA KWIATOWA
CZTERECH KROLI
(CARRE de ROIS)
POLECA
TWO BROCARD & CIE
aw 8865

Jak pp. Sas i tow. „działali“ w spółdzielni „Letnisko Pocztowców“

Przyczynek do „sanacji moralnej“ i jej list kandydackich

Zapowiedzieliśmy, że w sprawie p. Sasa, kandydata sejmowego B. B. w okręgu Poznań - miasto, dostarczymy społeczeństwu dalszych materjałów, które rzucą światło na „działalność“ p. Sasa i towarzyszy zpod znaku „sanacji“, tej samej „sanacji“, która niby to toczy walkę z łapownictwem, złodziejstwem i t. d. Spełniając tę zapowiedź, podajemy poniżej dokument, dotyczący działalności p. Sasa i tow. w spółdzielni „Letnisko Pocztowców“.

Jak wynika z tego dokumentu, a mianowicie z wniosku rzeczoznawcy sądowego do prokuratora przy sądzie okręgowym, skutki „porządków“ w spółdzielni „Letnisko Pocztowców“ dosięgają sumy około 40 do 50 tys. zł. — Rzeczoznawca stwierdza, że z powodu niesłychanego nieporządku w książkowości spółdzielni i z powodu braków odnośnych protokółów walnych zebrań nie może podać nazwisk osób, któreby należało bezpośrednio pociągnąć do odpowiedzialności.

Ze swej strony stwierdziliśmy, że za cały okres istnienia spółdzielni w odnośnym rejestrze handlowym sądu powiatowego tylko raz zapisano nazwiska członków zarządu, i to w dniu 19 grudnia 1924 r., mimo, że zarządy zmieniały się w ciągu kilku lat istnienia spółdzielni. Jest obowiązek, każdorazową zmianę zarządu zapisywać w rejestrze handlowym sądu. Władze spółdzielni nie czyniły jednak tego. Nie trudno się domyśleć, dlaczego tak postępowały w danych warunkach.

Jakkolwiek brak protokółów, które gdzieś skrzętnie ukryto przed światłem dziennem, wiadomo jest wszystkim, że wyszczególnione we wniosku rzeczoznawcy sądowego do prokuratury sprawki działy się za kadencji zarządów, których główną sprężyną był p. Sas jako skarbnik oraz pp. Biegański, Jobczyński i Subera, wszyscy — wyznawcy „sanacji“.

Inicjatywa w kierunku wykrycia „porządków“ wyszła ze strony dwóch członków zarządu, którzy, opierając się na § 14 statutu spółdzielni, mieli prawo, wystąpić w imieniu zarządu tejże i z prawa tego skorzystali, nie mogąc snać dłużej patrzeć na to, co działo się w spółdzielni.

Należy nadmienić, że w myśl statutu rzeczona spółdzielnia ma na celu niesienie pomocy niezamożnym rzeszom pocztowców w postaci wynajmywania tanich letnisk i miejsc wypoczynkowych. Spółdzielnia oparta jest na udziałach 10-złotowych kilkunastu set członków, niższych funkcjonarjuszy pocztowych.

Piękne hasło dobrodziejstwa zostało — w statucie, a ciężko zapracowany grosz zmarnowany został przez ludzi, którzy mienią się „ideowymi przywódcami pocztowców“.

Dokument, który zawdzięczamy jednemu z pocztowców, brzmi dosłownie, jak następuje:

L. dz. 153/30.

Do
Pana Prokuratora
przy Sądzie Okręgowym
w Poznaniu

Zarząd zarejestrowanej w sądzie powiatowym w Poznaniu spółdzielni, prowadzonej pod firmą: Letnisko Pocztowców Okręgu Poznańskiego Spółdzielnia z ogr. odp. w Poznaniu, przypuszczając zaistnienie nieprawidłowości w prowadzeniu księgowości, mającej obejmować całokształt interesu spółdzielni, zwrócił się do mnie, jako do rewizora ksiąg i rzeczoznawcy sądowego dla księgowości i rachunkowości w dniu 27 maja 1930 r. z propozycją uskutecznienia czynności rewizyjnej ksiąg powyższej spółdzielni za cały okres jej trwania.

Dotychczasowe badania rachunkowości i buchalterji spółdzielni, aczkolwiek jeszcze nie ukończone, a to ze względu na mnogość i chaotyczność powierzonego mi materjału, wykazały niezbicie cały szereg niedokładności natury nietylko formalnej, a mianowicie:

1) Na kontach udziałowych nie uwidoczniono u 337 członków wpłaconych przez nich sum udziałowych w ogólnej wysokości zł 1487, pomimo, że tych 337 członków istotnie ogólną sumę powyższą wpłaciło.

2) W wielu innych wypadkach (ilości i sum nie zdołałem do tej chwili dokładnie jeszcze ustalić) wykazano mniejsze wpłaty na rzecz udziałów od sum istotnie przez członków wpłaconych.

3) Księgę kasową przestano z dniem 8 lipca 1924 r. zupełnie prowadzić, chociaż dotychczasowy jej stan wykazywał zasób gotówki w sumie zł 8.235,48. Na nowo rozpoczęto księgę kasową dopiero prowadzić z dniem 1 stycznia 1925 roku, wykazując jedynie tylko jako zasób gotówkowy zł 9.07. W ten sposób ukryto wobec członków kwotę zł 8.226,41 co do których brak jakiegokolwiek rozliczenia, a poza tem ustaliłem niezbicie, że w czasokresie nieprowadzenia wogóle księgi kasowej, miała spółdzielnia następujące wpływy: dnia 1. 7. 1924 r zł 2.500, dnia 16. 6. 1924 r. zł 525, dnia 12. 8. 1924 r. zł 1702.36, dnia 30 8. 1924 r. zł 3.128,25, dnia 15. 9. 1924 r. zł 800, dnia 6. 10. 1924 r. zł 630, dnia 13. 11. 1924 r. zł 365, dnia 18. 12. 1924 r. zł 300, dnia 26. 3. 1925 r. zł 44,02. W ten sposób sprzeniewierzono złotych 18.221, oprócz prawdopodobnie innych jeszcze, których nie zdołałem ustalić.

4) Sprzedano nieruchomość w Mochach zapisaną w księdze wieczystej wydziału hipotecznego sądu powiatowego we Wolsztynie karta Mochy 551/13 wielkości około 130 morgów ziemi wraz z masywnemi i murowanemi zabudowaniami kompletnemi, za nieprawdopodobnie niską cenę zł 12.790,62, niejakiemu Stanisławowi Hajdukowi, i to prawdopodobnie bez upoważnienia walnego zgromadzenia. Następnie również prawdopodobnie bez upoważnienia walnego zgromadzenia nabyto za cenę 20.538,22 zł małą parcelę w Kwiejcach, powiatu czarnkowskiego, zapisaną w księdze wieczystej sądu powiatowego we Wieleniu, tom III, karta 108, będącą wielkości około 4 morgów. A zatem wartościowy objekt nieruchomości w Mochach, przynoszący zyski, przefrymarczono za nikłą cenę, nabywając za cenę stosunkowo wysoką objekt nie posiadający dla spółdzielni żadnej wartości.

To wszystko upoważnia do przypuszczenia, że i pozostały do zbadania materjał dowody nie jest wolny od znamion nadużyć, które naraziły członków spółdzielni na poważne straty.

W dodatku na podstawie dostarczonego mi protokółu z walnego zgromadzenia Letniska Pocztowców Okręgu Poznańskiego (odpis protokółu załączam), które się odbyło dnia 9 marca 1930 r. w Poznaniu stwierdzam, że tak dokonanie nowego wyboru zarządu i rady nadzorczej, jak powzięcie uchwał co do rozporządzenia się majątkiem spółdzielni nastąpiły wbrew odnośnym postanowieniom ustawy o spółdzielniach z dnia 29 października 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 111 poz. 733. Ustalenie bowiem ilości obecnych i zbadanie posiadanych pełnomocnictw do wzięcia udziału w walnem zgromadzeniu wykazało między innemi u p. Starżyńskiego z u. p. w Mogilnie 21 głosów, u p. Szafrańskiego 8 głosów, u p. Kowalczyka z u. p. Szubina 8 głosów, u p. Tuliszki w Kościanie 29 głosów, u p. Urbaniaka z u. p. Poznań I 68 głosów. Ponieważ ostatni nie mógł się wykazać upoważnieniem z własnoręcznemi podpisami członków, przeto pełnomocnictwo na 68 głosów zostało unieważnione, natomiast pozostałe pełnomocnictwa, opiewające dla każdego pełnomocnika na więcej niż jeden głos, uwzględniono, co się sprzeciwia postanowieniom art. 45 Ustawy o Spółdzielniach, warunkującego ważność uchwał walnego zgromadzenia osobistym udziałem w zgromadzeniu członków Spółdzielni, przyczem ewent. pełnomocnik nie może zastępować więcej, niż jednego członka, każdy zaś członek ma jeden głos, bez względu na ilość posiadanych udziałów. Jak widać z powyższego, wybór nowego zarządu i rady nadzorczej spółdzielni Letnisko Pocztowców Okręgu Poznańskiego, dokonanej w dniu 9. 3. 1930 r., należy uważać za bezprawny, a nowo wybrany zarząd i radę nadzorczą za władzę nielegalną, nie mającą uprawnień do uskuteczniania jakichkolwiek transakcyj w imieniu spółdzielni. Tymczasem w dniu 16. bm. rada nadzorcza uchwaliła sprzedać nieruchomość spółdzielni w Kwiejcach za cenę zł 12.500 ministerstwu skarbu względnie Wielkopolskiemu Inspektoratowi Straży Granicznej, który notabene ofertę kupna zaakceptował.

Ujawnione w toku badania rachunkowości i buchalterji spółdzielni nadużycia, nieprawnie przeprowadzone wybory zarządu i rady nadzorczej, jak również wszczęte przez nielegelną radę nadzorczą spółdzielni kroki w celu sprzedaży nieruchomości w Kwiejcach, a to na podstawie bezprawnej uchwały, jako próby przefrymarczenia majątku spółdzielni skłaniają mnie do przedstawienia Panu Prokuratorowi wyszczególnionych powyżej danych:

1) obłożenia aresztem i oddania do mojej dyspozycji znajdujących się w posiadaniu rady nadzorczej reszty ksiąg i dowodów rachunkowych, w szczególności protokółarzy walnych zgromadzeń, rady nadzorczej i zarządu;

2) spowodowania unieważnienia dokonanego w dniu 9. 3. 1930 r. wyboru tak zarządu jak i rady nadzorczej, w konsekwencji czego

3) uniemożliwienia i dojścia do skutku zamierzonej transakcji kupna sprzedaży nieruchomego majątku spółdzielni w Kwiejcach, jako aktu uchwalonego i przedsiębranego przez osoby nieuprawnione do występowania spółdzielni, oraz

4) ewentualnie wytoczenia na zasadzie tymczasowych danych o popełnionych nadużyciach dochodzeń przeciwko zarejestrowanym obecnie członkom zarządu spółdzielni, względnie winnym popełnienia nadużyć, których nazwisk sam nie jestem w stanie ustalić wobec braku ksiąg protokularnych.

Dokładne sprawozdanie z przeprowadzonej ekspertyzy rachunkowości buchalterji spółdzielni Letnisko Pocztowców Okręgu Poznańskiego zostanie przedłożone Panu Prokuratorowi w terminie późniejszym, po uzyskaniu pozostałych w posiadaniu rady nadzorczej ksiąg i dowodów rachunkowych, co umożliwi mi definitywne zakończenie prowadzonych przezemnie prac.

Poznań, d. 20 października 1930.
(—) Kazimierz Sołtysiak.

PANOWIE! PO GOLENIU JEST Kosznika!
mocna woda kolońska
naprawdę przyjemna

Rozłam wśród socjalistów poznańskich

Na wczorajszem posiedzeniu poznańskiej rady miejskiej, socjalistyczny radny p. Kowalewski złożył przed porządkiem obrad oświadczenie, iż miejscowy komitet P. P. S. wezwał p. Ludwika Śniadego do złożenia mandatu radnego miasta i wykluczył go z partji. P. Śniady był obok p. Kowalewskiego członkiem dwugłowego klubu P. P. S. w radzie miejskiej. W tych dniach — jak już donosiliśmy — przeszedł do B. B. S. i zgłosił akces do „jedynki“, uważając ją widocznie za dość czerwoną dla siebie.

Na wczorajszem posiedzeniu rady miejskiej radny Śniady nie był obecny.

Wielkopolska za listą narodową nr. 4

Okręg poznański wiejski

Kunowo, pow. śremski, 5. 11.

W sobotę, 1 listopada b. r. zwołane zostało zebranie przedwyborcze do sali Domu Katolickiego. Sala wypełniła się po brzegi. Referat polityczny wygłosił p. Władysław Adamski ze Śremu, poczem w ożywionej dyskusji omawiano program i dążności Stronnictwa Narodowego.

Obradom próbował przeszkadzać oberżysta kunowski niejaki Leśniczak, który swą bezprzykładną agresywność posunął tak dalece, że w niesmaczny i wprost głupi sposób zaczepiał będącego na sali ks. prob. Sypniewskiego. Naturalnie oburzenie wszystkich bez wyjątku na sali obecnych podkreśliło, w jaki sposób na wybryki te reaguje społeczeństwo katolickie. Tylko interwencji spokojnych obywateli ma ten wysłannik B. B. do zawdzięczenia, że doraźnie nie przekonał się na własnej skórze o skutkach takiej niesłychanej prowokacji. W każdym razie obywatele kunowscy osobę p. Leśniczaka sobie dobrze zapamiętali. Dalszy ciąg zebrania toczył się już w spokoju i w podniosłym nastroju.

Pod koniec zebrania przemówił jeszcze ks. prob. Sypniewski, nawołując zebranych w myśl wskazań Episkopatu, by głosowali tylko na listę, na której niema żydów, socjalistów, masonów, ani ludzi walczących przeciw religji katolickiej.

Gromkim okrzykom na cześć listy narodowej i marsz. Trąmpczyńskiego nie było końca.

Rozchwytywano wprost rozpowszechniane odezwy i „Wielkopolanina“, ślubując stać wiernie na straży interesów narodowych, to też organizatorzy zebrania z pełnem zadowoleniem i żegnani owacyjnie opuszczali dzielne Kunowo.

Czempiń, pow. kościański, 5. 11.

W sobotę, dnia 1 listopada odbyło się w Czempiniu zebranie kobiet, zwołane przez Koło Stronnictwa Narodowego.

Zebranie zagaił przy licznym udziale pań prezes Stronnictwa Narod. p. Wacław Skąpski, poczem doskonały referat wygłosiła p. Zofja z Żółtowskich - Dąbrowska z Poznania.

Świetnie wygłoszone przemówienie znalazło entuzjastyczny aplauz wśród zebranych. Burzą oklasków nagrodzono mówczynię.

Już przy zakończeniu referatu wspomniała referentka, że minister Czerwiński nie jest katolikiem. Wówczas policja natychmiast wiec rozwiązała. W odpowiedzi padły gromkie okrzyki „niech żyje lista nr. 4“ — a na zakończenie odśpiewano „Boże coś Polskę“.

Skonfiskowany „Wielkopolanin“

Wczoraj został po raz pierwszy od swego ukazania się skonfiskowany nr. 54 bratniego nam organu „Wielkopolanina“.

Zajęcie nastąpiło za artykuły: na stronie 2 „O manifestacjach za listą nr. 4“ i na str. 3 — „Okropne dzieje przyniósł nam czas“.

Natychmiast wydrukowano drugi nakład (nr. 54a) w którym skonfiskowane artykuły zastąpiono innemi.

„Wielkopolanin“ dostąpił zatem nielada zaszczytu — pierwszej konfiskaty. Widać choćby z tego, że — cieszy się coraz większą „wziętością“ nietylko w szerokich kołach włościańskich!

Tajemnice poczty w Rogoźnie

„Orędownik Wielkopolski“ zamieszcza następujący list od jednego ze swoich abonentów w Rogoźnie:

Niezmiernie się zdziwiłem, gdy w numerze 255 „Orędownika Wielkopolskiego“, którego abonuję od lat, znalazłem dołączoną odezwę „sanatorów“, skierowaną do katolików! Bluźniercza ta odezwa oburzyła mnie do żywego — Łatwo się domyśleć, jaką drogą odezwa ta dostała się do moich rąk.

Przestrzegam innych abonentów uczciwego i katolickiego pisma jakiem jest „Orędownik Wielkopolski“ przed tem nowem łapichłopstwem „sanacyjnem“. Abonent.

Nasz korespondent pisze oczywiście o wiele więcej i dosadniej. Nie oszczędza osób miejscowych, o których wie i których zna, że do takiego łajdactwa są zdolni. Jedynie ze względu na obecne stosunki nie podajemy całej treści korespondencji.

Zwracamy jednak na to uwagę Dyrekcji Poczt i Telegrafów w Poznaniu; jej to bowiem zadaniem jest dbać o należyte dostarczanie przesyłek pocztowych. Naszych Czytelników natomiast prosimy baczną zwracać uwagę na podobną „moralną“ agitację i o każdym wypadku nadużycia nam donosić — Sprawy pójdą do akt i kiedyś oddadzą nam ogromną przysługę...

Samobójstwo przemysłowca

Warszawa, 6. 11. (Tel. wł.) Wskutek samobójstwa zmarł nagle Stanisław Lilpop, znany przemysłowiec i prezes klubu myśliwskiego. (w)

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Rewja młodzieży

Dzień św. Stanisława Kostki jest ustanowiony jako „Święto Młodzieży".

W roku bieżącym przypada on u nas na niedzielę przed 13 listopada t. j. 9. bm.

W sobotę po południu i wieczorem przystąpi młodzież męska do spowiedzi św. Nazajutrz w godzinach, oznaczonych przez ks. ks. proboszczów, odbędą się w kościołach uroczyste nabożeństwa dla młodzieży męskiej, szkolnej i pozaszkolnej, która przystąpi wspólnie pod sztandarami do Stołu pańskiego. Po południu o godz. ½4 gromadzą się organizacje młodzieży ze sztandarami, ile możności w mundurach, co najmniej w czapkach i z odznakami na Pl. Sapieżyńskim. Młodzież męska niezorganizowana tworzy osobną grupę.

Wyznaczony komendant z pomocą całego sztabu sformuje pochód, mający głównemi ulicami miasta (Aleje Marcinkowskiego, Plac Wolności itd.) udać się przed gmach Uniwersytetu Pozn., w którego Auli odbędzie się wielka akademja. Ośrodkiem jej będzie przemówienie J. Em. Ks. Kardynała-Prymasa. W Poznaniu jest gospodarzem Święta Młodzieży osobny Komitet powołany przez Pozn. Okręg S. M. P. Młodzież pracuje od tygodnia nad przygotowaniem godnego obchodu Św. Młodzieży, mającego młodemu pokoleniu przypomnieć, że „do wyższych rzeczy jest stworzone", że w dobrej organizacji spoczywa i działa siła społeczeństwa i narodu. Starsze społeczeństwo ma w Święto Młodzieży pożądaną sposobność okazania młodym swej sympaji i pomocy, otaczając ich święto ciepłem i życzliwością. W obrębie kościołów odbędzie się zbiórka na cele młodzieży, którą się gorąco poleca hojności obywatelstwa. — Niechże rewja młodzieży wypadnie dobrze, jako czyn katolicki i narodowy!

Zastrzelenie awanturnika

Sąd uwolnił oskarżonego, gdyż działał w obronie własnej

Nasz korespondent pomorski (ski) donosi:

W marcu r. b. kilku wyrostków z Kowalewa, wśród nich znany awanturnik Bronisław Kurkowski, urządziło w restauracji Kowalewskiego libację; wypito kilka kolejek „czystej" i „z kropką", raczono się obficie zakąskami, które znów zakrapiano wódką. Będąc już pod dobrą datą, rozweseleni goście wyciągnęli ze stojącej w lokalu skrzyni kilka butelek od piwa, poczem, nie uregulowawszy rachunku, opuścili lokal; następnie wyrwali sztachety od płota, któremi usiłowali rozbić drzwi i okna zamkniętego w międzyczasie lokalu.

Kowalewski, chcąc odstraszyć napastników, wystrzelił kilkakrotnie z rewolweru, niestety jednak bez widocznego skutku, albowiem awanturnicy przypuścili ponowny szturm do restauracji, rzucając zabranemi butelkami w okna i drzwi. W tej chwili rozdrażniony gospodarz wybiegł przed dom i postrzelił rzucającego się nań Kurkowskiego w nogę, trafiając w brzuch drugim wystrzałem niejakiego Strzeleckiego, który następnego dnia miał się stawić do wojska; rana była śmiertelna.

Epilog tego zajścia rozegrał się 3 bm. przed sądem okręgowym w Toruniu, przyczem skargę wytoczono restauratorowi K. W postępowaniu dowodowem świadek Maszkowski z Ostrowitego zeznał, że przed dwoma laty Kurkowski, który obecnie występował w roli świadka, urządził podobną awanturę, podczas której wybił kilka szyb w oknach jego lokalu. Prokurator, podtrzymując oskarżenie przeciw Kowalewskiemu, wnosi o ukaranie go, a zastępca powoda cywilnego o uznanie powództwa w sumie 5.000 zł. Sąd, stojąc na stanowisku, że oskarżony działał w własnej obronie, wydał wyrok uniewinniający, odrzucając zarazem pretensje powództwa.

Tajemnicze samobójstwo

Strzałem w usta odebrał sobie życie

Nasz korespondent toruński donosi:

Dnia 5 bm. około godz. 19,30 na placu przed kościołem garnizonowym w Toruniu, tuż pod murami świątyni odebrał sobie życie ogniomistrz pułku manewrowego artylerji w Toruniu Gierulach. Denat poniósł śmierć na miejscu, skierowawszy lufę rewolweru w usta.

Działo się to w czasie nabożeństwa. Przywołany natychmiast lekarz stwierdził już tylko zgon. Zmarły osierocił żonę i kilkoro dzieci. Przyczyny zamachu samobójczego są nieznane.

Śląsk — Gdynia

Na niedzielę najbliższą przewidziane jest otwarcie świeżo wykończonej linji kolejowej, która połaczy Śląsk z Gdynią. Ciekawe zdjęcia z tej nowej linji kolejowej oraz zajmujacy artykuł o niej przynosi najnowszy (6) numer „Jlustracji Polskiej". W tym samym numerze znajdą czytelnicy sensacyjną korespondencję z Nowego Yorku p. t.

Jack Diamond i jego kłopoty

Z pośród innych bogato ilustrowanych artykułów na szczególną uwagę zasługuje feljeton p. t.

Skrzydlaty pomocnik myśliwca

który w licznych obrazkach pokazuje nam dzieje polowania z sokołem.

Odcinek najnowszej powieści Ossendowskiego, nowela, dział kobiecy, humor itd. uzupełniają bogatą całość.

(Największe i najtańsze pismo ilustrowane dla szerokich kół publiczności Pojedyńczy egzemplarz tylko 45 groszy miesięczny abonament 1.50 zł. kwartalnie 4.— zł (bez kosztów przesyłki). — Egzemplarzy okazowych **bezpłatnie** należy żądać wprost od administracji: Poznań, św. Marcin 70).

KALENDARZYK

Czwartek, 6 listopada 1930.

Słońce: wschód 6,56; — zachód 16,16; — długość dnia 9 godz. 20 min.

Księżyc: wschód 16,00; — zachód 6,56; — pełnia.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Czwartek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza niska + 9 st. C., pochmurno, wiatr zachodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 749 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 7 st. C., najniższa + 3 st. Cels.

Przepowiednia pogody na piątek: Zachmurzenie zmienne, lecz bez deszczu.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: Dziś + 2,90 m.

Kal. rzk.: Leonard; jutro Herkulan.
Kal. słow.: Wszechwład; jutro Żytomir.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * **Sodalicja Pań Miejskich** pod wezwaniem Niep. Pocz. Najśw. Marji Panny podaje swym członkom do wiadomości, że od piątku, 7 bm. począwszy urządza Nowennę do N. P. Marji na intencję najkorzystniejszego wyniku wyborów dla dobra Ojczyzny. Nowenna odbywać się będzie codziennie aż do soboty 15 bm. w kaplicy św. Józefa o godz. pół do 7 wieczorem. Prosimy o liczny udział w nabożeństwie. — Zarząd.

OSOBISTE

— * **Złote gody małżeńskie** obchodzą dnia 12 listopada br. znani i wielce szanowani pp. Nikodem i Agnieszka z Przybylskich Kąkolewscy w Noskowie pow. Jarocin. Na intencję Jubilatów odprawi się w środę, dnia 12 listopada rb. msza św. w kościele parafjalnym w Noskowie pow. Jarocin. Zaznaczamy, że Jubilat jest od 35 lat wiernym abonentem i krzewicielem „Orędownika Wlkp." w tej okolicy. — Jubilatom „Szczęść Boże!"

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Stow. Inżynierów i Architektów.** Zwyczajne zebranie odbędzie się dnia 7 bm. o godz. 18 w sali Dyrekcji Kolei Państwowych przy Wałach Zygmunta Starego. Na porządku obrad odczyt p. inż. Władysława Krzysztonia na temat: „Nowy sposób wykonywania budynków mieszkalnych".

— * **Sodalicja Marjańska Panów S. E.** Dziś o godz. 18 zebranie miesięczne, o godzinie 19.15 adoracja.

— * **Zrzeszenie Polaków z Warmji, Mazur i Ziemi Malborskiej.** Zebranie odbędzie się dnia 12 bm. w lokalu p. Beyerowej przy pl Bernardyńskim o godz. 19. Z powodu ważnych spraw stawienie się członków konieczne. Sympatycy i goście mile widziani.

— * **Zebranie Koła ks. ks. Profesorów** odbędzie się dnia 7 bm. o godz. 20 w gimnazjum Bergera. Na porządku obrad referat ks. dr. Noryśkiewicza. Aktualne sprawy szkolne.

— * **Z Stow. b. Wojskowych 58 p. p. Koło Poznań.** Dnia 9 bm. o godz. 10 odbędzie się w świetlicy 58 p. p. w Poznaniu przy ul. Bukowskiej miesięczne zebranie.

— * **Tow. Powstańców i Wojaków — Dębiec** zwołuje zebranie plenarne na dzień 9 bm. o godz. 12 do lokalu p. Grzesiaka przy ul. Wspólnej 15.

— * **Zebranie Sodalicji Pań Akademiczek** odbędzie się dnia 9 bm. o godz. 11 w lokalu Kat. Związku Polek przy ul. św. Marcina 68. — Nabożeństwo sodalicyjne tegoż dnia o godz. 9,30 w kaplicy p. Wilczyńskiej przy ul. Zielonej 2. Okazja do spowiedzi: w sobotę od godz. 17 w kaplicy św. Stanisława w katedrze, w niedzielę przed nabożeństwem od 8,30 do 9.30.

— * **Zw. Chrześc. Kupców Podróżujących i Przedstawicieli Handlowych.** Zebranie miesięczne odbędzie się w dniu 8 bm. o godz. 19,30 w lokalu „Pod Wiechą" przy ul. 27 Grudnia 19.

— * **Tow. Uczestników Powst. Wielkopolskiego Łazarz-Górczyn.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 6. bm. o godz. 19,30 w Kasynie Obywatelskiem przy ul. Marsz. Focha 81.

— * **Z Koła Absolwentów Miejskiej Szkoły Handlowej.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 7 bm. o godz. 19,30 na sali p. Jarockiego, ul. Masztalarska 8.

ŻYCIE SOKOLE

— * **„Sokół" Poznań 8. Śródka.** Zebranie wspólnie z gniazdem żeńskiem Śródka odbędzie się dziś o godz. 20. W programie referat p. Spychały.

— * **Herbatka towarzyska** Żeńskiego Tow. Gimn. „Sokół" XVI Jeżyce odbędzie się dnia 9 bm. w sali „Domu Amarantowego" o godz. 17. Przyjaciół i życzliwych sokolstwu a szczególnie naszemu gniazdu uprzejmie zaprasza się.

WYCHOWANIE, KURSY

— * **Kursy gimnazjalne Tow. Nauczycieli szkół średnich i wyższych** rozpoczną się 15 bm. Przeznaczone są dla osób, które z jakiegokolwiek powodu nie mogły uzyskać wykształcenia średniego, a chciałyby ten brak uzupełnić. Kursy wspomniane, postawione na poziomie wymagań przepisanych przez Min. W. R. i O. P. — umożliwią takim osobom nabycie przygotowania do egzaminu dojrzałości, bądź też w mniejszym zakresie do egzaminu z sześciu klas gimn., względnie do egzaminu uprawniającego do skróconej służby wojskowej. Nauka na kursach, udzielana wyłącznie przez profesorów szkół średnich, odbywać się będzie w godzinach popołudniowych według programu gimnazjum humanistycznego. Kursy mieścić się będą w budynku seminarjum naucz męskiego przy ul. Ratajczaka 30. gdzie też przyjmować się będzie zgłoszenia i udzielać informacyj codziennie od godz. 17—19 od czwartku, 6 bm. począwszy. Przy zgłoszeniu przedłożyć należy dokumenty, a zwłaszcza ostatnie świadectwo szkolne.

WIECZORY, KONCERTY

— * **Koło Przyjaciół Harcerzy przy VII drużynie męskiej** urządza dnia 8 bm. herbatkę w sali gimnastycznej szkoły powszechnej przy ul. Słowackiego o godz. 19. Herbatka będzie urozmaicona licznemi niespodziankami. M. in. będzie przygrywała własna pierwsza w Poznaniu orkiestra harcerska.

— * **Żeńskie Stow. „Strażnica" przy parafji Bożego Ciała** urządza w niedzielę, d. 9 listopada br. o godz. 7 wieczorem na sali Domu Królowej Jadwigi wieczornicę. — W programie śpiewy, deklamacje, popisy artystyczno-muzyczne oraz odegrana zostanie komedja w trzech aktach p. tyt. „Delikatne rączki". Bilety nabyć można w niedzielę, 9 bm. od godz. 12—13 w biurze parafjalnem przy kościele Bożego Ciała oraz wieczorem przy kasie. Czysty zysk przeznacza się na cele misyjne i zasilenie bibljoteki.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Znaczna zniżka cen biletów w operze poznańskiej.** Dyrekcja Teatru Wielkiego, mając na uwadze trudną ogólną sytuację finansową a chcąc dać możność częstego korzystania z przedstawień operowych, przystąpi w najbliższych dniach do znacznej zniżki cen biletów.

— * **Zabawa „Wilków Morskich".** Koło Przyjaciół Harcerstwa przy I. harc. drużynie wilków morskich urządza dnia 8 bm. w sali Belwederu zabawę jesienną. Kto pragnie godziwej rozrywki a dla braku adresu nie otrzymał zaproszenia, zechce zwrócić się do firmy A Rose, ulica Nowa 7. (Bazar) lub J. Smoliński, ulica Wodna 24.

— * **30 rocznica „Harmonji".** Dnia 9 bm. obchodzi Tow. „Harmonja" 30 rocznicę założenia. O godz. 9 odbędzie się nabożeństwo na intencję towarzystwa w kościele Matki Boskiej Bolesnej. O godz. 11 uroczyste zebranie z udziałem delegatów bratnich organizacyj w sali Stow. Techników, św. Marcin 21. O godz 17 odbędzie się koncert jubileuszowy oraz zebranie towarzyskie w lokalach Stow. Techników.

— * **Tow. Powstańców i Wojaków im. ks. Skorupki — Wilda.** Dnia 9 bm. o godzinie 7.30 rano zbiórka wszystkich druhów przy ul. Kosińskiego, celem wzięcia udziału w obchodzie 10-lecia istnienia Koła Muzycznego Kolejarzy. — Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, dnia 10 bm. o godz. 17,30 w lokalu zebrań przy ul. Kilińskiego.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Nowe nazwy ulic.** Ulica na północ od Cytadeli między Al. Szelągowską a ul. Ceglaną otrzymała nazwę Aleja za Cytadelą Ulica równoległa do ulic Pałacza i Tęczowej między Pogodną a Słoneczną nazywa się ul. Strzecha. Plac między ul. Łanową a Rolną koło boiska „Warty" nazwano placem Sportowym.

— * **Z Sodalicji Marjańskiej Młodzieży Kupieckiej.** Wczorajszemu zebraniu plenarnemu przewodniczył wiceprefekt Leon Hoffman. Wykład na temat „Polscy misjonarze w Chinach", wygłosił ks. Marcin Cymbrowski, który za kilka dni wyjeżdża na jedną z placówek chińskich. Prelegent przedstawił pracę naszej misji w Chinach, poczem zaapelował do członków o wydajne popieranie spraw misyjnych w swych sekcjach. W komunikatach omawiano apel z Holandji do polskich sodalicyj marjańskich, dotyczący urządzania w dniu 30 listopada rb. nabożeństwa błagalnego z powodu prześladowania w Rosji. W dniu tym sodalicja przystąpi gremjalnie do komunji św. Pod koniec obrad zareferował p. Witalis Dorożała program „Święta Młodzieży" na niedzielę, 9 bm. Sodalicja weźmie udział w nabożeństwie ku czci św. Stanisława Kostki w kościele farnym o godz. 8 rano. O godz. 15,45 zbiórka ze sztandarami na placu Sapieżyńskim do pochodu. Poczem udział w akademji o godz. 17 w auli Uniwersytetu. Bezpłatne bilety wstępu odebrać można u sekretarza po pochodzie.

— * **Z targu.** Dnia 5 b. m. na placu Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 4,40—5,00 zł; masła mleczarskiego 5,20—5,60; twarogu 1,00—1.20 zł; mendel jaj 3,40—3,60 zł; litr śmietany 1.60—2.00 zł; litr mleka pełnego 32—34 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 2.60 do 2.80 zł; słoniny wędzonej 3.40—3.60 zł; wieprzowiny 3.00—3.80 zł; wołowiny 2.40 do 3.60 zł; cielęciny 2.40—2.80 zł; skopowiny 2.60—3.00 zł; koziny 2.00—2.20 zł; smalcu 4.00—4.20 zł; za drób: kura 3.50 do 5.00 zł; perlica 5.00—6.00 zł; kaczka 4.50 do 6.00 zł; 1 kg tucznej gęsi 3.80 zł; para gołębi 1.30—1.50 zł; sarnina 3.00—5.00 zł za 1 kg.; para kurcząt 3.00—4.50 zł; królik 3.00—4.00 zł; kuropatwy para 2.50 do 4.50 zł; zając 6—7 zł; za ryby: 1 kg karpia 5.00—5.60 zł; okonia 2.40—3 zł; suma 4.00 1 kg sandacza 5.00—6.00 zł; miętusa 4.00 zł; szczupaka 4.40—5.00 zł; lina 4.40—5.00 zł; 1 kg. węgorza 6.00—7.00 zł; za jarzyny: 1 główka kapusty białej i włoskiej 10—20 gr; modrej 15—20 gr; 1 kg. ziemniaków 6—8 gr; 50 kg 2.50—3.50 zł; 1 kg. marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 10 gr; szpinaku 0.30—0.50 zł za kg; jarmużu 30—40 groszy; pietruszki 50—60 groszy; 1 kilogram bobu 1.20 złotych; sałatka zielona główka 10—15 gr; pęczek rzodkiewek 10 gr; 1 mdl ogórków 25—60 gr; 1 kalafjor 0.40—1,50 zł; 1 kg. fasoli 1.20 do 1.80 zł; mendel raków 1.00—2.50 zł; 1 kg. pomidorow 0.40—0.80 zł; borówek 2.00 do 3.00 zł; żórawin 1.80—2.00 zł; głogu 0.40 do 0.60 zł; jabłek 0.30—1.00 zł; gruszki 0.40 do 1 zł; śliwki 0.80—1.60 zł za kg.; jeżyny 1.00 — 1.20 zł; winogrona 2.40 — 3.40 zł; grzyby: zielonki 80 gr; kurki 1.00—1.20 zł, inne grzyby 40 do 80 gr. — Dowozy nabiału i drobiu bardzo duże. Jaja podrożały. Ruch na targu słaby. (hu.)

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Zderzenie wozu z tramwajem.** Na ul. św. Marcina zderzył się wczoraj dwukonny zaprzęg z tramwajem linji 11. Oba pojazdy zostały uszkodzone. Również woźnica Piotr Klemens doznał lekkich obrażeń. (z.)

— * **Alarmy straży pożarnej.** W ciągu dnia wczorajszego alarmowano dwukrotnie straż pożarną z powodu mniejszych pożarów. Na Nowym Rynku 10-11 w jed-

nem z mieszkań prawdopodobnie z powodu wadliwie zbudowanego pieca zapaliła się podłoga. Przy ul. Wrocławskiej 32 narożnik Jaskółczej zapaliło się w piwnicy restauratora Maćkiewicza. Ogień stłumiła straż ogniowa przy pomocy sikawki ręcznej. (k.)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Aresztowania.** Ujęto niejakiego Nikodema Dłużewicza (Chwaliszewo 27-28) który zbiegł z zakładu wychowawczego. Pozatem Dłużewicza poszukiwano oddawna celem odcierpienia kary 4-miesięcznej za różne kradzieże z włamaniem. Jako wspólnika Dłużewicza ujęto Kazimierza Maja (Chwaliszewo 17). (z.)

— * **Kradzieże.** Walizkę, zawierającą bieliznę wartości 200 zł, skradziono z mieszkania p. Marty Grześkowiak przy ul. Działyńskich 3. — Na strych domu przy ul. Pocztowej 23 dostali się złodzieje i wyłamawszy drzwi, skradli p. Z. Lisowskiemu różną bieliznę wartości 500 zł. — Do fabryki cukierków p. J. Żurawskiego przy ul. Półwiejskiej 10 dostali się niewyśledzeni dotąd złodzieje i zabrali cukierki, łącznej wartości 400 zł. — Ubranie męskie wyniesiono z mieszkania p. Czesława Skobeckiego. Strata wynosi 450 zł. — Większą ilość bielizny wartości 1 500 zł porwali złodzieje ze strychu p. Michała Kalemby przy ul. Staszica. We wszystkich tych sprawach toczą się dochodzenia, celem ujęcia sprawców kradzieży. (z.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * **Włamanie.** W nocy na czwartek między godz. 2 a 3 dokonano włamania do urzędu wójtowskiego w Rogoźnie. — Włamywacze zaglądnęli do wszystkich szuflad, szukając pieniędzy. Ostatecznie wyszperali gdzieś 223,73 zł w gotówce i umknęli. (ske.)

— * **Aresztowanie b. komornika sądowego.** W ub. sobotę policja w Wągrówcu na zarządzenie prokuratora aresztowała b. komornika sądowego w Wągrówcu Polewczyńskiego pod zarzutem defraudacji. Suma zdefraudowanych pieniędzy sięga 18 000 złotych. Aresztowanego osadzono w więzieniu przy Sądzie Powiatowym w Wągrówcu. (ek.)

— * **Kradzież drobiu.** Z nastaniem długich wieczorów jesiennych znowu zaczęły mnożyć się kradzieże i to przeważnie drobiu i trzody. Ostatnio nieznani sprawcy zakradli się do niezamkniętych chlewów majętności Przysieka, należącej do p. Melanji Moszczeńskiej. Łupem złodziei padło 8 gęsi i 13 kur. Policja prowadzi dochodzenia. (ek.)

— * **Usiłowane samobójstwo staruszka.** W tych dniach w Grabowie w powiecie wągrowieckim wydarzył się wstrząsający wypadek. 73-letni osadnik Wawrzyniec Neumann w przystępie okropnych boleści dla zakończenia cierpień targnął się na swoje życie, przecinając sobie niebezpiecznie gardło brzytwą. Przywołany do desperata lekarz p. dr. Suszczyński zarządził przewiezienie Neumanna do szpitala. Nadzieja utrzymania desperata przy życiu jest mała. (ek.)

— * **Tajemnicze zabójstwo.** Na drodze między Orzechowem a Ryńskiem znaleziono w kałuży krwi zwłoki 16-letniej Anny Makówny z Orzechówka; dochodzenia ustaliły, że dziewczyna padła ofiarą zabójstwa, którego dopuścił się niejaki Władysław Jagiełło z Orzechowa, ur. w pow. mościckim. (x.)

— * **Upadek z drugiego piętra na bruk.** W ub. poniedziałek wypadł z okna drugiego piętra kamienicy przy ul. Bydgoskiej w Toruniu 4-letni Kazio Radzimiński i rozbił sobie głowę; dziecko zmarło kilka chwil po wypadku. (x.)

— * **Ukryty skarb.** Podczas naprawy dachu na kamienicy, przed wojną własność Żyda Jacobego w Sępólnie, zauważył dekarz M. za pajęczyną wiszący woreczek, w którym znalazł 720 mk. niem. w złocie. Przy kieliszku M. zdradził tajemnicę i jak słychać, pretensje do odkrytego skarbu rości sobie obecny właściciel kamienicy. Pieniądze ukryła podobno żona Jacobego przed mężem i synami, którzy dużo potrzebowali dla siebie; przezorna gospodyni zmarła w Berlinie 1919 r. a skarb na strychu, który był jej tajemnicą, został obecnie odkryty po dwunastu latach, dzięki przypadkowi. (x.)

JARMARKI

— * **Sulmierzyce.** Jarmark kramny i na konie odbędzie się dnia 12 bm. i rozpocznie się o godz. 7 rano. Spęd zwierząt racicowych niedozwolony.

— * **Wronki.** dnia 13 bm. odbędzie się jarmark na konie i produkty rolnicze. Spęd bydła i zwierząt racicowych z powodu pryszczycy niedozwolony.

Z WIELKOPOLSKI

— * **Gniezno.** (Zjazd chórów kościelnych) Dnia 9 bm. odbędzie się w sali „Wenecji" w Gnieźnie zjazd chórów kościelnych i kół śpiewaczych okręgu gnieźnieńskiego. Chóry miejscowe udadzą się o godzinie 13 na dworzec celem powitania gości. Po śpiewie przed pałacem ks. biskupa Laubitza, wszystkie chóry udadzą się do „Wenecji", gdzie nastąpią popisy konkursowe chórów. Po konkursie nastąpi zabawa na dwóch salach „Wenecji".

— (Wystawa huculsko - zakopiańska). Z dniem 1 bm. otworzono w salach strzelnicy zbiorową wystawę ręcznych wyrobów karpackiego zdobnictwa ludowego. Można zobaczyć wyroby kilimkarskie o prześlicznych wzorach. Są tam wyroby huculskie i zakopiańskie, ceramika z Pokucia, rzeźbiarskie wyroby z Karpat środkowych i Podhala. Wystawa jest otwarta cały dzień aż do dnia 16 bm. (br)

— * **Koźmin.** (Klub radjo i foto - amatorów). W dniu 17 bm. odbyło się zebranie organizacyjne klubu radjo i foto - amatorów. Zagaił je p. Grobelny, poczem p. Skopiński omówił dość szeroko współpracę w poszczególnych sekcjach. Po dłuższej dyskusji na ten temat przystąpiono do wyboru zarządu, który ukonstytuował się następująco: Ziętkiewicz Walenty — przewodniczący, Podlewski Sylwester — kierownik sekcji radjowej, Grobelny Alfons — kierownik sekcji fotograficznej, Nowakowski Walerjan,.

— * **Środa.** (Z kroniki kościelnej). Opuszczone z dniem 1 października br. przez ks. prob. Ewarysta Nawrowskiego probostwo w Mądrem pod Środą oddała władza duchowna w tymczasowy zarząd ks. prob. Chocieszyńskiego z Nietrzanowa. — Ks. wikarjusza Józefa Malczewskiego z Zaniemyśla powołała władza duchowna na wikarjat w Czaczu. — (Rzadki jubileusz). Organista przy kościele w Gułtowach p. Józef Królak, obchodził w tych dniach 25-letni jubileusz swej pracy.

— (Obchód 25-lecia walki o polską szkołę). Dnia 2 bm. odbył się tu obchód 25-lecia walki o szkołę polską. Rozpoczęto go mszą św. Okolicznościowe kazanie wygłosił ks. prepozyt Meissner. Z powodu niepogody, przewidziany w programie pochód nie odbył się. Wieczorem w auli szkoły powszechnej odbyła się akademja. Wykład o strajku szkolnym w Środzie wygłosił b. uczestnik strajku p. Tyrakowski. Prelegent omówił przebieg strajku oraz skutki jego dla rodziców dzieci strajkujących. Wymienił też wybitnie wrogo dla strajkujących dzieci usposobionych nauczycieli: Handtkiego, Szreibera i Gierszewskiego. (Ks.)

— * **Krotoszyn.** (Pożar w leśniczówce.) W leśniczówce „Lila" spłonęły w tych dniach z nieustalonej przyczyny dwa stogi żyta leśniczego Władysława Kasperskiego. Straty wynoszą około 3 tys. zł. (k.)

— * **Śrem.** (Z Koła Włościanek). Staraniem patronki koła w Zbrudzewie, p. Ossowidzkiej, odbył się kilkutygodniowy kurs gotowania, w którym wzięło udział około 20 uczenic. Na zakończenie kursu zaproszono gości i rodziców kursistek na wspólną kawę, oraz pokazowe gotowanie i pieczenie. Wieczorek urozmaicono deklamacjami, monologami, oraz jednoaktówką. (s)

— * **Września.** (Walne zgromadzenie „Rolnika".) „Rolnik" wrzesiński odbył w dniu 29 ub. mies. swe walne zgromadzenie, które zagaił prezes rady nadzorczej, b. starosta p. Czapski z Barda. Do pióra powołano p. aptekarza Koniecznego. W imieniu rady nadzorczej podał p. przewodniczący sprawozdanie roczne, a z łona zarządu omówił obszernie rok gospodarczy kierownik „Rolnika" p .dyr. Mikołajczak. Bilans przedstawił członek zarządu p. Niciński. Towarów sprzedano za 4 700 tysięcy, w centnarach było 505 tysięcy. „Rolnik" wrzesiński wybił się temi obrotami na drugie miejsce ze wszystkich tego rodzaju instytucyj na terenie ziem zachodnich. Czysty zysk wynosił 18 265,77 zł. Uchwalono 11 proc. dywidendy, resztę na fundusz rezerwowy, na fundusz wątpliwych pretensyj i jako remuneracje dla rady nadzorczej. W ostatnim roku notowano 257 członków a udziałów na 57 369,94 zł. Do rady nadzorczej wybrano ponownie pp.: Chrzanowskiego ze Stanisławowa, St. Trawińskiego z Chociczy, Cichockiego z Żółcza i Dopierałę z Zielińca. Po uzupełnieniu statutu spółdzielni i przyjęciu regulaminu dla rady nadzorczej i komisji rewizyjnej zamknął przewodniczący zebranie. (y.)

— * **Inowrocław.** (Z Rady miejskiej.) Dnia 30 ub. mies. odbyło się posiedzenie Rady miejskiej. Najważniejszem z powziętych postanowień było powołanie specjalnej komisji, któraby skontrolowała prace w decernacie budowlanym od dnia 1 stycznia 1928 roku. Do komisji owej powołano pp.: Kaźmierczaka, Kiełbasiewicza, Kreisnera, Jakubowskiego i Starybrata. Uchwalono jednogłośnie wysłać pismo do wojewody poznańskiego z zapytaniem, jakie były motywy niezatwierdzenia p. dr. Gutowskiego na stanowisko radcy miejskiego, mimo, iż 75 procent radnych dało za nim swe głosy. Na wiceprezesa rady wybrano p. prof. Pawłowskiego, na członka deputacji budowlanej mistrza malarskiego p. Łopackiego, na opiekuna społecznego — p. Stanisława Krokowskiego. Pozatem powzięto następujące uchwały: obniżono cenę gazu do użytku kolei państw. w Inowrocławiu na 25 groszy za 1 metr sześcienny, postanowiono założyć szkółki drzew i kwiatów dla użytku plantacyj miejskich, obniżono podatki od handlu i przemysłu na rok 1931 w myśl uchwały komisji porozumiewawczej. Ostatecznie zdecydowano unieważnić uchwały z dnia 13 stycznia 1928 roku, gdyż zapadła ona w obecności członków, będących wówczas w stanie oskarżenia. Sprawa powyższa była rozpatrywana przez Najwyższy Trybunał Administracyjny.

— (Z Czerwonego Krzyża.) Dnia 8 bm. miejscowy oddział Polskiego Czerwonego Krzyża urządza herbatkę w salach hotelu „Basta". Dochód przeznacza się na zakup sprzętu gazowego.

— (Z miejskiego Komitetu Floty Narodowej.) Na ostatniem posiedzeniu komitetu Floty Narodowej powzięto kilka postanowień, mających na celu szerzenie wśród szerokich mas wezwania, aby każdy obywatel choć drobnym datkiem przyczynił się do powiększenia funduszów na zakup okrętów polskich. Komitet zdecydował, iż komitet okręgowy w Bydgoszczy nie ma racji bytu, pieniądze bowiem zbierane przez poszczególne komitetu w województwie winny być odsyłane do Poznania i wspólnemi siłami łatwiej byłoby zakupić np. okręt handlowy pod nazwą: „Województwo Poznańskie". Młodzież szkół powszechnych złożyła 500 złotych na flotę narodową, urzędnicy i robotnicy zakładów „Solvay" zebrali 125 złotych na budowę łodzi podwodnej „Odpowiedź Treviranusowi". gmina klasy 6 a gimnazjum męskiego im. Kasprowicza na ten sam cel ofiarowała 60 złotych. Na zebraniu poruszono również sprawę przystani, mianowicie, aby członkowie Komitetu Floty Narodowej mogli korzystać z przystani Ligi Morskiej i Rzecznej w Janikowie. (em.)

Z POMORZA

— * **Tczew.** (Osobiste). Dotychczasowy naczelnik Sądu Powiatowego p. sędzia Tomaszewski, opuścił niedawno nasze miasto. Z dniem 1 bm. otworzył w Tucholi biuro adwokackie. Kierownictwo Sądu Powiatowego w Tczewie objął dotychczasowy zastępca naczelnika p. sędzia Jagalski. (dt)

O głosowaniu do Sejmu i Senatu

Zliczanie głosów — Protokół

Ustalenie wyniku w myśl art. 80 Ord. Wyborczej odbywa się natychmiast po zamknięciu głosowania w obecności mężów zaufania wzgl. ich zastępców. Po otwarciu urny przewodniczący liczy koperty, nie otwierając ich (art. 82). Zarazem ustala się na podstawie notatek w spisie liczbę tych, którzy głosowali.

Gdyby liczba kopert okazała się niezgodną z liczbą głosujących, winno to być zaznaczone w protokóle i zarazem podane okoliczności, mogące ewentualnie fakt ten wytłumaczyć.

Następuje zliczanie głosów. Jeden z członków (art. 82, 2 otwiera koperty, każdą z osobna, wyjmuje kartkę i po obejrzeniu jej podaje przewodniczącemu. Ten odczytuje głośno treść kartki, poczem pokazuje ją mężom zaufania, a nakoniec wraz z kopertą oddaje ją innemu członkowi komisji celem sprawdzenia i przechowania aż do ukończenia obliczenia. Jednocześnie dwaj członkowie komisji wyborczej zaznaczają na formularzach obliczeniowych ilość głosów ważnych, oddanych — na poszczególne listy. Rezultaty na obu formularzach powinny się zgadzać ze sobą i odpowiadać liczbie oddanych ważnych głosów. Obydwie listy winny być wreszcie podpisane przez wszystkich członków komisji i dołączone do protokółu.

Nieważne według art. 83 Ord. Wyb. są kartki włożone do koperty urzędownie nie ostemplowanej lub też koperty specjalnie znaczonej. Dalej kartki puste lub wypełnione niezgodnie z przepisem albo kartki kolorowe zamiast białych. Nieważne są również kartki znajdujące się w jednej kopercie i opiewające na rozmaite listy, podczas gdy więcej kartek w jednej kopercie, wszelako z numerem jednej listy, liczy się za jeden głos.

Nakoniec z czynności swoich komisja obwodowa spisuje protokół według przewidzianego wzoru. Podaje w nim liczbę osób uprawnionych do głosowania, dalej liczbę tych, którzy głosowali, ile było głosów ważnych, a ile nieważnych i jaki jest rezultat głosowania na poszczególne listy. Protokół ten musi być podpisany przez wszystkich członków komisji wyborczej i mężów zaufania, poczem ma być niezwłocznie (art. 86) wraz z kartkami i spisami wyborców odesłany do okręgowej komisji wyborczej. Każdy członek komisji lub mąż zaufania, jeżeli uważa, że protokół nie jest zgodny z rzeczywistością, ma prawo podyktować swoje oświadczenie w mierze i żądać dołączenia go do protokółu.

Złośliwe figle

W okolicy Mogilna zdarzyło się w ostatnim czasie kilka wypadków, wskazujących na to, że działa tam jakaś złośliwa szajka. Pewnego dnia położono w poprzek szosy kilka świeżo ściętych w lesie sosen i drągów telegraficznych, następnej nocy wywrócono w jednej z pobliskich wsi prawie wszystkie ustępy Onegdaj znowu, na drodze między Grabowem a Gościeszynem, w pobliżu Gołąbek, nieujawnieni złoczyńcy zniszczyli słup telegraficzny. Drutów jednak nie skradziono. Przypuszcza się, że chodzi o wybryki kilku złośliwych głupców. Władze zajęły się poszukiwaniem złoczyńców. (k)

Wielka zabawa dla dzieci

Tow. Pań Miłosierdzia Wincentego à Paulo parafji św.-marcińskiej urządza wielką doroczną zabawę dla dzieci p. n. „Marcinek". Zabawa ta odbędzie się w niedzielę, 9. bm. o godz. pół do trzeciej po południu w salach Domu Rzemieślniczego przy ul. Ratajczaka. Zabawa zapowiada sporo atrakcyj i miłych niespodzianek. Będzie i loterja fantowa i korowód barwny i tańce dzieci, będą baloniki i podwieczorek z wybornemi przysmaczkami, będzie „ryba szczęścia" i prześliczna muzyka znanej firmy „Radjoelektor" przy ul. Ratajczaka, oraz dużo innych rzeczy miłych i wesołych. „Marcinek" Pań Wincentek ma już swoją dobrą tradycję, to też nie wątpimy, że i tym razem powodzenie będzie wielkie. Tem więcej, że cały dochód przeznaczony jest na gwiazdkę dla najbiedniejszych parafji św.-marcińskiej.

Wilki na Wileńszczyźnie.

W województwie nowogródzkiem a przedewszystkiem w lasach nadleśnictwa słonimskiego, pojawiły się stada wilków.

Wobec tego ludność zwróciła się do władz z prośbą o zorganizowanie wielkiej obławy, gdyż z nastaniem zimy i spadnięciem śniegów, wilki staną się zuchwalsze i mogą stać się groźne nawet dla ludzi.

II koncert symfoniczny FILHARMONJI POZNAŃSKIEJ

odbędzie się w nadchodzącą **niedzielę, dnia 9 listopada, w południe o godz. 12 w auli uniwersyteckiej.**

Zapowiedziany występ w tymże koncercie 16-letniego znakomitego skrzypka-wirtuoza WŁADYSŁAWA WOCHNIAKA, wywołał wielkie zainteresowanie muzykalnej publiczności naszego miasta. Młody ten artysta koncertował we wszystkich większych miastach Polski, gdzie był entuzjastycznie przyjmowany. Publiczności poznańskiej przedstawi się WŁADYSŁAW WOCHNIAK po raz pierwszy w niedzielę i wykona nader trudny koncert skrzypcowy Paganini'ego D-Dur.

Koncertem symfonicznym dyrygować będzie dyr. Opery warszawskiej ADAM DOŁŻYCKI, pod którego kierownictwem orkiestra wykona oprócz koncertu skrzypcowego Liszta „Les Preludes" i V-tą symfonję Czajkowskiego.

Sprzedaż biletów w składzie cygar A. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20. PP. studenci U. P., uczniowie konserwatorjum i młodzież szkolna korzystają z biletów ulgowych w cenie 1 zł. Bilety te nabyć można tylko w dzień koncertu przy kasie auli od godziny 10—11,30. zw 26 274

Teatr Wielki

DZIŚ — „Orłow".
Piątek, 7. 11. „Manru".
Sobota, 8. 11. „Orłow".
Niedziela, 9. 11. po poł. „Księżniczka czardasza".
Niedziela, 9. 11. wiecz. „Madame Butterfly".
Poniedziałek, 10. 11. „Orłow".
Początek o godzinie 8 wieczorem.

Teatr Polski

DZIŚ — „Przeprowadzka" — występ J. Sosnowskiego.
Piątek, 7. 11. „Proboszcz wśród biedaków" (ceny zniżone).
Sobota, 8. 11. po poł. „Staś lotniczek", bajka dla dzieci (ceny zniżone).
Sobota, 8. 11. wiecz. „Przeprowadzka" — występ J. Sosnowskiego.
Niedziela, 9. 11. po poł. „Staś lotniczek", bajka dla dzieci (ceny zniżone).
Niedziela, 9. 11. wiecz. „Przeprowadzka", występ J. Sosnowskiego.
Poniedziałek, 10. 11. „Proboszcz wśród biedaków".
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Zarząd przymusowy".
Piątek, 7. 11. „Zarząd przymusowy".
Sobota, 8. 11. „Zarząd przymusowy".
Niedziela, 9. 11. o godz. 3 popoł. „Kot w butach" — bajka dla dzieci.
Niedziela, 9. 11. wiecz. „Zarząd przymusowy".
Poniedziałek, 10. 11. „Zarząd przymusowy"
Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

TEATR POPULARNY.

DZIŚ — „Polacy w Ameryce" — premjera.
Piątek, 7. 11. „Polacy w Ameryce".
Sobota, 8. 11. „Polacy w Ameryce".
Niedziela, 9. 11. „Polacy w Ameryce".
Początek o godzinie 8.30 wieczorem.
Bilety można wcześniej nabywać w księgarni p. Dippla przy pl. Wolności 11 (tel. 17-94) od godz. 9 do 18, a od godz. 19 przy kasie. W niedziele i święta od godz. 10 przy kasie teatru.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

POZNAŃSKIE OBRADY NAUKOWE.

W piątek, d. 7 listopada odbędzie się o godz. 19-ej w sali chemicznej Uniw. Poznańskiego (Coll. Minus, III p.) posiedzenie Oddziału Poznańskiego Polskiego Tow. Chemicznego. Porządek dzienny: Prof. Konstanty Hrynakowski: Kilka słów o produkcji i zastosowaniu berylu; Dr. Jan Wiertelak: Wpływ łagodnego ogrzewania na skład chemiczny drewna. (Praca L. F. Hawley'a i J. Wiertelaka ref. na posiedz. Amerykańskiego Tow. Chemicznego w Atlancie dnia 9. 4. 1930).

W niedzielę, 9 listopada o 11-ej odbędzie się w sali Wydziału Lekarskiego T. P. N. (ul. Sew. Mielżyńskiego 26-27) uroczyste zebranie Wydziału Lekarskiego T. P. N., z następującym porządkiem obrad: 1. Prof. dr. Borowiecki: Przemówienie. 2. Prof. dr. Antoni Gluziński (Warszawa): Uwagi nad moim sposobem rozpoznawania raka żołądka umiejscowionego w części odźwiernikowej na tle wrzodu żołądka. Po zebraniu skromny wspólny obiad w Bazarze.

Łódzcy neofilolodzy. Z Łodzi piszą nam: Od kilku już miesięcy istnieje u nas oddział Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego. Skupia ono nauczycieli języków nowożytnych, dla wspólnego omawiania zagadnień z zakresu metodyki nauczania języków w szkołach. W naszym oddziale istnieją dwie sekcje: romanistyczna i germanistyczna. Zebrania odbywają się co tydzień. (nł)

LITERATURA

„Kobieta i Paw". Tom opowiadań D. H. Lawrence'a pod tym tytułem, wydany przez Bibljotekę Groszową, ma za tło życie angielskie w czasie wojny a wybiega daleko poza przeciętność tak obfitej angielskiej nowelistyki. Wycinki rzeczywistości są ciekawe, typy oryginalne i zajmujące, zwięzłość języka zupełnie niecodzienna, mnóstwo niedopowiedzeń, które każą zagłębiać się w psychikę przedstawionych postaci. Przykładową jest pod tym względem nowela „Proszę o bilety!", obrazek z życia konduktorek dalekobieżnego angielskiego tramwaju. (ln)

MUZYKA

Czterdziestolecie „V Cavallerii". W Livorno odbyło się uroczyste przedstawienie opery „Cavalleria Rusticana" pod dyrekcją Mascagniego, a to z okazji czterdziestolecia opery, która w r. 1890 została wystawioną po raz pierwszy. Mascagni był przedmiotem wielkich owacyj, otrzymał także depeszę od Mussoliniego.

KONCERT PAGANINIEGO NA NIEDZIELNEJ FILHARMONJI.

Drugi koncert filharmoniczny tego sezonu, zapowiedziany na niedzielne południe do Auli Uniwersytetu, ma na programie, obok V. symfonji Czajkowskiego i „Les Preludes" Liszta, koncert skrzypcowy Paganiniego, który wykona młodziutki skrzypek warszawski, p. Wochniak, poprzedzony opinją niepowszedniego talentu.

Koncert ten napisał słynny „demon skrzypiec" w Lucce, gdzie zabłysnął po raz pierwszy — jak z życiorysów jego wiadomo — zdumiewając słuchaczy niesamowitem wirtuozostwem, a gorsząc wielu współzawodników „sztuczkami", które mu zarzucali jako niepoważne. Niemało się oburzano między skrzypkami tem, że Paganini wyprawia na skrzypcach dziwaczne łamańce, że naśladuje jakby świegotanie ptaszków itd. itd. Wiele to Paganiniemu nie zaszkodziło u słuchaczy, raczej przeciwnie, robiło dokoła niego buczek, którym sam chętnie się posługiwał i wtedy i później, jako pierwszy może wirtuoz, będący zarazem przemyślnym majstrem reklamy. Nawet Liszt — o tyle zresztą subtelniejszy w środkach urabiania publiczności — nie umiał otoczyć się taką jak Paganini legendą.

Z koncertu tego (d-dur) grywa się tylko część pierwszą. Jest ona sama w sobie dość długa, a dalsze mają mniejszą wartość i znaczenie. Ciekawym jest szczegół, że Paganini przy wykonywaniu go stosował t. zw. „scordaturę", t. j. podstrajał swoje skrzypce o pół tonu do góry. Był to jeden z jego efektów, a polegał na tem, że mając po podstrojeniu więcej strun „pustych", uzyskiwał dla swoich skrzypiec daleko świetniejsze brzmienie, niż miały skrzypce grające w towarzyszącej mu orkiestrze.

W ten sposób niedzielny program uzupełnia się występem solowym, który powinien wzbudzić niemałe zainteresowanie.

OCHRONA ZABYTKÓW

Zabytek budownictwa drewnianego. Nasz korespondent toruński (A. M.) donosi: Zabytki dawnego budownictwa drewnianego są już dzisiaj w cały kraju wielką rzadkością. W Golubiu, pow. wąbrzeskiego, znajduje się bardzo ciekawy i charakterystyczny dom drewniany z podziemiami. Przystąpiono obecnie do remontu tego zabytku.

SZKOLNICTWO

Fizyka w szkole. W „Przyjacielu Szkoły" ogłasza p. Dmochowski referat, wygłoszony na Sekcji Pedagogicznej V-go Zjazdu Fizyków w Poznaniu. Wnioski, do których dochodzi autor, są następujące: 1. Podstawą nauczania przyrody martwej w szkołach powszechnych i gimnazjum niższem powinna być fizyka; 2. Nauczanie przyrody martwej na tym poziomie winno polegać przedewszystkiem na ćwiczeniach własnoręcznych uczniów. Demonstracje nauczyciela mogą tylko uzupełniać ćwiczenia uczniowskie. 3. Nauczanie przyrody martwej pominno odbywać się w szkole powsz. i gimn. niższe n w ciągu dwóch lat, ile możności po 3 godziny tygodniowo. 4. Wszelka rewizja programów fizyki powinna odbywać się przy udziale delegatów Polskiego Tow. Fizycznego. 5. Należy zorganizować przy uniwersytetach systematyczne studja fizyczne dla nauki fizyki. (St. N.)

O CZEM MÓWILI W KRAKOWIE PROFESOROWIE DO POLONISTÓW.

Z Krakowa donoszą nam:

Ogólnopolski Zjazd naukowych Kół Polonistów, zainaugurowany w naszym Uniwersytecie przemową rektora U. J. prof. dr. Załęskiego, miał na wstępie, przed właściwemi obradami, szereg przemówień profesorskich. Warto je pokrótce streścić, bo przyniosły ważny materjał.

Rozpoczął ich szereg prof. Chrzanowski, kurator krakowskiego Koła Polonistów, który wykazał, że koniecznem jest zreformować egzaminy magisterskie z polonistyki. Następny mówca, prof. dr. Nitsch, zwrócił uwagę na smutny fakt, że większość studjujących język i literaturę polską, prawie nie dba o poznanie kultury ogólnoświatowej, gdyż nie zna gruntownie ani jednego języka zachodniego. Otóż student polonista, który zna literaturę obcą jedynie z przekładów, — jest „parodją polonisty". Zjawisko to zaobserwowane we wszystkich niemal uczelniach polskich udowadnia, że studentów o wyższych aspiracjach naukowych jest minimalny odsetek; większość traktuje studja po kupiecku, dla zdobycia dyplomu i kawałka spokojnego chleba. Zatem — tu zaapelował prof. Nitsch do uczestników zjazdu — naczelnem zagadnieniem programu, kół polonistycznych winno być staranie, aby dźwignąć młodzież akademicką z poziomu rzemieślniczego do naukowego.

Dziekan Wydziału Filozofji U. J. prof. Dyboski, podkreślił doniosłość studjów polonistycznych, stwierdzając, że język każdego narodu jest najodpowiedniejszym instrumentem myśli i czynu. Literatura — powiedział — jest tchnieniem, kwintesencją życia umysłowego i kulturalnego narodów, więc też kultywowanie tego działu nauki winno leżeć w najgłębszych aspiracjach kulturalnych i naukowych każdego polonisty. Wreszcie docent U. J. dr. Kołaczkowski mówił zajmująco o twórcy duńskich Uniwersytetów Ludowych, Mikołaju Grundtviqu. Określił Grundtviqua jako wielkiego psychologa, który stworzył swoisty typ Uniwersytetu Ludowego, na tle wskrzeszenia mesjanizmu staroskandynawskiego i tradycyj helleńskich. Zadaniem takiej uczelni nie jest popularyzacja wiedzy, lecz kształcenie charakteru i rozbudzanie życia duchowego, by wychowanek sam skierował się na drogę wiedzy ze ściśle określonym celem, odpowiednim do rozbudzonego w duszy idealizmu.

Po mowach inauguracyjnych rozpoczęły się właściwe obrady zjazdu.

Arten.

Książki nadesłane

Dr. John Alford Stevenson: „Metoda projektów w nauczaniu". Przetł. W. Piniówna. Lwów - Warszawa 1930. Książnica - Atlas.

Dr. med. Bronisław Ziemiński: „Zarys okulistyki". Drugie wydanie opracował i uzupełnił dr. K. Bein. Lwów - Warszawa 1930. Książnica - Atlas.

POZNAŃSKIE KSIĄŻKI DLA PARU OSÓB

Książka której nie będzie w księgarni — Bywa szczególną strojnisią — Złośliwy drukarz — Niech zostanie po nich ślad — Pieśni o Kasprowiczu — Przy bibljofilskim śledziu — Treny na zgon przyjaciela — Pamiętnik o dzieciach — Drukowany list — — Echa procesu — Jubileusz artystki — W regjonie wielkopolskim — Na pamiątkę otwarcia bibjoteki kasprowiczowskiej.

Polskie miłośnictwo książki, mające tak chlubnie zapisane karty około podniesienia poziomu estetycznego współczesnej książki wartościowej oraz około ratowania książki zabytkowej, zdobywa dziś jeszcze jedną zasługę — tworzy i inicjuje tak zw. druk prywatny. Różnica między drukiem prywatnym a książką nakładową polega na tem, że druk prywatny nie wchodzi na półki księgarskie, jest przeważnie niesprzedażny lub zgóry przeznaczony dla ograniczonej liczby odbiorców, członków rodziny lub zamkniętych towarzystw.

Druk prywatny, tłoczony zwykle w ograniczonym nakładzie, wykonywany bywa z wyszukaną wytwornością, na papierach szlachetnych, czerpanych, czcionkami pięknego kroju, zdobią go ilustracje w szlachetnych technikach graficznych jak drzeworyt, miedzioryt lub ostatnio fototypja.

Druki prywatne nie podlegają prawu o egzemplarzu obowiązkowym, to znaczy, że nie muszą być dostarczone bezpłatnie niektórym publicznym bibljotekom, z czego drukarz przeważnie ze złośliwą skrupulatnością korzysta. Niestety, dzięki temu, druki takie uchodzą często rejestracji bibljograficznej, przez co grozi im, przynajmniej przy mniejszych nakładach, zatrata a przynajmniej na dłuższy czas zapomnienie. W Poznaniu wytłoczono w ostatnich dwu latach poważną liczbę druków prywatnych, dla kultury polskiej nawet niepośledniej wagi; słusznem więc, by przynajmniej krótką notatką podać je do wiadomości ogółu i zachować dla pamięci.

I tak w styczniu 1928 roku wydało Tow. Bibljofilów w Poznaniu Emila Zegadłowicza „Siedem pieśni zgrzebnych o Janie Kasprowiczu". Nakład 30 egz. Odbito w Rolniczej Drukarni, in 8°, na papierze czerpanym, krajowym. W tym samym roku z okazji wieczorku wigilijnego wydało Tow. Bibljofilów „Jana Kochanowskiego fraszek wesołych a sprośnych kilkoro, ku umartwieniu cnotliwych żon i dziewic wybranych a ku uradowaniu serc bibljofilów poznańskich podczas smutnego obrządku spożywania śledzia wigilijnego w gospodzie pod ratuszem wydanych. Anno Domini 1928, die 22 decembris". Nakład 30 egz. in 16°, kremowy welin, odbito w Rolniczej Drukarni.

W roku 1929, we wrześniu wytłoczono znów w powyżej wspomnianej oficynie, w trzynastu egzemplarzach, na kutym bezdrzewnym papierze, pierwszą oryginalną czcionką polską, Artura Marji Świnarskiego „Treny na śmierć przyjaciela". Jest to siedem pieśni, poświęconych pamięci zmarłego Alfreda Kupki — Ślązaka.

Może najściślej „prywatnym" możnaby nazwać pamiętnik Róży Karłowskiej pod tytułem: „Dla moich dzieci". W książce tej, opisuje autorka pierwsze dni życia swych dzieci, ich troski i zabawy, nawiązuje do wydarzeń wielkiej wojny, w słowach dyktowanych bezmiarem miłości macierzyńskiej, jakby w przeczuciu rychłej swej śmierci, stara się dzieciom pozostawić swą świetlaną pamięć. Odbito tę książkę w Roln. Druk. in 4°, na papierze czerpanym, w nakładzie czterech egzemplarzy, z których trzy oprawne w artystycznie tłoczoną skórę, przypadły w udziale dzieciom śp. autorki, czwarty jest własnością typografa.

W trzynastu egzemplarzach wytłoczono Emila Zegadłowicza „List do Jana K.", w Poznaniu, Drukarnia Roln. 8°, kart nlb. 8, na kutym, bezdrzewnym papierze, antykwą Jeżyńskiego.

W najpoważniejszym nakładzie, gdyż w 250 egz., ukazało się w obecnym roku 1930 dzieło dr. Stanisława Sławskiego p. tyt.: „Spór o własność szpitala maltańskiego (Szpitala Juljusza) w Rybniku, toczący się przed sądem okręgowym w Katowicach w instancji zażaleniowej". Na tle obrony własności szpitala maltańskiego snuje tu autor nić historji oraz stosunków prawno-politycznych zakonu Kawalerów Maltańskich. Odbito w Rolniczej Drukarni, na papierze czerpanym, szereg egzemplarzy imiennych, przeznaczono dla najwyższych władz państwowych i reprezentantów świata kulturalnego.

Poważnem dla poznańskiego druku prywatnego zdarzeniem był obchodzony tego roku w Teatrze Polskim w Poznaniu jubileusz artystki dramatycznej Teatru Polskiego Stanisławy Wysockiej. Poza monografją poświęconą artystce w Bibljotece Studwudziestu ukazały się także cztery druki prywatne. Emil Zegadłowicz dał w piętnastu elegjach zatytułowanych „Pallas Atene" wyraz uznaniu, jakie żywi dla twórczości wielkiej artystki. Dzieło odbito w Rolniczej Druk. w 13 egz. in 4°, na kutym, niebieskim kartonie, z ilustracją frontispisową prof. Roguskiego. Dr. Jan Sztaudynger ofiarował Jubilatce „Balladę o Stanisławie Wysockiej", odbitą in 4°, w zakładach graficznych Józefa Kawalera w Szamotułach w 20 egzemplarzach, z ryciną frontispisową prof. J. Wronieckiego. Leon Kosidowski wytłoczył także w oficynie J. Kawalera swój utwór „W astralnym wirze", ilustrowany przez prof. J. Wronieckiego. Nakład 20 egz. in 4°.

Ostatni wreszcie druk jubileuszowy ukazał się w Drukarni Rolniczej w t. zw. „Bibljotece Trzech". Jest to przedruk wiersza St. Wysockiej p. tyt. „Do Sztuki", który ukazał się przed 30 laty, jako jedyny utwór poetycki Wysockiej, wydrukowany wówczas w książce „Nowy Momus". Drukowi temu nadano formę żartobliwą; obejmuje on 8 stron in 4°, z których jedna mieści sam wiersz „Do Sztuki", reszta to tytuły, podtytuły, wyczerp. „Spisy rzeczy", wstępy i kroniki, z których wynika, że nakład wynosi trzy prawnie przewidziane egzemplarze, przeznaczone dla autorki, redaktora i typografa. Właściciel egzemplarza czwartego będzie policyjnie ścigany za nadużywanie zaufania oraz za fałszerstwo. Nieliczną ilość egzemplarzy makulatorowych zaopatrzonych nr. 5—13 nabyć można za rekomendacją autorki.

Niemałe znaczenie dla kultury regjonalnej wielkopolskiej ma rozprawa Marji Wicherkiewiczowej pod tyt. „Matylda z Axamitowskich Ziołecka". Autorka charakteryzuje tu działalność artystyczną swej babki, żyjącej w czasie od 1813 do 1851 roku. Osobliwością książki są ilustracje reprodukujące dzieła Matyldy Z. i innych, wykonane niespotykaną dotychczas w Polsce techniką fototypji. Druk i ilustracje odbito w Rolniczej Drukarni w nakładzie 60 egz., in 8°, na papierze czerpanym.

Otwarcie bibljoteki Jana Kasprowicza w Muzeum Miejskiem w Poznaniu znalazło żywy oddźwięk u naszych poetów, którzy moment ten uczcili okolicznościowemi utworami. Emil Zegadłowicz dedykuje prezydentowi Cyrylowi Ratajskiemu, dzięki którego zapobiegliwością Bibljoteka Kasprowicza spoczęła w Poznaniu, swój utwór p. tyt.: „Chleb i wino." Odbito w 120 egz. in 4°, na żółtym welinie. Jan Sztaudynger ofiarował uczestnikom uroczystości wiersz p. t. „Kasprowicz". Nakład 60 egz., in 8°, na czerpanym papierze. Oba powyższe druki wykonała Druk. Rolnicza.

Tego dokonano. Są jednakże i dobre projekty na przyszłość. Na warsztacie drukarskim leży utwór poetyczny Aleksandra Janty-Połczyńskiego p. tyt. „Biały Pociąg"; także Tow. Bibljofilów napewno skorzysta z nadchodzącego okresu gwiazdkowego i wyda nowego białego kruka. Ale o tem — potem.

Jan Kuglin.

Poznań.

Pisma nadesłane

„Przegląd Współczesny" Nr. 102. Treść: T. Sinko: „Nasz przyjaciel Maro". — J. Gw. Pawlikowski: „Z IX-tej księgi „Eneidy" Wergiljusza". — A. Besnard: „Bourdelle". J. Piltz: „O charakterze". — S. M. Grzybowski: „Siano (studjum o duszy chłopskiej". — S. S. „Traktaty handlowe". — M. Tyrowicz: „Juljan Ursyn Niemcewicz w dobie Królestwa Kongresowego i Nocy Listopadowej". — Maciej Starzewski: „Organizacja społeczeństwa na podstawie ekonomicznej w państwie faszystowskiem (II). — Przegląd miesięczny. — Nowe wydawnictwa.

Gigantyczny projekt odwodnienia Polesia

Projekt odwodnienia Polesia można nazwać śmiało projektem gigantycznym, gdyż zmierza on do odwodnienia poleskich bagien i nieużytków, obejmujących 1.600.000 ha, czyli $^1/_{24}$ część powierzchni całego państwa.

Już samo opracowanie projektu tak olbrzymiego przedsięwzięcia, wymaga oprócz dużych kosztów, również bardzo szczegółowych i wszechstronnych badań. Chodzi tu bowiem o wykorzystanie naturalnego ścieku wód, który można ustalić po szczegółowem zbadaniu całego terenu i sporządzeniu pomiarów, których dotychczas nie było wcale.

Na opracowanie projektu odwodnienia Polesia wyasygnowano sumę 6.000.000 zł. Prace rozpoczęto 3 lata temu, a potrwają one jeszcze około 3 lata.

Prace nad projektem dzielą się na trzy kategorje. Pierwsza kategorja — to prace pomiarowe, sytuacyjne, hydrologiczne i niwelacyjne. Druga kategorja prac polega na badaniach gleboznawczych, rolniczo-torfowych i geologicznych. Pierwsza kategorja prac odbywa się przy pomocy inżynierów-fachowców, druga zaś przy udziale zaproszonych uczonych polskich i profesorów prawie wszystkich wyższych uczelni w Polsce.

W pracach nad przygotowaniem dokładnych planów sytuacyjnych napotykano na duże trudności, gdyż, jak wiadomo, bagna poleskie, zwłaszcza w okresie wiosennym i jesiennym, są trudne do przebycia, przyczem do wielu miejsc o żadnej porze roku nie można wogóle dotrzeć. Trudności te pokonano w ten sposób, że zdjęcia sytuacyjne większych rzek poczyniono najnowszą metodą aerofotogrammetryczną. Zdjęć tych dokonano przy użyciu Fokkerów polskiej produkcji, użyczonych przez P. L. L. „Lot". Dotychczas dokonano zdjęć sytuacyjnych rzek na długości około 1000 km., głównie rzeki Horynia i Prypeci (węzeł piński).

Oprócz prac nad całym planem odwodnienia Polesia, prowadzi się równocześnie niektóre prace konkretne, mające na celu doraźną pomoc dla ludności, a posiadające zarazem znaczenie doświadczalne.

Dotychczas uregulowano część rzeki Hrywda w pow. kosowskim, na długości 20 km., w toku jest regulacja rzeki Muchnowca w pow. kobryńskim i prużańskim; odbudowano w powiecie łuninieckim t. zw. kanał generała Żychlińskiego, a nadto odbudowano w pow. kobryńskim kanał Królowej Bony, kanał Motykalski, i częściowo wykonano regulację rzeki Oispówki.

Dzięki tym pracom odwodniono już znaczne obszary bagien i nieużytków, położonych nad temi rzekami. Tereny odwodnione służą narazie jako łąki.

Inżynierowie, pracujący na Polesiu stwierdzają, że mylnem jest ujmowanie ich prac jako pracy nad „osuszaniem" Polesia, gdyż jak wynika z konfiguracji terenów, w wielu miejscach trzeba mieć wzgląd nie tylko na odwodnienie, lecz również na nawodnienie terenu. Pozatem muszą być zbadane dokładnie warunki odpływu wód, warunki przepuszczalności gleby i t. d. W tym celu założono 87 stacyj wodowskazowych dla obserwacji stanu wód, 214 studzien dla obserwacji wahania poziomu wód gruntowych, i 2 stacje ewaporometryczne dla badania parowania wód.

Prace nad przygotowaniem planu odwodnienia Polesia są już — jak z powyższego wynika — daleko zaawansowane, choć niemniej do zrobienia jeszcze jest bardzo dużo. Jak już zaznaczyliśmy, w zasadzie wykorzystany będzie naturalny spadek wód, niemniej jednak zrealizowanie planu odwodnienia Polesia będzie wymagało przeprowadzenia kanału, któryby umożliwił najszybsze odpłynięcie opadów, oraz wód, powstałych z roztopów na wiosnę. Kanał ten najprawdopodobniej połączony będzie z Prypecią.

Przed zrealizowaniem projektu odwodnienia Polesia nastąpi niewątpliwie porozumienie z rządem sowieckim, ze względu na możliwości niespodziewanych i znacznych spływów wód po drugiej stronie granicy.

K. B.

Ostatnie trzęsienie ziemi we Włoszech

Niepokój zwierząt i dziwne znaki na niebie zapowiadały katastrofę.

Ostatnie trzęsienie ziemi we Włoszech dało się szczególnie we znaki mieszkańcom nadmorskiego miasta Ankony. Do tej pory na przedmieściach Ankony pod gołem niebem przy ogniskach biwakuje ludność, która w obawie przed powtórnem trzęsieniem ziemi nie chce wracać do domów.

Oto co drżący z zimna i strachu mieszkańcy Ankony opowiadają o ostatniem trzęsieniu:

„O godz. 8 min. 12 rano zatrzęsła się nagle ziemia, wzburzyło się jednocześnie morze tak gwałtownie, że olbrzymie fale sięgające kilku piątr zderzały się ze sobą jak wielkie góry. Momentalnie wszczął się popłoch wśród mieszkańców Ankony. Wszystko wybiegło na place i ulice. Bydło wydawało dzikie ryki, psy wyły ze strachu i z najeżoną sierścią umykały w pole. Zresztą już od miesiąca zwierzęta przeczuwały jakieś nieszczęście, albowiem przez cały miesiąc psy wyły przeraźliwie po nocach, koty uciekały z domów, a konie, muły i krowy, niespokojnie zachowywały się w oborach. Na trzy dni przed trzęsieniem ziemi rybacy widzieli krzyż na niebie, opasany krwawą wstęgą. Krzyż ten szedł po niebie od Semigali do Ankony.

Ankona, która w swych kronikach ma zanotowane dwa trzęsienia ziemi w latach 1693 i 1873 — dziś bardziej niż wówczas odczuła trzęsienie ziemi, gdyż niema ani jednego domu, któryby nie był naruszony. Uszkodzone są: pałac rządowy, gdzie mieści się urząd administracyjny całej prowincji, pałac sprawiedliwości, koszary karabinerji, magistrat, poczta wszystkie kościoły, szpitale. Wszystkie te domy są albo zwalone do połowy, albo poważnie zarysowane i nie nadające się do zamieszkania. To też zrozumiałe jest, że cała ludność biwakuje na placach przy ogniskach, bojąc się wracać do domów, które przy lada większym huraganie, lub nowym wstrząsie podziemnym mogą się zawalić.

Wystraszona ludność Ankony opanowała ekstaza religijna.

Przed obrazami Matki Boskiej ustawionemi w najrozmaitszych miejscach palą się lampki i świece. Ludność śpiewa pieśni pobożne, i odmawia różańce Rannych umieszczono w prowizorycznych szpitalach rozbitych pod namiotami w ogrodach. Zamieniono też na szpitale okręty. Marynarze opowiadają, że podczas trzęsienia ziemi, morze było tak wzburzone, że okręty trzeszczały. Jeden z okrętów zerwał się z kotwicy, a potężne fale rzuciły go na barjerę molo, uszkadzając poważnie. Fale morskie przebiegały nad molem, wyrządzając olbrzymie szkody. Łazienki na plażach zostały zupełnie zniszczone.

W Ankonie do tej pory wydobyto z pod gruzów około 20 rannych i 100 zabitych. W pięknej miejscowości kąpielowej Semigali wydobyto z pod gruzów około dwudziestu zabitych i 270 rannych.

Choć ostatnie trzęsienie ziemi we Włoszech było znacznie mniejsze aniżeli lipcowe, pociągnęło ono za sobą dużo strat w ludziach i w dobrach materjalnych.

Muzyka gwiazd w głośniku

O melodji kosmicznej, wytwarzanej przez ruchy gwiazd w przestrzeni wszechświata, mówiło się dotychczas tylko w formie pewnej przenośni poetyckiej. Oprócz trzasku piorunów podczas burzy, innej melodji ze sfer międzyplanetarnych nikt nigdy nie słyszał.

Ale co dotychczas było tylko tworem wyobraźni poety, stało się rzeczywistością dzięki udoskonalonym aparatom radjowym odbiorczym. W paryskiem obserwatorjum znajduje się — jak donosi jedno z pism włoskich — aparat który chwyta dźwięki kosmiczne i nadaje na głośnik. Gwiazdy wytwarzają istotnie pewnego rodzaju muzykę, a nowe zdobycze techniczne w dziedzinie radja dają możność nietylko usłyszenia tej muzyki, ale nawet wzmocnienia jej do tego stopnia, żeby można ją odbierać z głośnika.

Melodje, które chwyta aparat paryski, nie pochodzą jednak z wędrówki gwiazd we wszechświecie, lecz z promieni światła, które te gwiazdy wysyłają na ziemię. Do tego celu służy komórka fotoelektryczna, przez którą padają promienie planet. W kuli szklanej, zupełnie pozbawionej powietrza, znajdują się duże elektrody, płytka potasowa i płytka rtęciowa. Promień światła, płynący z gwiazdy, pada na płytkę potasową i z pomocą elektronów, które atakują płytkę rtęciową, wywołuje bardzo słabiutki prąd elektryczny. Wzmacniacze lampowe, znane dobrze ze zwykłych aparatów radjoamatorom sprawiają, że szmery te można usłyszeć na słuchawki lub głośnik.

Aparatem tym posługiwać się można nietylko do odbierania szumów międzyplanetarnych, ale także do regulowania zegarów. Już nawet w starożytności ludzie umieli według słońca i gwiazd orjentować się w czasie. Obecnie dzięki nowym zdobyczom radjotechniki stało się to możliwe z całą dokładnością.

S. F.

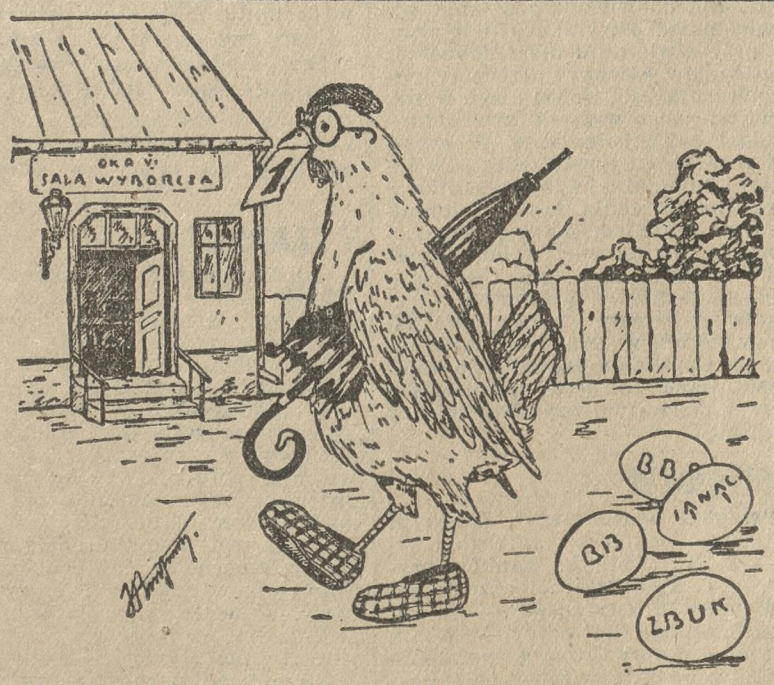

Jak mały Józio przedstawia sobie Komitet Wyborczy Organizacyj Kobiecych KWOKa

Jubileusz pracy artystycznej

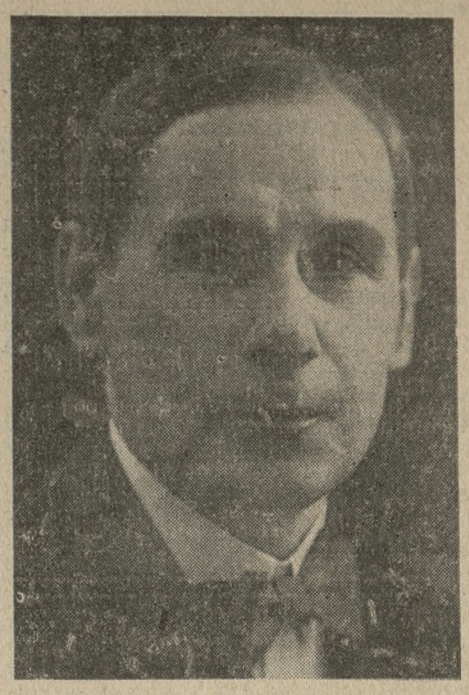

P. Antoni Nowakowski, artysta chóru Teatru Wielkiego obchodzi dziś jubileusz dwudziestopięciolecia pracy scenicznej. Jubilat urodzony i wychowany w Poznaniu uczęszczał do szkoły śpiewu chórowego w konserwatorjum Lercha, poczem poświęcił się pracy na scenach rodzimych. Pierwsze kroki teatralne stawiał na scenie kaliskiej, później pracował w Teatrze Letnim - Odeon w Warszawie, dalej w Teatrze Polskim pod dyrekcją Lelewicza i Szczurkiewicza. Obecnie Jubilat należy do zespołu Opery Poznańskiej i dalszej owocnej jego pracy artystycznej niechaj towarzyszą jaknajlepsze życzenia.

Egzotyka kulinarna w Berlinie

Rozrastając się wzdłuż i wszerz, Berlin, zwłaszcza po wojnie, wchłonął w swe mury znaczną ilość cudzoziemców mniej lub więcej egzotycznych, z krajów zamorskich, o czarnej, żółtej lub miedzianej skórze. Potworzyły się w Berlinie swoiste, jak w Paryżu i Londynie dzielnice, charakterze odrębnym: dzielnice chińskie, japońskie, hinduskie, rosyjskie, arabskie, ormiańskie etc. etc.

Wraz z napływem tej ludności egzotycznej zaczęły powstawać w różnych punktach miasta restauracje i kawiarnie, które stały się rychło osobliwością Berlina, i magnesem przyciągającym tam berlińczyków, a to dzięki nietylko otoczeniu, lecz przedewszystkiem, oryginalnej kuchni, narodowemu menu, i potrawom niezwykłym, które przyrządzają na miejscu kucharze, rodowici Turcy, Chińczycy, Ormianie, Hindusi.

Turcy, Arabowie, Ormianie spotykają się w restauracji „Orient", przy Grolmanstrasse. Gwoździem jadłospisu w tym przybytku kulinarnej sztuki bliskiego Wschodu jest „K'bab" — pieczeń barania z rożna, pilaw turecki i ryż perski.

Chińczycy posiadają dwie restauracje przy Kantstrasse, w dzielnicy zachodniej, „Trienstin" i „Tsien-Han", gdzie zblazowany Europejczyk może pozwolić sobie na niecodzienną ekstrawagancję spożycia galaretki z jaj ja kółczych konserwowanych w ziemi (smacznego!), przekąski z pędów młodego bambusu, pieczeni z płetw rekina, sałatki z liści wierzby, oraz słynnej zupy „Chicken-Chop-Suep", zaprawnej korą drzewną, o składzie tak skomplikowanym, że żaden chemik nie potrafi go zanalizować. Dodajmy, że niektóre, co rzadsze, przysmaki kuchni chińskiej są wcale drogie i dostępne tylko dla zamożnej klienteli.

Japończycy mają swój punkt zborny w restauracji przy Winterfeldstrasse. Europejczycy są tu rzadkimi gośćmi. Za dwie marki otrzymuje się obfity obiad, złożony z licznych dań, jak to: sałaty z alg morskich, p. n. „nori", zupy „suimono" z łososia, ryby smażonej — „teriyaki", ryby gotowanej — „sashini". Wszystko to z ryżem, który stanowi nieodzowną przyprawę i przystawkę w kuchni japońskiej.

„Hindoustan-House" przy Uhlandstrasse gromadzi Hindusów, zamieszkałych w Berlinie. Główną potrawą tutejszego menu stanowi ryż i „dal", odmiana hinduska soczewicy. Bardzo skromny lokal i równie skromny jadłospis sprawiają, iż lokal ten odwiedzany jest wyłącznie przez Hindusów.

Pozatem Berlin posiada sporo restauracyj rosyjskich, kilka kawiarń włoskich, restaurację hiszpańską i francuską — „Atelier" — przy Tauentzienstrasse, która cieszy się ogromne powodzeniem. Jeśli dodamy jeszcze kilka lokalów gastronomicznych, kultywujących specjalne dania węgierskie — wyczerpiemy całą rozmaitość wrażeń kulinarnych, które mogą być udziałem zarówno berlińczyków, jak i przejezdnych turystów.

Paryż i Londyn, jeśli chodzi o stolice europejskie, mogą pod względem bogactwa w dziedzinie egzotyki kulinarnej pobić z łatwością rekord w wyścigu z Berlinem. Starsza jest tu tradycja tych osiedli cudzoziemskich, większa też liczba przybytków sztuki gastronomicznej, oraz kolonij obcokrajowych.

Ro.

Nowy biskup katolicki pochodzenia chińskiego

Dnia 12 października br. delegat apostolski w Chinach Mgr. Celso Constantini, udzielił sakry biskupiej ks. Franciszkowi Liu, który jest jedenastym z rzędu biskupem katolickim pochodzenia chińskiego. Uroczystość odbyła się w Pekinie wśród entuzjazmu olbrzymiego tłumu chrześcijan i pogan. Współkonsekratorami byli biskup francuski i biskup chiński. Nowy arcypasterz objął urząd jednego z sześciu biskupów tubylców, którzy przed czterema laty otrzymali święcenia biskupie w Rzymie z rąk samego papieża. (KAP)

Ambasador czerwonoskórych

Berlin, 3 listopada.

Wodza „Two Moon Meridas" znałem z odwiedzin w stanie Południowej Dakoty, gdzie szczep jego „Sioux Nation" żyje szczęśliwie daleko od zgubnych wpływów białych zaborców. Spotkałem go później na pokładzie okrętu „Augustus" w drodze z Nowego Jorku do Neapolu. Nie sądziłem, iż drogi nasze zejdą się w hotelu Adlon na Unter den Linden.

Wódz „Two Moon Meridas" podróżuje po Europie z żoną oraz dwoma sekretarzami. Odwiedza przedewszystkiem ważniejsze środowiska medyczne i demonstruje indyjską sztukę leczenia ziołami.

Oświadczając mi swoje sympatje dla Polski, oznajmił chęć odwiedzenia Poznania, Warszawy i Krakowa, o ile mu czas starczy. „Celem mojej podróży — mówił wódz — jest pokazanie Europejczykom, iż Indjanie również przyczyniają się do postępu nauki i że osiągnęli stopień kultury niedoceniany po tej stronie Oceanu. Stosunek władz amerykańskich do mojego ludu jest obecnie doskonały. Dane nam są wszelkie warunki pokojowego rozwoju i korzystamy z tego, ulepszając metody rolnictwa będącego podstawą naszego bytu ekonomicznego. Osobiście jestem nadto zainteresowany w przemyśle naftowym w stanie Oklahoma, kwitnącym jak wiadomo na ziemiach do niedawna zamieszkałych wyłącznie przez czerwonoskórych".

Po wzajemnem stwierdzeniu wspólności ideałów narodu do niedawna uciśnionego oraz znikających powierzchni ziemi dawnych „prawdziwych mieszkańców Ameryki" zakończyliśmy rozmowę budzącą niepokój wśród urzędników hotelu, nie mogących zrozumieć zainteresowania „polnische Presse" wodzem, którego starannie oprowadzają po Berlinie, tak, aby wywiózł wyłącznie dobre wrażenia. (m. n.)

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

O zamknięcie „nożyc"

Już szereg razy rejestrowaliśmy na tem miejscu coraz jaskrawiej i wyraźniej występujący objaw t. zw. nożyc, t. j. fakt, że ceny produktów rolnych spadają, gdy ceny towarów przemysłowych nie tylko nie spadają, lecz wybitnie się podnoszą. Przytoczymy kilka przykładów, przyczem pierwsza cyfra wyrażać będzie cenę w złotych za 100 kg. danego towaru w r. 1926, zaś druga, umieszczona w parantezach, wyrażać będzie cenę tego samego produktu w roku 1930.

A więc przedewszystkiem: s p a d e k cen płodów rolnych: 35,20 (18,85); pszenica 46,70 (30.13); jęczmień 33 (26,25); owies 30,16 (21); ziemniaki 8,50 (4—5); wiepszowina żywej wagi 250 (175); 100 l mleka 45 (33); masło 512 (430).

A teraz: z w y ż k a cen produktów przemysłowych i górniczych: sól potasowa 5,32 (13,75); wapno 2,88 (6,35); cement 5,44 (7,70); żelazo 32,50 (35,00); blacha ocynkowana 115,00 (125); w drobnej sprzedaży węgiel 6,— (7,50); 1 hl. nafty 58 (70); cukier 1,35 (1,65); wódka monopolowa 4,60 (6,60).

Tych kilka cyfr wystarcza chyba dla wykazania rozpiętości „nożyc" cen płodów rolnych z jednej, produktów przemysłowych z drugiej strony. Niema potrzeby objaśniać, jaką owa rozbieżność cen wprowadza nierównowagę do całokształtu interesów gospodarczych i jak zgubnemi są jej skutki.

Czy dałoby się ją usunąć?

Zniżka cen ziemiopłodów, jak wiadomo, spowodowana została spadkiem cen światowych oraz gwałtowną ochroną krajów europejskich przeciw importowi obcych produktów rolnych. Rzecz zrozumiała, że nie w naszej mocy leży usunąć te czynniki.

Co do cen artykułów przemysłowych, to swobodna gra konkurencji powinnaby była zepchnąć je w dół, w miarę obniżania się kosztów żywności. Jeżeli jednak stało się inaczej, pochodzi to stąd, że wkroczył potężny czynnik świadomej organizacji i regulacji cen w postaci syndykatów. One to uczyniły w przemyśle to, czego w rolnictwie, które wskutek swego rozproszenia skartelizowane być nie może, uskutecznić niepodobna.

A więc: jeśli twórcami szkodliwych nożyc są kartele, to chyba należy je usunąć?

O, nie! Byłoby to posunięcie zbyt symplistyczne, a przez to szkodliwe. Kartele, syndykaty posiadają niewątpliwe zalety ogólno-gospodarcze, służą bowiem (wprawdzie nie zawsze doskonale) racjonalizacji produkcji. Ich wadą jest to, że stwarzają pokusę do nadużycia stanowiska mocarstwowego w życiu gospodarczem.

To też istotnie wystarczy zapytać kupca handlującego artykułami skartelizowanemi, wzgl. przemysłowca przetwarzającego surowce i półfabrykaty dostarczane przez syndykaty, aby się dowiedzieć, jakim tonem przemawiają do nich owe syndykaty... Zresztą są poszlaki, że poziom cen niektórych artykułów skartelizowanych nie jest gospodarczo uzasadniony.

A więc co robić, aby nie usuwając karteli, zapobiec ich nadużyciom? Odpowiedź: trzeba roztoczyć nad niemi nadzór, tak jak to się dzieje nawet w klasycznym kraju karteli: w Niemczech. Im prędzej to nastąpi, tem lepiej będzie dla gospodarstwa narodowego.

.... a szczególnie dla Wielkopolski, gdyż jej struktura gospodarcza predestynuje ją do odegrania roli rzecznika idei nadzoru nad kartelami: rolnictwo, handel i przemysł nieskartelizowany (stanowiący większość przemysłu wielkopolskiego) — oto czynniki, które winny się zjednoczyć w staraniach o ustawę kartelową, jako najważniejszy środek do zamknięcia, a przynajmniej „przymknięcia" nożyc.

Krótkie informacje gospodarcze

— W najbliższym czasie będzie wyłożona do publicznej subskrypcji pożyczka S. A. „Philips" na sumę 30 milj. guldenów. Dwie trzecie obligacyj mają być umieszczone w Holandji, zaś jedna trzecia w Szwajcarji.

— W Brukseli powstał kartel przemysłu szklanego, rozporządzający kapitałem 200 miljonów franków. Do kartelu przystąpiło 13 największych fabryk belgijskich.

— Wielki francuski dom towarowy Galerie Lafayette otwiera filję w Bukareszcie p. t. „Magasins Socec".

Istotne źródło kryzysu rolniczego

Głębokie przeobrażenia, jakie zachodzą po wielkiej wojnie w gospodarce światowej dotknęły również i rolnictwo. W stosunku do czasów przedwojennych uległy w związku z tem zasadniczej zmianie podstawy produkcji rolniczej. Zmiany te polegają na nadawaniu rolnictwu charakteru gospodarki coraz bardziej kapitalistycznej. W końcu ubiegłego stulecia widoczna była silna ekspansja kapitału w przemyśle, dzięki czemu nastąpił w Europie i Ameryce Północnej wspaniały jego rozkwit. Spełniwszy swe zadanie w przemyśle, kapitał szukał nowego pola działania i znalazł je w rolnictwie, w którem do tej chwili dominującym środkiem produkcji była przyroda. I oto od początku bieżącego stulecia jesteśmy świadkami inwazji kapitału do rolnictwa, która zaznacza się we wszystkich częściach świata. Najbardziej jednak intensywne rozprzestrzenianie się kapitału w rolnictwie światowem przypada na lata powojenne i punktu kulminacyjnego proces ten jeszcze nie osiągnął. Czemu przypisać należy ten stan rzeczy?

Jednym ze skutków wojny światowej był spadek produkcji rolniczej poniżej poziomu zapotrzebowania konsumcji. Fakt ten, jak również wzrastające szybko zaludnienie kuli ziemskiej, stanowiły zachęcający argument nietylko do odbudowy przedwojennego stanu produkcji rolniczej, ale także do dalszego wydatnego jej rozwoju. Jak okoliczność tę wykorzystał kapitalizm, widzimy to obecnie. Dzięki niemu rolnictwo szybko odbudowało się po zniszczeniach wojennych i w ostatnich latach zwiększyło swą wydajność do tego stopnia, że dzisiaj podaż produktów rolnych przewyższa znacznie popyt. Tu leży główne źródło kryzysu gospodarczego, który przeżywa obecnie rolnictwo całego świata. Poza nim jest jeszcze cały szereg momentów, często lokalnych, które odegrały mniejszą lub większą rolę w powstaniu kryzysu rolnictwa światowego. Ale czynnikiem, który jest przedewszystkiem przyczyną obecnej trudnej sytuacji rolnictwa jest przemiana wynikająca z wprowadzenia kapitalizmu do tej gałęzi gospodarki społecznej.

Objaw, jaki towarzyszy działaniu kapitału w rolnictwie, uwidacznia się w dążności do stworzenia warunków, przy których wszelkie nowoczesne zdobycze techniki rolniczej w pełni mogłyby być wykorzystane. Rezultatem tego jest chęć zracjonalizowania produkcji rolniczej przez podniesienie jej pod względem ilościowym i jakościowym bez wzrostu kosztów produkcji. Zjawisko to jest zupełnie zrozumiałe, gdyż myślą przewodnią działania kapitału jest osiągnięcie możliwie największego zysku. Tego rodzaju tendencje natrafiają jednakże w praktyce na przeszkody. Wzrastająca szybciej, aniżeli zapotrzebowanie, produkcja rolnicza, załamuje równowagę między podażą a popytem, a temsamem przyczynia się do upadku rentowności przedsiębiorstw rolniczych. Walka z upadkiem rentowności w rolnictwie jest niezmiernie trudna, co wynika z samego charakteru produkcji rolniczej. W przemyśle, w razie niesprzyjających warunków zbytu, następuje ograniczenie lub nawet przerwanie produkcji aż do czasu poprawy konjunktury. W rolnictwie mimo opanowania go przez kapitalizm, tego rodzaju środek zaradczy jest niemożliwy do zastosowania. Przedsiębiorstwa rolnego bowiem, którego działalność oparta jest na przyrodniczych procesach, nie sposób na wzór fabryki zatrzymać, a następnie w odpowiednim momencie uruchomić. Nawet powszechna zmiana kierunku produkcji rolniczej i jej specjalizacja uzasadnione koniecznościami konjunkturalnemi, są niewykonalne w rolnictwie wobec niemożliwości przeprowadzenia kartelizacji tej gałęzi produkcji.

Oceniając w ten sposób źródła i przyczyny światowego kryzysu rolniczego, trudno wyrazić przypuszczenie, że uda się go już w najbliższej przyszłości zażegnać. Nie jest wykluczone, że pewne akcje interwencyjne, podejmowane przez poszczególne państwa lub grupy państw w dziedzinie posunięć administracyjnych, dadzą pewne przejściowe złagodzenie skutków kryzysu rolniczego. Lecz całkowitego pokonania kryzysu nie można oczekiwać na tej drodze. Zbyt bowiem głęboko sięgają przyczyny światowego przesilenia rolniczego, aby je można było usunąć w wąskiej płaszczyźnie dorywczych zarządzeń oficjalnych lub z inicjatywy prywatnej powstałych. Obecnie weszliśmy w okres intensywnego działania kapitalizmu w rolnictwie i wskutek tego żyjemy pod znakiem wzrastającej wydajności produkcji rolniczej. Tendencji w tym kierunku nie zahamuje dysproporcja między produkcją i konsumcją. W tych warunkach poprawa sytuacji rolnictwa zależna będzie od całokształtu sił działających w gospodarce światowej, sił, których dzisiaj ani nie da się dokładnie określić, ani też przewidzieć okresu, w którym one dadzą odpowiedni fekt.

T. R a w i c z.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **Ulgi podatkowe dla rolników.** Min. skarbu na zasadzie art. 94 ustawy z 15 lipca 1925 o państwowym podatku przemysłowym upoważnia Izby skarbowe do umarzania podatku przemysłowego od obrotu, przypadającego od tranzakcyj kasowych wszelkiego rodzaju zbożami dokonanych na krajowych giełdach zbożowo-towarowych. Powyższa ulga ma zastosowanie do obrotów osiągniętych począwszy od 1-go listopada rb. Jednocześnie zostanie ograniczone pobieranie zaliczek za podatek przemysłowy od obrotu uzyskanego w wymienionej tranzakcji giełdowej.

Z KRAJU

(k) **W Poznaniu największy przyrost protestów wekslowych.** We wrześniu rb. zaprotestowano 416 926 weksli na sumę 102 417 tys. zł. w całem państwie. W porównaniu z sierpniem, oznacza to wzrost ilości weksli o 6,5 proc., a sumy złotych o 10 proc. Jeżeli chodzi o większe ośrodki gospodarcze, to w tym wzroście na pierwszem miejscu kroczy Poznań z 28,1 proc., potem idą Lwów (26 proc.), Wilno 14,1 proc.) i Kraków (12,7 proc.) W całem województwie poznańskiem suma weksli zaprotestowanych wzrosła o 21,5 proc.

(k) **O ułatwienie ruchu osobowego z zagranicą.** Na audjencji u p. ministra spraw wewnętrznych prezydjum Zrzeszenia Związków Przemysłowych Zachodniej i Południowej Polski podniosło sprawę zniesienia świadectw kwalifikacyjnych przy wystawianiu paszportów, zniesienia wiz w obrocie międzynarodowym na podstawie umów bilateralnych, oraz skrócenia postojów granicznych przez uproszczenie rewizyj paszportowych, zwłaszcza przez zniesienie rejestrowania paszportów.

(k) **Zwrot wadjów i kaucyj oraz zawiadomienia o wyniku przetargów w P. K. P.** W związku z audjencją prezydjum Zrzeszenia Związków przemysłowych zachodniej i południowej Polski w sprawie doraźnych środków pomocy dla przemysłu u ministra komunikacji, ministerstwo zawiadomiło Zrzeszenie, że wydało polecenie w zakresie P. K. P. wszystkim D. O. K. P. w sprawie przyspieszenia zwrotu wadjów i kaucyj. Co się zaś tyczy zawiadamiania firm o wynikach przetargów, min. komunikacji wyjaśnia, że w myśl obowiązujących przepisów o oddawaniu dostaw i robót na Polskich Kolejach Państwowych dyrekcje powinny w ogłoszeniach przetargowych wskazywać, „że nieuwzględnione oferty pozostaną bez odpowiedzi", w następstwie czego nie mają obowiązku posyłania firmom zawiadomień o wynikach przetargu. Pozatem przy otwieraniu ofert dopuszcza się obecność upoważnionych przedstawicieli firm konkurujących, wobec czego wynik przetargu jest zaraz wszystkim wiadomy.

(k) **Polski bank kolonjalny.** W czasie obrad III-go walnego zjazdu delegatów Ligi Morskiej i kolonjalnej żywo dyskutowana była sprawa założenia Banku Kolonjalnego, którego zadaniem ma być finansowanie poczynań na terenach kolonjalnych, w związku z naszą ekspansją zamorską. Zjazd polecił zarządowi głównemu przestudjowanie tej sprawy i poczynienie odpowiednich starań, w celu utworzenia takiego banku. Uzyskanie potrzebnego kapitału projektowane jest przez sprzedaż akcyj Banku w pierwszym rzędzie pomiędzy członkami Ligi.

Z WYDAWNICTW

(w) **„Przegląd Gospodarczy".** Zeszyt 21 zawiera następującą treść: „Przegląd sytuacji". — E. R.: „Polityka banków prywatnych". — T. Sławiński: „Znaczenie gospodarcze ruchu turystycznego". — A. Repeczko: „Dumping sowiecki". — Adam Barszczewski: „Z gospodarczego położenia Stanów Zjednoczonych A. P." — M. I. Drybiński. Pozatem zeszyt zawiera: Kronikę, Rynek pieniężny i Rynki towarowe.

Dalsze pogorszenie sytuacji gospod. w Wielkopolsce

W sprawozdaniu Izby przemysłowo-handlowej w Poznaniu za miesiąc październik czytamy:

W okresie sprawozdawczym nastąpiło znowu poważne pogorszenie sytuacji w okręgu Izby. W rolnictwie, za wyjątkiem pewnej poprawy na rynkach nabiału, nastąpił dalszy spadek cen ziemiopłodów i zwierząt, szczególnie trzody chlewnej. Pogorszenie wykazują przemysły: drzewny, metalowo-maszynowy, perfumeryjno-mydlarski, ceramiczny i konfekcyjny. Ciężkia sytuacja panuje również w niektórych działach przemysłu spożywczego, jak w browarnictwie i fabrykacji wódek gatunkowych. W dziale czekoladowo-cukierniczym trwa pewne ożywienie sezonowe. W handlu sytuacja przedstawia się analogicznie.

Na rynku pieniężnym następuje pogorszenie, objawiające się w spadku wkładów w bankach i kasach oszczędności oraz w obniżeniu się kursów papierów wartościowych. Jeżeli ilość protestów wekslowych nie uległa wzrostowi, to jest to wynikiem zmniejszonych obrotów gospodarczych. Wzrosła znacznie liczba nadzorów sądowych i upadłości.

O żydowsko-niemieckim jedwabiu

Rzecz działa się w Łodzi. Przedstawiciel niemiecko-żydowskiej I. P. Bemberg A. G. odwiedził razu pewnego pana Meilacha Rotbanda, właściciela fabryki pończoch „Mignon. P. Meilach nabył małą partję osławionego niemieckiego jedwabiu i rozpoczął produkcję. Mijały tygodnie, mijały miesiące, a p. Meilach jak wyrabiał, tak wyrabia pończochy z „echt Bemberg-Seide". Poszedł więc po rozum do głowy łódzki reprezentant „Bembergu". Przypomniała mu się dykteryjka żydowska o owym fabrykancie „prawdziwych pasztetów zajęczych", który przyznawał się, że na połowę zajęczyny bierze połowę wołowiny i to w stosunku jeden zając — jeden wół.

Zarządzono rewizję w fabryce „Mignon". Okazało się, że podejrzenia były uzasadnione, bo p. Meilach wyrabiał pończochy bembergowskie bez bembergowskiego jedwabiu. Stąd — proces, prokurator, konfiskata towaru, więzienie.

...i morał następujący: jak to w Polsce musiał się rozpowszechnić niemiecko-żydowski jedwab „Bemberga", skoro nawet go się fałszuje! I jak lichy musi to być towar, skoro można go było sfałszować zastępując jedwabiem najtańszym, co umożliwiało Meilachowi obniżenie ceny z 9,— zł na 3,50 zł.

Przy tej okazji warto zwrócić uwagę na przykry bardzo objaw niesłychanego forsowania sprzedaży żydowsko-niemieckiego jedwabiu „Bemberga" ze stratą dla polskiej produkcji jedwabiu sztucznego (bo i „Bemberg" to sztuczny jedwab). Przecież faktem jest, że polski jedwab jest całkiem równowartościowy z produktem pochodzenia zagranicznego.

Jeśli Polkom koniecznie zależy na wyrobach zagraniczych, to niech kupują pończochy z jedwabiu szwajcarskiego, czy czeskiego, ale nie niemieckiego... Będzie to mniejszem złem...

Manifestuje się przeciw Trewiranusowi, a popiera się Żydów niemieckich Kupiectwo nasze powinno zwracać klienteli uwagę na powyższe fakty.

Z ZAGRANICY

(z) **Konjunktury hodowlane.** Ciężkie położenie rolnictwa światowego i panujące w związku z niem tendencje gospodarcze popychają rolników w kierunku wzmożonej produkcji hodowlanej Tymczasem i w tej dziedzinie istnieje już pewne nasycenie rynku, zwłaszcza w stosunku do mięsa. Tylko w zakresie jaj i produktów mlecznych daje się zauważyć pewna tendencja wzrostu spożycia. Produkcja tłuszczów zwierzęcego pochodzenia, będąca dziedziną krajów klimatu umiarkowanego, silnie odczuwa wpływ konkurencji tłuszczów roślinnych pochodzenia podzwrotnikowego. Stan rynków trzody w Niemczech budzi obawy, a spodziewana baissa jest o tyle groźniejsza, że niskie ceny paszy stanowią poważną zachętę do produkcji przy równoczesnym spadku konsumcji z powodu bezrobocia i taniości konkurencyjnych środków spożywczych.

Sanacyjno-żydowska kuratela nad Izbami Rzemieślniczemi

Zerwanie zebrania warszawskiej Izby Rzemieślniczej przez Żydów

Kwartalne zebranie plenarne warszawskiej Izby Rzemieślniczej. zwołane na czwartek 23 z. m., zerwane zostało przez Żydów, którzy przez solidarne opuszczenie sali zdekompletowali quorum i zapowiedzieli, że nie dopuszczą do dalszych zebrań jeśli nie będzie uwzględnione ich żądanie obniżenia opłat egzaminacyjnych do złotych 50.

Już przy odczytaniu protokółu z poprzedniego zebrania wynikło zajście. Radca p. W. Dobrzyński stwierdził, że na zebraniu poprzedniem przewodniczący, wiceprezydent p. Wiechowicz, wobec opozycji większości zebranych przeciw przyjęciu do rzemiosła takich procederów jak hafciarstwo, trykotarstwo i t. p. oświadczył, że wnioski te wycofuje, a tymczasem w protokóle zapisano, że zebranie uchwaliło odłożyć te wnioski do następnego zebrania. Porządek obrad zebrania czwartkowego, zawierał rzeczywiście powyższe wnioski stawiane przez Żydów, a popierane przez wiceprezydenta Wiechowicza, męża zaufania sanacji w zarządzie Izby.

Z wielkiem zaciekawieniem oczekiwano dyskusji nad komunikatem z prac Izby. Tymczasem odczytany przez sekretarza Izby p. Grzybowskiego komunikat omawiał drobiazgowo wszystkie uchwały dwóch ostatnich konferencyj Izb, ale ani słowem nie wspomniał o uchwale opowiadającej się za sanacją.

Radca p. Rudnicki pyta: Dlaczego niema w sprawozdaniu tej uchwały? Czy to co podała o niej prasa w sprawozdaniu z konferencji Izb jest prawdą i zgodne ze statutem?

Prezydent Pieniążkiewicz odpowiada, że sprawy tej nie było na porządku dziennym konferencji, on sam niebył przy uchwalaniu wniosku i dowiedział się o tem prywatnie, oraz że „my nie jesteśmy odpowiedzialni za pracę konferencji i jej uchwały".

Zaledwie uporano się z tą upokarzającą dla sanacji sprawą, wynikło nowe starcie, zaraz przy następnym punkcie porządku dziennego: „Sprawa obniżenia taks egzaminacyjnych mistrzowskich". Chodziło właściwie o okólnik min. przemysłu i handlu „proponujący" Izbie, wobec „krytycznej sytuacji rzemieślników", obniżenie dotychczasowej taksy egzaminacyjnej dla mistrzów ze zł 135 do zł 50. Kopję tego okólnika rozesłano wszystkim radcom z porządkiem dziennym. Pomimo tego, Żydzi wystąpili z naleganiami, żeby odczytano w całości treść okólnika, a kiedy wniosek ten został odrzucony, zażądali przerwania zebrania na 10 minut. Miało to na celu — jak się okazało później — niedopuszczenie do wznowienia zebrania, jeśli nie będzie zgody na ich wniosek. Wszyscy radcowie chrześcijanie — tym razem i sanatorzy — opowiedzieli się przeciw przyjęciu propozycji okólnika, gdyż obowiązująca obecnie co do tych opłat uchwała jest korzystniejszą dla rzemieślników, stanowi bowiem, że taksa zł 135 jest maksymalną dla zamożniejszych mistrzów a niezamożnym prezydent Izby może dawać zniżki a nawet zupełnie uwalniać od tej opłaty.

Pomimo tego, Żydzi gwałtownie domagali się uchwalenia propozycji min. przemysłu i handlu, gdyż prawdopodobnie oni ją wywołali. Okazało się, że Żydom chodzi głównie o taksę maksymalną dla zamożnych. Na zebraniu przytaczano ciekawe wypadki żądania ulgowej taksy przez rzemieślników żydowskich, posiadających własne wille, kamienice i zajmujących się pożyczaniem pieniędzy na lichwę.

Kiedy przewodniczący zarządził wreszcie głosowanie, jednak nie nad wnioskiem min. a specjalnie zgłoszonym przez wiceprezydenta Wiechowicza, Żydzi ponownie zażądali ogłoszenia przerwy 10 minutowej, a kiedy im odmówiono wyszli gremjalnie z sali. Wszyscy obecni na sali chrześcijanie w liczbie 22, uchwalili wniosek p. Wiechowicza, opowiadający się za utrzymaniem taksy dotychczasowej.

Okazało się jednak, że ten wniosek przywódcy sanatorów w Izbie był fikcyjnym, bo po powzięciu uchwały, dyrektor p. Grzybowski i W Wiechowicz oświadczyli, że uchwała jest nieprawomocna, gdyż niema na sali wymaganej przez ustawę liczby członków Izby.

W wyniku zebranie zostało odroczone. Obecni jeszcze w lokalu Izby Żydzi. wręczyli p. Pieniążkiewiczowi oświadczenie protestujące przeciw „teroryzowaniu" ich i zapowiadające, że tak długo nie dopuszczą do odbycia zebrania Izby, dopóki nie będą uwzględnione ich żądania.

Rzeczywiście Żydzi — mogą zupełnie zahamować wszelkie prace Izby, gdyż — jak się okazuje, do odbycia zebrania Izby i prawomocności uchwał konieczna jest obecność conajmniej 27 członków Izby a radnych chrześcijan jest tylko 25-iu.

Można zgóry powiedzieć, że zajścia na wtorkowem posiedzeniu izby są zapoczątkowaniem kryzysu, do jakiego musiał doprowadzić sanacyjno - żydowski układ przy wyborach i stała „kuratela" nad Izbą, używana przez sanację dla celów politycznych.

Al. Mar.

Tron papieski Grzegorza VII

W katedrze w Palermo podczas prac renowacyjnych został odnaleziony tron wielkiego papieża, który zmusił ongiś do uległości cesarza niemieckiego. Odkrycie to wzbudziło ogromne zainteresowanie w szerszych kołach nietylko artystycznych, lecz i wśród historyków. Tron ten ma swoją historję, znajdował się on bowiem w Canosie, gdy król Henryk IV upokorzył się przed papieżem Grzegorzem VII i w pokutniczej włosiennicy, ze sznurkiem na szyi składał mu hołd.

RADJO

Programy radjofoniczne:

Piątek, dnia 7 listopada 1930 r.

Poznań (335 m) godz. **7.15** gazeta poranna; godz. **13.05** koncert gramofonowy; godzina **14.00** komunikaty PAT, — notowania giełdy pien. i zboż. - towarowej oraz cen targ. Rzeźni miejskiej; godz. **17.45** koncert popołudniowy (transmisja z Warszawy); godz. **19.00** podania śląskie (wygł. p. Morcinek); godz. **19.15** „Silva rerum"; godzina **19.30** kurs średni języka franc. A. Daudet: „Le petit chose - lecture et explication" (wygł. p. Omer Neveux); godz. **19.45** feljeton podróżniczy (Z nad Czarnego Morza i Bosforu (wygł. p. red. Roman Molenda); godz. **20.00** kurs wyższy języka ang. (wykł. dr. Arendt, lektor U. P.); godz. **20.15** transmisja z Warszawy; godz. **22.30** sygnał czasu, komunikaty PAT, sport. i policyjne; godz. **22.45** muzyka taneczna z kawiarni „Esplanada".

Katowice (409 m) godz. **12.10** koncert gramofonowy; godzina **16.10** opowiastki dla dzieci starszych; godz. **16.25** koncert gramofonowy; godz. **17.45** koncert popołudniowy z udziałem p. Wiktorji Pastówny (śpiew); godz. **20.15** koncert symfoniczny z Filharmonji Warszawskiej.

Warszawa (1412 m) godz. **12.10** muzyka gramofonowa; godz. **16.15** muzyka gramofonowa; godz. **17.45** koncert muzyki lekkiej; godz. **19.10** giełda rolnicza; godz. **19.55** płyty gramofonowe; godz. **20.15** transmisja z Filharmonji Warszawskiej.

SPORT

Piłka nożna

„Amatorski K. S." — „Legja". W niedzielę o godz. 14 odbędą się ciekawe zawody finałowe o wejście do ligi pomiędzy powyższemi drużynami. „Legja" gra w zmienionym składzie, a mianowicie prawego skrzydłowca Biedermanna zastąpi Niziński były zawodnik ligowy „Warty", który po dłuższej przerwie powrócił do piłkarstwa. Drużyna „A. K. S." jest ambitna i twarda, to też „Legję" czeka niezbytłatwe zadanie i ciężko walczyć musi o zdobycie dwóch cennych punktów. Po pięknym sukcesie we Lwowie okazało się, że „Legja" jest w dobrej formie, należy oczekiwać, że potwierdzi to w niedzielę.

Pięściarstwo

Jeden z ciekawych meczów odbędzie się w niedzielę w Poznaniu, a bodaj nawet czy nie najciekawszy, bowiem przeciwnik naszego mistrza drużynowego „Warty" — magdeburski „Punching Club" należy faktycznie do czołowej klasy europejskiego pięściarstwa amatorskiego. „Warta" wystąpi w swym pełnym, normalnym składzie. Przypominamy, że spotkanie rozpoczyna się o godz. 15.15 i odbędzie się w hali reprezentacyjnej róg ul. Marsz. Focha i Bukowskiej.

Wioślarstwo

Poznański Klub Wioślarek odbył w środę wieczorem w Domu Królowej Jadwigi walne zebranie przy licznym udziale członkiń. Po zagajeniu i powitaniu zebranych przez prez. p. Hirszbergową powołano na przewodniczącą p. Nitównę. Sprawozdania ustępującego zarządu przyjęto do wiadomości udzielając absolutorjum. „P. K. W." wykazał w ubiegłym roku dużą ruchliwość nie zaniedbując przy uprawianiu sportu regatowego również turystyki. Najwięcej kilometrów gdyż aż 1430 ¾ uwiosłowała p. Sobczakówna, 1190 p. Helena Gawrońska, 1015 p. Hryniewiczowa. Majątek klubu powiększył się o jedną łódź (dwójkę). Nowe władze na rok przyszły wybrano w następującym składzie: prez. — po raz trzeci p. Hirszbergowa, wiceprez. — ponownie p. Sumińska, sekr. — p. Nitówna, skarb. — p. Rzadkiewiczówna, nacz. p. Hryniewiczowa, gosp. — p. Kowalewska.

Poleca się łaskawej pamięci

Gazeta Bydgoska

w Bydgoszczy
ul. Jagiellońska 10

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Koło Absolwentów Publicznej Szkoły Dokształcającej Zawodowej.** Zebranie odbędzie się w czwartek, 6 bm. o godz. 20 w pokoju 14 w budynku szkolnym przy ul. Bergera 5.

— **Koło Absolwentów I. szkoły wydziałowej im. Dzialyńskich.** Zebranie plenarne dnia 7 bm. o godz. 19,30 w szkole.

— **Stow. Porządku Publicznego — Jeżyce-Łazarz.** Dnia 7 bm. o godz. 20 w sali p. Kasperkowej przy ul. Kraszewskiego 16 odbędzie się plenarne zebranie.

— **Stow. Młodzieży Obywatelskiej parafji archikatedralnej.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 7 bm. o godz. 20 w sali Domu Katolickiego na Śródce. Po zebraniu strzelanie konkursowe.

— **Stow. Młodzieży Obywatelskiej Poznań-Śródmieście** urządza w sobotę, dnia 8 bm. o godz. 20 w sali Domu Rzemieślniczego przy ul. Franciszka Ratajczaka zabawę taneczną.

— **Filja Elektromonterów Związku Pracowników Elektrotechnicznych Z. Z. P.** — Zebranie odbędzie się w sobotę, dnia 8-go b. m. o godz 19 w lokalu p. Świtalskiego (kawiarnia „Pawilon") przy ul. Podgórnej 13.

— **Towarzystwo Cech. Czeladzi Kowalskiej.** Zebranie plenarne odbędzie się w sobotę, 8 bm. o godz. 20 w lokalu p. Ograbowicza, ul. Ślusarska 6.

— **K. S. „Olimpja".** Dnia 8 bm. o godz. 20 odbędzie się miesięczne walne zebranie na sali p. Jarockiego przy ul. Masztalarskiej. Obecność wszystkich członków konieczna ze względu na zbliżający się termin obchodu 5-lecia klubu.

— **Komitet Tow. dzielnicy wildeckiej.** Zbiórka wszystkich towarzystw dnia 9-go bm. o godz. 7,30 przy ul. Gen. Prądzyńskiego narożnik ul. Gen. Kosińskiego, celem wzięcia udziału w uroczystości 10-lecia Tow. Muzycznego Kolejarzy w Poznaniu.

— **Kat. Tow. Robotników Polskich przy Farze.** Zebranie odbędzie się dnia 9 bm. o godz. 15 w sali OO. Jezuitów. Na porządku obrad wykład.

— **Klub Mandolinistów „Sempre vivo".** Lekcje odbywają się regularnie w wtorki i piątki od godz. 20 pod fachowem kierownictwem p. Feliksa Kapały w lokalu „Cukierni Słowiańskiej", ul. Marszałka Focha 70.

— **Związek Czeladzi Garncarskiej.** — Miesięczne zebranie odbędzie się w niedzielę, 9 bm. o godz. 11 w lokalu p. Jarockiego przy ul. Masztalarskiej 8 a.

— **Zw. Cechowych Czeladzi Ciesielskich.** Zebranie miesięczne odbędzie się dnia 9 bm. o godz. 11 w lokalu p. Koniecznego przy ul. Masztalarskiej 2.

SKRZYNKA DO LISTÓW

— **B. R. 99.** Ubezpieczony, który ukończył 65 lat, może albo odrazu zgłosić roszczenie o rentę starczą, albo też nadal pozostawać w ubezpieczeniu, opłacając łącznie z pracodawcą składkę ubezpieczeniową. (k)

— **W. K. Strzałkowo.** Równowartość zapisu 1476 zł. Waloryzacja najmniej 18¾%, a więc najmniej należy się 276,75 zł. (k)

— **Stałej czytelniczce z Żabikowa.** Em. gen. Mieczysław Poniatowski, Poznań, Małeckiego 35, tel. 6531. (k)

— **P. Fr. Grzyb.** Odpowiedź ta oparta jest na przepisach rozporządzenia Prez. Rzpl. z 14. 5. 1924 o przedawnieniu wierzytelności prywatno-prawnych. Wkłady utraciły wartość wskutek dewaluacji pieniądza. (k)

— **Powstaniec.** Jest to organizacja utworzona przez czynniki sanacyjne, celem rozbicia istniejących już organizacyj powstańczych o ideologji narodowej. (k)

— **Stały Czytelnik S. J.** Nie radzimy ufać tym zamiejscowym bankom. (k)

— **W. K.** W ustawie niema dotyczących tej sprawy przepisów, a zatem można dowolnie się umawiać. (k)

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 30. 10. zgłoszono: Jan Cichocki, robotnik, 66 lat. Wojciech Bączkowski, rolnik, 57 lat. Albertyna Kloske, z domu Skowrońska, 77 lat. Marja Gorzelańczykówna, 4 l. 10 mies. Konrad Kranc, 6 l.

Dnia 2. 11. zgłoszono: Aniela Czujkowa, z domu Nowakówna, 24 l. Marcin Wichlacz, robotnik, 68 l. Bogusława Barbara Sipińska, 6 dni. Jan Zalisz, restaurator, 76 l. Bronisław Underski, dr. med., 66 l. Mieczysław Kasperski, 29 dni. Michalina Rudawska, z domu Tundakówna, wdowa, 86 l. Marja Wawrzyniakówna, 1 rok 6 mies.

Dnia 3. 11. zgłoszono: Marcjanna Korytowska, z domu Stachowiakówna, 81 l. Jan Grzeszczak, 8 mies. 26 dni. Aleksandra Kaczmarkówna, 3 l. 11 mies. Stanisław Dachtera, kowal, 80 l. Barbara Dutkiewiczówna, 27 dni. Janusz Dąmbski, ziemianin, 52 l. Leszek Witkowski, 2 l. 9 mies. Stefan Słabecki, kapitan, 37 lat.

Dnia 4. 11. zgłoszono: Bolesław Świtalski, górnik, 40 l. Jan Mazurek, 3 dni. Helena Skrzypczakowa, z domu Bigiosiówna, 50 l. Aleksy Wesołowski, murarz, 76 lat.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Aniela Kostrzewska z prośbą o zdrowie dla córki 50 zł. — Marja P. z Piechcina z podziękowaniem za cudowne ocalenie z katastrofy okrętowej 50 zł. — Franciszka B. 5 zł. — J. M. z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 5 zł. — Stanisław Malinowski 10 zł — A. P. Wolsztyn. 10 zł. — Irena Lipiecka, Środa, o opiekę dla całej rodziny 5 zł. — Ignacy Banaszkiewicz, Środa, 5 zł. — Krysia Przewoska zamiast kwiatów na grób śp. tatusia z okazji imienin 5 zł. — Krysia Przewoska z prośbą o zdrowie dla mamusi 5 zł. — Zenona Tyszkiewiczowa, Poznań, 10 zł. — Palacz 10 zł. — Borak 5 zł. — Dandelska 5 zł. — N. N. 2,50 zł. — Z. K. z prośbą o dalsze polepszenie zdrowia i opiekę dla syna Janusza 6 zł. — K. Deresiewiczowa, Poznań. 10 zł. — Ignacy Adamski 10 zł — B. N. Sienna za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 20 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 4 588.17 zł.

Na kaplicę S. S. Karmelitanek: E. L. 25 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 137.12 zł.

Na dom sierot na Śródce: 50 zł wypłacono dnia 4. 11. 30 r. Siostrze Wincencie.

Ofiary na Pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu

115 **do kasy komitetu wpłacono do dnia 4. 11. 1930.**

Mjr. H. Ogórkowski, Poznań 5.—
Biuro parafji św. Marcina:
S. R., Inowrocław, o wysłuchanie prośby 2.50
A. Lis 10.—
K. Matuszakowa, Pszczyna (Śląsk) 10.—
T. Nowakowska 15.—
N. N., na ręce X. Kaczorowskiego 2.—
R. Ziółkowski 10.—
Wł. Koszutska, z podziękowaniem za odzyskane zdrowie 5.—
A. Stępniak 15.—
Średzińska i Weberowa 2.—
St. Radomski 5.—
N. N. 6.—
Asp. SS. Miłosierdzia Zakładu Św. Józefa 12.—
Wybrane z puszki w kościele Św. Marcina 226.79
Razem zł 321.29

M. Ł., Poznań 5.—
F. S. 50.—
Ulatowski 10.—
W. Skrzypczak 10.—
I. Kozakówna 10.—
K. Szczepanek, Łopienno 5.—
Szwedziński, w miejsce podziękowania za złożone życzenia 10.—
przez ręce Siostry Łęskiej 5.—
M. R., za odebrane łaski 10.—
J. Smerkowa, Lwów 20.—
St. Fabiańczyk, Poznań 5.—
W. Korczyński, Szamotuły 5.—
J. Nagórski, Gacin 5.—
Wł. Poreta, Krzywiń 5.—
P. i M. Jasińskie Kraków 10.—
T. Zakrzewska, Łódź 5.—
Wł. Kranc, Edm. Kostrzewski, Fr. Namysł, Edm. Duczmal — urzędnicy Reg. i Kancel. Wydziału Pow., Odolanów 20.—
A. Demps, Mieścin 5.—
M. Kopliński, Toruń 10.—
P. Masztalerz, Cerekwica 10.—
Wł. Kasperski, Kobylin 3.—
Imbierowicz, Skarboszewo 5.—
J. Chojnacki, Poznań 3.—
J. Bonowski, Wągrowiec 10.—
J. Dzikowski, Nowy Tomyśl 2.—
W. Trojanek, Róża 5.—
J. Mazurczak, Nowy Tomyśl 5.—
Kpt. K. Laskowski, Biedrusko 5.—
M. Glazowska, Kruszwica 5.—
Z. P., Kruszwica 7.—
M. Pruszewicz, Inowrocław 3.—
F. Byczek, Łobżenica 5.—
Szukalski, Polarzyca 5.—
Urzędnicy z Szubina 20.—
K. Rejmenciak, Poznań 2.—
Zb. Kofluk, Poznań 5.—
A. Hersztowski, Kokoszyn 5.—
Konopińska, Kościan 5.—
Burzyńska, Wyszyny 10.—
E. Liwerski, Środa 2.—
Bank Ludowy, Środa:
Fr. Paterman 10.—
R. Limińska 5.—
St. Urbanowicz 2.—
G. Nowakówna, 1.—
J. Owczarzak 2.—
M. Rydel 5.—
Razem zł 25.—

U. Mańka, Pomiany 10.—
K. Raczke, Trzemeszno 3.—
X. Wojciechowski, Sępólno 10.—
Rotl. G. 5.—
M. Ziółkiewiczówna, Poznań 3.—
A. D., Poznań 3.—
J. Palczyńska, Mosina 5.—
K. Bamba, Szlachcin 3.—
T. Schmit, Środa 3.—
J. Tomaszewski, Kępno 11.—
J. Parzonka, Kępno 5.—
A. Sadowski, Poznań 5.—
J. Ciesielski, Chomiąża Szl. 6.—
Fr. Banaszyński, Borzykowo 10.—
K. Kaźmierska Zaniemyśl 5.—
Sz. Bażyński, Zbąszyń 3.—
Fr. Kluj, Chobienice 4.—
K. Sztuba, Rogoźno, zebrane na ślubie brata z p. A. Stawińską z Ujścia 41.60
J. Haleniakówna, Rosochacz 2.—
W. Brodzka, Lubawa 10.—
M. Kortylewski, Gunszyn 5.—
A. Witecka, Strzybnica, o błogosławieństwo domu 5.—
H. Wasiński, Leszno 5.—
A. Krajewicz, Leszno 10.—
A. Wolnikowska, Kamionka, z prośbą o korzystne wybory dla wiary katolickiej 5.—
B. Maciejewska, Wola K. 10.—
J. Moderski, Szamotuły 3.—
J. Begga, Wolsztyn 5.—
K. Stróżyński, Lubomierz 5.—
L. Fabrowska, Wieczynek 5.—
M. Radwan - Korabiowski, Gdynia 20.—
X. M. Lewandowicz, Miejska Górka, zebrane na weselu u p. Lewandowiczów w Koźminie 61.—
M. Marcinkowska, Poznań 5.—
S. Dwornikówna, Poznań 4.—
St. Wyka, Poznań 3.—

Konto P. K. O. 207 470.— Sekretarjat Al. Marcinkowskiego 21.

W poniedziałek, dnia 3 listopada b. r., rozstał się z tym światem śmiercią tragiczną, nasz najdroższy ojciec, brat, wuj, szwagier i stryj, ś. p.

Teofil Adamski

właśc. maj. Giebnia i Młyna Parowego w Damasławku, patron kościoła parafjalnego w Ostrowie

przeżywszy lat 46. Pogrzeb odbył się w czwartek, dnia 6 listopada o godz. 10 z domu żałoby do grobowca rodzinnego na cmentarz parafjalny w Ostrowie pod Janikowem.

nw 5089

W ciężkim smutku pogrążeni

Giebnia, dnia 4 listopada 1930 roku.

dzieci i rodzina.

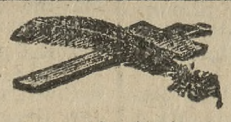

We wtorek, dnia 4 b. m. o godz. 6 wieczorem, zmarł po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony kilkakrotnie Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz kochany brat i wujek, ś. p.

Wincenty Siarczyński

emeryt. naczelnik urzędu pocztowego

przeżywszy lat 56. Eksportacja z domu żałoby w Wagrowcu, Kolejowa 38 do drogi Gnieźnieńskiej odbędzie się w piątek, dnia 7 bm. o godz 1,30 po połud. O godzinie 4.30 wprowadzenie do kościoła parafjalnego w Strzelnie. Nazajutrz nabożeństwo żałobne o godz. 8,30. poczem złożenie zwłok do grobu.

nw 5081

W nieutulonym smutku pogrążeni

Wagrowiec, Inowrocław, Bydgoszcz, dnia 5 listopada 1930 r.

żona i rodzina.

---

†

W środę, 5 listopada 1930 roku, o godz. 5 rano, zasnęła w Bogu po długich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najukochańsza córka, moja droga siostra i kuzynka, w 18 wiośnie życia, ś. p.

Irena Więckowska

Pogrzeb odbędzie się w sobotę, 8 b. m., o godz. 3,30 z Zakładu św. Józefa na cmentarz Św. Marciński przy ul. Bukowskiej.

W ciężkim bólu pogrążeni

rodzice i siostra.

Poznań, ul. Skarbowa 7. dw 2040

Zakład Pogrzeb. Ceremonjał" Towarowa 25 tel 31-80.

---

†

Dnia 4 listopada 1930 r., o godz. 3 po południu, zmarła po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, najukochańsza matka i siostra, ś. p.

z Kolwiczów

Anna Urbańska

przeżywszy lat 65. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, 8 b. m., o godz. 2 po południu, z domu żałoby przy ul. Wenecjańskiej 12.

W ciężkim smutku pogrążeni

zw 26381 **mąż z córką i rodzina.**

Emalja

aluminjum, sztućce, nożyki i aparaty do golenia, maszynki do miesa, chleba i soku, wanny do kąpania i prania, wyżymaczki, żelazka elektr. okow. do dusz i węgla

poleca

A. KOSZEWSKI

Poznań, St. Rynek 61.

Pw 5982-12.190

Dnia 5 listopada 1930 r., o godz. 12,30 zasnął w Bogu, po krótkich a ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz kochany ojciec, stryj i wuj, ś. p.

Franciszek Weydmann

przeżywszy lat 80. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, 8 bm. o godz. 3 po poł. w Gnieźnie ze szpitala Czerwonego Krzyża na cmentarz św. Piotra.

W ciężkim smutku pogrążeni

zw 26377 **dzieci i rodzina.**

Strzałkowo, Gniezno, Słupca, Osiny, Żnin, Poznań.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

---

†

We wtorek, 4 listopada 1930 r., o godz. 5,30 po południu, zasnęła w Bogu, po krótkich cierpieniach, w 7-mej wiośnie życia, nasza najmilsza, najukochańsza córeczka, ś. p.

Jadzia Rauschówna

Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 7 b. m., o godz. 2 po poł., z domu żałoby przy ul. Świerczewskiej 10 na cmentarz parafjalny w Dębcu.

W ciężkim smutku pogrążeni

rodzice, rodzeństwo i dziadek.

Poznań - Dębiec, 6. XI. 1930 r. rw 12 203/4

Kto pożyczy

5 do 10 tysięcy złotych młodemu, pracowitemu i trzeźwemu rolnikowi właścicielowi folwarku 400 morgowego? Zgłoszenia proszę pod **zw 26266** do eksp. Kurjera Poznańskiego.

Złoty salonik

styl Ludwika XVI., **tanio.**

Cichocka, Skryta 10, III. p.

zw 6375

Dnia 6 listopada 1930 r. o godz. 12.30 w nocy zasnęła w Bogu po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona kilkakrotnie Sakramentami św., nasza kochająca córeczka i siostrzyczka, ś. p.

Janeczka Dałkowska

w 18 wiośnie życia. O czem donoszą

w nieutulonym smutku pogrążeni

rodzice i rodzeństwo.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 9 bm. o godz. 3 po poł. z domu żałoby w Chodzieży, Rynek 8. zw 26382

Podziękowanie.

Przewielebnemu Duchowieństwu, Zarządowi i Członkom Towarzystwa Restauratorów, Towarzystwu Sokołów i Uczestnikom Powstania Filja Jeżyce, Tow. śpiewu Halka oraz wszystkim tym, którzy współczuli w głębokim smutku przy pogrzebie mojej drogiej żony, ś. p.

Marji Dartsch

a w szczególności moim Lokatorom Krewnym i Znajomym za złożenie wieńców składamy serdeczne zw 26374

Bóg zapłać!

Mąż i rodzina Maciejewskich.

Dancing **RESTAURACJA** Winiarnia

Marsz. Focha 23, tuż przy Dworcu Zach. Tel. 75-72

Przyjemny pobyt - KONCERT - Przystępne ceny. lokal otwarty do późnej nocy.

Co czwartek kiszki własnego wyrobu, na które Szan. Gości uprzejmie zaprasza H. HALAS.

Pw 5611-40.120

Nowoczesny Kino-Teatr

urządzony luksusowo w miejscowości kąpielowej (Poznańskie), 30 tysięcy mieszkańców, z powodu choroby właściciela jest **do sprzedania lub wydzierżawienia.** Poważni reflektanci z kaucją minimum 15 tys. złotych zechcą zgłosić się do Kurjera pod **dw 2030**

Większa drukarnia na miejscu poszukuje

dzielnego zaprowadzonego akwizytora

na Poznań. Wyczerpujące oferty z referencjami do „Par", Poznań, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 45,61

Pw 6484-45,61

A. PIASECKI S. A. - KRAKÓW

FABRYKA CZEKOLADY

SKLEPY WŁASNE:
Kraków, Rynek główny, Linja A-B i C-D.
Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7.

SKLEPY WŁASNE:
Kraków, Rynek główny, Linja A-B i C-D.
Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7

Poleca: **w wielkim wyborze bezkonkurencyjne gatunki czekolady śmietankowej, mlecznej, deserowej,** jakoteż **czekoladki, karmelki i cukry.**

Nie szumną reklamą, podarkami w postaci losów szczęścia, bonami i t. p. lecz jakościowo znakomitemi wyrobami sporządzonemi z gwarancyjnie czystych surowców, zdobywać chcemy uznanie jak najszerszych sfer, licząc jednocześnie najprzystępniejsze ceny.

Skład hurtowny i przedstawicielstwo: **EDM. LANGNER i S-ka, POZNAN, WOZNA 14.** Pw 5643-70,241

PRZESYŁKI DO WYBORU ZA REFERENCJAMI

B. SCHULTZ

TELEFON 1513 **POZNAŃ** GWARNA 16

ROK ZAŁOŻ. 1840

NAJWIEKSZY SPECJALNY DOM PIERWSZORZĘDNYCH

TOWARÓW FUTRZANYCH

WYKONANIE PODŁUG MIARY WE WŁASNYCH PRACOWNIACH

Zakup towarów futrzanych jest rzeczą zaufania. Mój od przeszło 85 lat istniejący specjalny interes daje gwarancje za fachowe, solidne wykonanie i nieskazitelny zdrowy materjał.

MODERNIZACJE NA ŻYCZENIE

nw 3988

Przedsiębiorstwo przemysłowe **poszukuje**

2-3 pokoi

pustych lub z meblami na biuro w śródmieściu. Zgłoszenia z podaniem czynszu miesięcznego do Kurjera pod **zw 26 378**

Samodzielny

KSIĘGOWY-BILANSISTA

oraz znawca spraw podatkowych **poszukuje** zaraz stałej posady, wzgl. wykonania rewizji i regulacji ksiąg handlow. i gospodarczych. Oferty Kurjer Pozn. pod **zw 26 373**

Płaszcze, Palta, Raglany, Kurtki, Ubrania i Spodnie

Znany pierwszorzędny krój przy zużyciu najlepszych dodatków

poleca w niebywałym wyborze, po cenach najniższych

F. Lisiecki, Dom Konfekcyjny, Sp. Akc.

w Poznaniu.

Pw 6486/7-[illegible] 100/1

Woźnica

dobrze pielęgnujący konie, czysty i uczciwy **poszukiwany zaraz.**

Rzeźnik OSYPKA,
Katowice III.,
ul. Wojciechowskiego 155.
Tw 60[illegible]

Place budowlane

między Bukowską a Marcelińską. Działki wielkości od 800-1300 m² po różnych cenach. Na niektórych działkach znajdują się drzewa i krzewy owocowe. Zgłoszenia: **Matejki 60, II. lewo, godz. 14-17**

Pw 6555-45,106

Rasowy pies

dog

na sprzedaż.
Wały Leszczyńskiego 1.
Pw 61[illegible]7-45,41

KTO

nadeśle swój charakter pisma oraz imię, miesiąc i rok urodzenia

otrzyma los

po cenie nominalnej do I-ej klasy 22-ej Loterji Państwowej, wybrany zupełnie bezinteresownie przez słynnego astrologa Szyllera-Szkolnika na zasadzie obliczeń kabalistycznych i astrologji po uprzedniem wpłaceniu **do P. K. O. za nr. 18607 należności za ćwierć losu 10,- zł, pół losu 20,- zł, cały los 40,- zł.** Losy wysyłamy natychmiast po otrzymaniu gotówki.

Główna wygrana 1.000.000 (mil on) złotych.

Co drugi los wygrywa! Ciągnienie I-ej klasy już 18 i 20 listopada 1930 r. — UWAGA: Prosimy o łask. wyraźne podawanie swego adresu i nazwiska. Adresować:

Kolektura Loterji Państwowej Nr. 757
Warszawa, Marszałkowska 58.

nw 4928

Uczeń

piekarski może się zaraz zgłosić. Poznań, ul. Górczyńska 31b. zd 37 498

---

3 K. 27/30. **PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona w Inowrocławiu** i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Inowrocław tom 52 k. 2014 na imię Pawła Łunia z Warszawy, ul. Grzybowska 33, zostanie dnia 4 lutego 1931 r. o godz. 10 przed południem w drodze egzekucji wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 33. Nieruchomość składa się z domu mieszkalnego z podwórzem i ogrodem domow., ogólnej powierzchni 17 a. 58 m². Nieruchomość leży przy ulicy Solankowej. Czysty dochód jako podstawa podatku gruntowego wynosi 0.96 t., wartość użytkowa jako podstawa podatku budynkowego wynosi 1.200 mk. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 16. 9. 1930 r. Niniejszem wzywa się wszystkich, których prawa w chwili zapisania wzmianki o przetargu nie były w księdze gruntowej uwidocznione, aby się z niemi zgłosili najpóźniej w dniu przetargu, przed wezwaniem do wnoszenia ofert i prawa te uprawdopodobnili, gdyby wierzyciel im przeczył. W razie niezastosowania się do powyższego wezwania, prawa te przy oznaczeniu najniższej oferty nie zostaną wcale uwzględnione, a przy rozdziale ceny kupna dopiero po roszczeniu wierzyciela i innych prawach. Zaleca się na dwa tygodnie przed terminem podać na piśmie albo do protokółu sekretarza sądowego dokładne obliczenie swych roszczeń w kapitale, odsetkach, kosztach wypowiedzenia i kosztach sądowego dochodzenia swych praw, oraz oznaczyć pierwszeństwo, którego się żąda. Tych, którym służy prawo sprzeciwienia się przetargowi, wzywa się, aby przed udzieleniem przybicia targu postarali się o umorzenie lub zawieszenie postępowania, gdyż inaczej prawo ich odnosić się będzie zamiast do nieruchomości, tylko do uzyskanej ceny kupna. Inowrocław, 25 października 1930 r. **Sąd Powiatowy.** nw 4822

Ubikacje handlowe

obszerne, jasne, nadające się na każde przedsiębiorstwo np. wystawę samochodów, biura, kawiarnię etc. przy najruchliwszej ulicy w śródmieściu Poznania **wydzierżawię** bez odstępnego od 1. 4. 1931 r. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod **zw 26 376**

Potrzebna

zarządczyni

od 15 listopada rb. do sanatorjum na 150 łóżek, dokładnie obeznana z kuchnią, tylko z pierwszorzędnemi świadectwami. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod **dw 2037**

---

3 K. 32/30. **PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona w Inowrocławiu** i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Inowrocław tom 52 k. 2030 na imię Zofji Matuszakowej, żony kupca w Inowrocławiu, zostanie dnia 18 lutego 1931 r. o godz 10 przed południem w drodze egzekucji wystawioną na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 33. Nieruchomość, leżąca przy ulicy św. Ducha, jest obszaru 9 a. 53 m² i składa się z domu mieszkalnego, stajni, śpichlerza itd. oraz podwórza. Roczna wartość użytkowa mieszkania 1512 mrk. Roczna wartość użytkowa przemysłowych lokalów 1100 mrk. Roczna kwota podatku budynk. 78.40 mk. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 16 września 1930 r. Niniejszem wzywa się wszystkich, których prawa w chwili zapisania wzmianki o przetargu nie były w księdze gruntowej uwidocznione, aby się z niemi zgłosili najpóźniej w dniu przetargu, przed wezwaniem do wnoszenia ofert i prawa te uprawdopodobnili, gdyby wierzyciel im przeczył. W razie niezastosowania się do powyższego wezwania, prawa te przy oznaczeniu najniższej oferty nie zostaną wcale uwzględnione, a przy rozdziale ceny kupna dopiero po roszczeniu wierzyciela i innych prawach. Zaleca się dwa tygodnie przed terminem podać na piśmie albo do protokółu sekretarza sądowego dokładne obliczenie swych roszczeń w kapitale, odsetkach, kosztach wypowiedzenia i kosztach sądowego dochodzenia swych praw, oraz oznaczyć pierwszeństwo, którego się żąda. Tych, którym służy prawo sprzeciwienia się przetargowi, wzywa się, aby przed udzieleniem przybicia targu postarali się o umorzenie lub zawieszenie postępowania, gdyż inaczej prawo ich odnosić się będzie zamiast do nieruchomości, tylko do uzyskanej ceny kupna. Inowrocław, dnia 25 października 1930 r. **Sąd Powiatowy.** nw 4823

Cegielnia miejska w Strzelnie

ma do oddania większość ilość cegły, wypalonej w własnej cegielni miejskiej:

Ceny loco cegielnia I. kl. za 1000 szt. 60,— zł
„ „ „ II. „ „ „ „ 50,— zł
„ „ „ III. „ „ „ „ 40,— zł

przy większych zakupach odpowiedni rabat.

Strzelno, dnia 3 listopada 1930 r.

MAGISTRAT.
(—) Stan. Radomski, burmistrz.

dw 2036

Biegłe maszynistki

piszące na maszynach Stoewer i Remington do prac wieczornych, celem wykończenia zaległości, na pewien okres czasu mogą się zaraz zgłosić. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod **zw 26 380**

Licytacja mebli

na Giełdzie Handlowej, ul. Stawna 13, przy ul. Wronieckiej

W piątek, dnia 7 b. m., o godz. 4-tej po poł., sprzedawać będę dobrowolnie najwięcej dającemu za gotówkę: **jadalnię jasno-dębową z zegarem, jadalnię ciemno-dębową z kanapą i zegarem, 5 małych szafek kuchennych oszklonych, 2 obudowania do stojących zegarów, 4 nowe sztelugi do kanap, obudowanie mahoniowe do kanapy, osobną kanapę z obudowaniem, stół okrągły dębowy, 2 łóżka dziecięce, zegar stojący.** Licytacja odbędzie się napewno.

Władysław Wojciechowski
uprawniony licytator i taksator ul Stawna 13. Tel. 28-08
Pw 6551-57,539

L. cz. 2 K. 15/30-5. **PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona w Psarach-Polskich** i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Psary-Polskie tom 76 wykaz liczba nr. 20, na imię rolnika Stefana Bartczaka i żony jego Teresy z domu Rożak, na mocy ogólnej wspólności majątkowej, zostanie dnia 19 lutego 1931 r. o godz. 10 przed południem wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 14. Mająca się sprzedać nieruchomość składa się z domu mieszkalnego, chlewu i stodoły, piwnicy i gruntu w obszarze 10 ha. 47 a. 20 m. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 2. 9. 1930 r. Września, dnia 27 października 1930 r. **Sąd Powiatowy.** nw 4824

Większe przedsiębiorstwo przemysłowe **poszukiwe** w Poznaniu celem dzierżawy

placu z boczn. kolejową

1000—2000 m² wielkości, możliwie z budynkiem na warsztaty. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod **zw 26 379**

PRZETARG PRZYMUSOWY

W piątek, 7 listopada 1930 r., o godz. 14.45, w Swarzędzu, ul. Dworcowa 15, sprzedam publicznie najwięcej dającemu za gotówkę:

7 p. fornierów. nw 5090

H. Prusiński, kom. sąd. z pol. Poznań, ul. Bydgoska nr. 2.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-łamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (naprzykład: z 18924, n 2735, d 1790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

SCHUBERT i ADAMCZEWSKI

Stary Rynek 85 narożnik Rynkowej
poleca prima Lindener Welwet w wszystkich kolorach 45 cm. szeroki, metr 5,80 zł. Pw 6 520-45,15

Łóżka
szafy. stoły. krzesełka. korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer zdw 37 392

Ubranie wizytowe
prawie nowe tęga figura 70 zł. Adres Kurjer zdw 37 387

Skład
ładny, nadający się na każdą branżę, sprzedam zaraz. — Kruczyński, Szewska 9. zdw 37 405

Łóżeczko
dziecięce metalowe bia e sprzedam. Maleckiego 26 III. zdw 37 506

Sypialnie
mahoniową i dębową sprzedam tanio, dogodna spłata. Stolarnia. Szyperska 3. zdw 37 505

Kożuch
do podróży na tęgą figurę na sprzedaż. Wierzbięcice 18. I., lewo. zdw 37 050

Skład żelaza
dobrze zaprowadzony, w bardzo dobrej okolicy, z powodu stosunków rodzinnych korzystnie do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 37 497

Skład
kolonjalno - delikatesowy, ładny z mieszkaniem tanio sprzedam. — Adres Kurjer zdw 37 494

Włóczkę
wełnianą na wszelkie cele, setki kolorów najniższe ceny Kałamajski. Pw 6 475 44.221

Elegancka Pani
dobiera pończochy tylko u Kałamajskiego. Pw 6 474-44.220

Kostjum
popielaty, figura 46 suknia granatowa, 2 podpinki nowe, ciemna serweta do jadalni. Wielkie Garbary 21, III. prawa strona. zdw 37 348

Parcelę
z kioskiem (skład i mieszkanie) w Puszczykowie sprzedam korzystnie. Oferty Kurjer zdw 37 345

Restauracja
w centrum z mieszkaniem lub bez z pełną koncesją zaraz do sprzedania. Oferty Kurjer zdw 37 341

Kantówkę belkowinę
1 m³ zł 65.— sprzedaje się w Parku Wilsona. zdw 37 048-9

Pokój męski
maszynę Singera, zegar wagę z ciężarkami, szafkę emaljowaną wannę dużą tanio sprzedam Górna Wilda 3. I., prawo. zdw 36 859

Antyki
wielki wybór inne używane rzeczy. Pocztowa 22 skład Pw 5 955-57.394

Sypialnie
sprzedaje bardzo tanio ratami stolarnia. Wielkie Garbary 41. zdw 37 078

Płaszcz
damski zimowy tanio sprzedam Mostowa 14 a IV piętro. zdw 35 649

Materjał
czarny na płaszcze korzystnie sprzedam. Wierzbięcice 4. zdw 37 159

Skład
węgli sprzedam zaraz. Ul. Dominikańska 6. rozlewnia piw. zdw 37 181

Jadalnię czarną
2 pokoje m skie. 4 saloniki. 2 skrzydła. biurka. kanapy. lustra. szafy. szyfonierki. łóżka i inne przedmioty odda tanio Poznański Dom Komisowy. Dominikańska 3. tel. 21-26. Pw 6 454-45.51

Futra
damskie i męskie we wszystkich gatunkach najnowsze modele poleca korzystnie W Królikiewicz Magazyn Futer Poznań Podgórna 6 Pw 4 887-37 24

Na samochód zamienię
osobowy większe kompletne urządzenie wulkanizacyjne wartości 4.000. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 340

Skład
wynajmę zaraz w okolicy Jeżyc płacę dzierżawę zgóry gotówką. Oferty do Kurjera zdw 37 366

Okazja
Meble solidne z dobrego materjału wykonane po zniżonych cenach sprzedaje Magazyn Mebli Andrzejewski. Marsz. Focha 38. Łazarz. zdw 37 365

Wózek
dziecięcy. szyfonierkę tanio Ruske. Długa 3. parter. zdw 37 364

Radjoaparat
5 lampkowy sprzedam. Oferty Kurjer zdw 37 376

Domek
dwupokojowe kuchnia, ogródek, chlew, 2 morgi ziemi, cena podług ugody. Adres Kurjer zdw 37 428

Płaszcz
damski dobrze utrzymany, duży kołnierz sealowy zł 55. Salon Mód, Skarbowa 8, I. zdw 37 442

Do restauracji
nadające się 2 duże piece żelazne zaraz na sprzedaż. Hurtownia Porcelany, Wroniecka 24. zdw 37 458

Fortepian
jak nowy tanio sprzedam. Oferty Kurjer zdw 37 435

Skład
delikatesów z obszernem mieszkaniem do objęcia 7 000—8 000 zł. Oferty Kurjer zdw 37 433

Szafa
brzozowa, stół jesionowy rozsuwany tanio. Stolarnia. Bukowska 9. zdw 37 439

Biżuterja
złoto. srebro. obrączki ślubne wielki wybór. Ceny niskie. T. Gąsiorowski św. Marcin 34. telefon 55 28. dw 1 880

Autobus
dobrze utrzymany sprzedam Szamarzewskiego 21 Weiss zdw 37 226

Parcela
przy Alei Szelągowskiej tanio. Kurjer zdw 37 213

Mieszkanie
ozdobić można bardzo pięknie kupując roboty ręczne u Kałamajskiego. Pw 6 476-44.222

Piekarnia
do nabycia lub z kamienicą. — W. Śmieśniewicz. Środa. zdw 37 485

2 wózki
ręczne dwukołowe, nowe sprzedam. Degórski Dąbrowskiego 88. zdw 37 473

Bandonjum
zagraniczne, wielka ilość nut sprzedam. Półwiejska 31. Różyńska. zdw 37 462

Radjo
3 lampkowe, kompletne sprzedam. Półwiejska 31. Różyńska. zdw 37 461

Pianino Ecke
fisharmonję nową tanio sprzedam. Nowak. św. Jerzego 3. zdw 37 518

Piekarnia
dobrze prosperująca wraz z mieszkaniem w dobrem położeniu korzystnie na sprzedaż. Fr. Streich, Gniezno, Wawrzyniecka 30. nw 5 085

Film
dla kina objazdowego sprzeda tanio. Kino Edison. Poznań. Pw 6 485 45.105

Zakład
fryzjerski sprzedam powód wyjazd. Oferty Kurjer zdw 37 548

Młyn
parowy zamienię na gospodarstwo lub wydzierżawię folwarczyk. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 535

Skrzydło
tanio 300 zł sprzedam Ul. Gen. Chłapowskiego 9 II., prawo. zdw 37 533

Ćmielów
jest największą fabryką porcelany w Polsce, wyrabia śliczną porcelanę (dużo lepszą od zagranicznej). Sprzedaż tylko wyłącznie krajowej porcelany po znanych przystępnych cenach Hurtownia Porcelany. Wroniecka 24. podwórze. Tamże sztućce alpakowe, szkło szlifowane lampy prezenty jaknajtaniej. zdw 37 111

Maszyny do pisania

Remington Underwood Royal. nowe remodel z pełną gwarancją oraz używane poleca najtaniej Piotr Pieprzycki. Poznań św. Marcin 22 I. telefon 3386. zdw 33 720

Piękny Chevrolet
raedster 2 osobowy 4 cylindrowy jak nowy tanio na sprzedaż. „Komna". Poznań ul Dąbrowskiego 83/85 zdw 35 617

2 suknie
granatową crepe de chine i wełnianą w kratkę czarną z białem, na średnią, szczupłą figurę sprzedam tanio. Mickiewicza 7. III., lewo. zdw 37 429

Limuzynę
Fiat 509. 4/20. 4 siedz o pięknych linjach w dobrym stanie sprzedam zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 236

Parcele
piękne na miasteczku sprzedam. Oferty Kurjer zdw 37 523

Gramofony płyty, mechanizmy
Sprzedaż po najniższych cenach. Feliks Bałoń Woźna 12. Pw 6029/30-57.452/3

Pończochy
piękne. dobre. tanie. A. Szymański Poznań św. Marcin 1. specjalny skład pończoch. Pw 5 952/53-43.18/21

Alt - Saxafon
sprzedam. Nowak. Św. Jerzego 3 zdw 37 327

Fortepian
sprzedam, cena 400 zł Piotra Wawrzyniaka 3. III prawo. zdw 37 324

4,75 zł
kosztują getry męskie w pierwszorzędnem wykonaniu i w najnowszych kolorach u Kałamajskiego. Pw 6 477-44.223

Pianino
krzyżowe tanio sprzedam. Prusa 18. II., prawo. jw 4 999

Dom
z piekarnią i cukiernią oraz 9 mieszkań, rentujący się 12%, z powodu wyjazdu na sprzedaż w Bydgoszczy Cena 80 000 zł wpłata 50 000 Wiadomość Kamiński. Bydgoszcz. Grunwaldzka 119. Pw 6 554 63.736

Pianino
nowe, pierwszorzędne sprzedam tanio. Adres Kurjer zdw 37 553

Narzeczonym
zaręczynowe pierścionki, ślubne obrączki, zegareczki ręczne, ceny od 16 do 100 zł. Dla napraw własna pracownia. — Chwilkowski, Poznań, Św. Marcin 49. zdw 37 561

Modny
płaszcz i czarne palto tanio na sprzedaż. J. Dzikowski. mistrz krawiecki. Mostowa 4. zdw 37 580

Skład
bławatów, towarów krótkich, konfekcji, dobrze prosperujący, powiatowe miasto, korzystnie natychmiast na sprzedaż. Mieszkanie przy składzie. Oferty Kurjer rw 12 201

Rzeźnictwo
mieszkanie zapęd elektryczny zaraz do objęcia. Chwaliszewo. jadłodajnia. rw 12 209

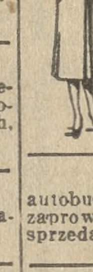

Płaszcze damskie
Każda Pani oszczędzi dużo pieniędzy kupując płaszcz damski wprost w fabryce konfekcji damskiej W Kowalski i Ska Poznań Wielkie Garbary 22 Pw 6 453 67,533

2
autobusy mało używane z dobrze zaprowadzonemi linjami zaraz na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 36 907

Meble
na dogodnych warunkach poleca Marcin Żytkowiak Chwaliszewo 5. Woźna 12. (Dom Mebli). Centralne ogrzewanie. Gwarantuje za suchy towar. zdw 35 361-2

Meble antyki
w mahoniu, brzozie, orzechowe korzystnie na sprzedaż. Magazyn mebli, Strzelecka 30, przez podwórze. zdw 37 565

Futra
Posiadam na składzie piękne futra: karakuły, tchórze piżmowe sea'e. źrebce w najlepszych jakościach w różnych kolorach — wykonanie pierwszorzędne po cenach bardzo przystępnych oraz skóry blamy. wydry we wielkim wyborze. Łajewski Poznań ul Fredry 1. zdw 35 980

Motocykle
Rex Acme mało używane kilka sprzeda za bezcen. Koszczyński. Pasaż Kino Apollo. zdw 36 670

Meble
wszelkiego rodzaju na raty i za gotówkę. Dolna Wilda 76. zdw 36 606

Kanapy
leżanki, materace i nakładki najtaniej. Dolna Wilda 76. zdw 36 598

Meble
po znacznie zniżonych cenach poleca K Bakoś. ul Wielka 12 rw 12 075

Siodło
nowe przyboram, zamienię na dobre radjo kompletne. Oferty Kurjer zdw 37 370

Samochód
nowy, nieużywany karetka 6 osobowa Overland sprzedam za 9.000 zł lub zamienię na inny objekt (parcele, meble, dywany, obrazy itp.) Wiadomość: Poznań telefon 56-09. zdw 37 244

Fortepian wystawowy
oryginał krótkie skrzydło krzyżowe przedwojenne 4.200 zł sprzeda Witting u p. Adamskich. Focha 27 I. wejście IV. zdw 37 245

Skład
spożywczy z towarem, mieszkaniem korzystnie sprzedam Adres Kurjer zdw 37 230

Okazyjnie
tanio do sprzedania garnitur mebli, prawdziwy mahoń Ignacy Linke, Piekary 22. zdw 37 297

Okna
i drzwi na sprzedaż Stolarnia. Niegolewskich 3 zdw 37 287

Auto ciężarowe
3½ tonn w bardzo dobrym stanie korzystnie sprzedam Wierzbięcice 10. II. prawo. zdw 37 279

Szory
robocze używane. Wierzbięcice 10. II. prawo. zdw 37 278

Sprzedam
wannę cynkową i piec kąpielowy tanio. Adres Kurjer zdw 37 275

Piekarnia
dom z dwoma składami Strabuzyński, Kobylin. zdw 37 269

Dom
nowo budowany 6 pokoi kuchnia pół morgi ziemi sprzeda Jan Tomkowiak. Fabianowo Poznań 3. Cena 16 000 wpłaty 8—10 tys. zdw 37 300

Pianino
zagraniczne, okazałe sprzedam. Cena 1.600 Wskaże Kurjer zdw 37 258

Pianino
sprzedam tanio. Sierant. Gen. Kosińskiego 9 zdw 37 309

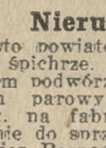

Sygnety
z herbem w kamieniu i metalu poleca St. Frankowski. Poznań Fr. Ratajczaka 1. telefon 55-52. dw 2 038

Nieruchomość
miasto powiatowe blisko Poznania. Spichrze, stajnie, remizy, z dużem podwórzem, nadaje się na młyn parowy, gdyż takowego brak, na fabrykę lub na hurtownię do sprzedania Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 37 332

Futrzane
kamizelki na sprzedaż do 10 zł nowe. Półwiejska 37. Wiertel. w podw. lewo. III. ptr. zdw 37 468-9

Futra
skórki. blamy, ceny hurtowe. — Hankiewicz, Wielka 9 (wchód Szewska). zdw 36 808/9

Korzystna okazja!
Realność z składem w najlepszym i najruchliwszym punkcie przy rynku położona sprzedam. Dom masywny bardzo dobry, przestronne piwnice i składnice w powiatowem mieście, szkoły, urzędy na miejscu. Poprzednio jako restauracja z dobrą egzystencją. Nadaje się na każde inne przedsiębiorstwo Zgłoszenia Kurjer zdw 37 268

5 KUPNA

Piec
do palenia kawy zbożowej na 25—50 kg pojemności kupię. Leon Zuchowski Rawicz. zdw 36 926

Brylanty
złoto. srebro itd kupuje F Tarkowska Poznań Plac Wolności 11 Pw 11 956

Srebro
brylanty, złoto kupuje Szulc Pl. Wolności 5 Pw 6 050 44.14

Kupujemy
każdą ilość włoskich orzechów. Bracia Miethe. Gwarna 8. zdw 36 522

Dobrze
utrzymaną maszynę do pisania zamienię na kasę rejestracyjną ewentl. z dopłatą Oferty Kurjer zdw 37 247

Skunks
karakuły (kołnierz) kupię. Szymańska. Piekary 5. zdw 37 384

Krzesła
i stoły kawiarniane kupię. Oferty Kurjer zdw 37 375

Damski
kołnierz oposowy w dobrym stanie kupię. Oferty Kurjer zdw 37 422

Kupię
magiel. Skład spożywczy. Generała Prądzyńskiego 12 rw 12 197

Kupię
lub wydzierżawię kino. Oferty Kurjer Poznański zdw 37 562

Kupię
dom dobrze się rentujący przy wpłacie 50.000. Oferty Kurjer zdw 37 567

Magiel
składowy kupię. Oferty Kurjer zdw 37 578

6 KAMIENICE

Willę
siedmiopokojowa. ogród 38.000. wpłaty połowę sprzedam. Czarnecki. Ratajczaka 13. zdw 36 466

Willa
mniejszem mieście Ks. Pozn., 8 pokoi komfort cena 30.000 wpłaty 15.000. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 313

Kamienica
Poznań komfortowa dzierżawa 18.000, cena 160 000 wpłaty 70 000 Wierzbiński Poznań Wierzbięcice 19. zdw 37 314

Kamienicę
sprzedam centrum komfortowa. dochód 54 000 cena 520.000 wpłaty 250 000. Pośrednictwo wyłączone Oferty Kurjer zdw 37 383

7 PIENIĄDZ

Pożyczkę
zaciągnę do 15 tys zł na pierwszą hipotekę gruntową Egzekucja bez procentu. Oferty z podaniem procentu Kurjer zdw 36 901

List
hipoteczny 25 000 zł za półtora roku płatny sprzedam. Łaskawe oferty Kurjer zdw 37 040

Poszukuję
wspólnika do dobrze położonego młyna z gotówką od 10 000 do 15 tys. złotych. Oferty Kurjer Poznański zdw 37 357

30 000 zł
pożyczki poszukuje się na I. hipotekę na 500 morgowy majątek wartości 340 000 zł. płacę wysoki procent. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdw 37 477

10 — 15 000
złożę jako gwarancję lub wypożyczę za odpowiedniem zabezpieczeniem za uzyskanie zaraz lub później jakiejkolwiekbądź posady biurowej kasjera lub podobnej ewentl. przystąpię jako czynny wspólnik. Łaskawe zgłoszenia kierować proszę pod „Era". do „Par", Bydgoszcz. Dworcowa 72. Pw 6 482-63.735 .

Kto
pożyczy urzędnikowi na stałej posadzie 600 zł? Zwrot 750 zł w miesięcznych ratach 6 50 zł (zastaw). Spieszne zgłoszenia do Kurjera pod dw 2 034

Kapitalistom
przezornym, pragnącym uczciwie swój kapitał w roku podwoić, podam dobry pomysł (znaczek). — Oferty Kurjer zdw 37 484

Pożyczkę
10 000 zł pod zastaw nieruchomości zaciągnę. Zgłoszenia listowne z podaniem warunków Reklama Polska. Poznań Al Marcinkowskiego 6 pod „5784" zdw 37 542

Wspólnika
4—5 000 gotówki fachowca piekarza poszukuje piekarnia w Poznaniu. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 507

Poszukuję
pożyczki wartości trzech tysięcy ewentualnie papiery wartościowe państwowe. dam dobry procent zabezpieczenie pewne. na trzy miesiące. Proszę zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego nr zdw 37 585

Trzy tysiące
pożyczki szukam Dam dobry procent. zastaw polisy ubezpieczeniowej i weksel. dobre podpisy na trzy miesiące. Spieszne zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 37 584

Wspólnika
do wytwórni świec poszukuje Oferty Kurjer zdw 37 51

Kto ma 10 000 zł
może jako cichy wspólnik 500 do 600 zł miesięcznie zarobić Gwarancja solidna i pewna Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 37 558

8 DO WYNAJĘCIA

3 pokoje
i kuchnia zaraz do wynajęcia. Pajzderski. Warszawska narożnik Krańcowej zdw 36 916

Mieszkania
1. pokojowe do wynajęcia. Gospodarz Tyżyk, Jeżycka 26. zdw 37 122

Tanio
sprzedam willę w Lasku przy drodze do Puszczykowa. Oferty Kurjer zdw 36 163

Do odstąpienia
lub przyjęcia do współudziału i współpracy dobre rentowne wytwórczo - handlowe przedsiębiorstwo. Oferty Kurjer zdw 35 232

2 pokoje
kuchnia przy szosie Warszawskiej 70 zł miesięcznie za 1½ roku zgóry wynajmę. Adres wskaże Kurjer zdw 37 251

Mieszkania
cztero, dwu i jednopokojowe wprost od gospodarza korzystnie do wynajęcia Biuro Techniczno-Agrarne. Plac Wolności 9. zdw 37 541

Wydzierżawię
własny dom w Wronkach przy Rynku 29. doskonale położony, z dwoma składami i mieszkaniami od zaraz. Zgłoszenia Abraham Zondek Berlin N. W 40 Aleksanderufer 7 zdw 37 283

3 pokoje
kuchnia, łazienka w nowym domu przy Warszawskiej do wynajęcia. Oferty Kurjer zdw 37 276

Mieszkanie
w Jarocinie 4 pokoje kuchnia w rynku do wydzierżawienia Zgłoszenia do Kurjera zdw 37 334

Mieszkanie
3 pokoje, kuchnia i łazienka zaraz do wynajęcia Zgłoszenia do Kurjera zdw 37 329

Dwa
pokoje z kuchnią, ogrodem Informacje: Przybylski. Traugutta 5 zdw 37 323

2 pokoje
kuchnia zaraz do wynajęcia. — Aleja Szelągowska 14 między 3—5. zdw 37 347

Pokój
z kuchnią wprost od gospodarza. Czynsz rok zgóry Jeżycka 30. zdw 37 355

Trzypokojowe
komfortowe parkiet za roczną dzierżawę (Jeżyce). Wiadomość: Sołtysiak Prusa 18 zdw 37 350

Wynajmę
2 pokoje kuchnię z balkonem frontowe na Jeżycach za 2½ roku dzierżawy 4 500. potem 80 zł. — Adres Kurjer zdw 37 437 7

Pokój
kuchnia 1 600. rok dzierżawa dalsza 35. Agencja. Długa 5. zdw 37 452

Mieszkania
5 pokojowe kuchnia za miesięczną dzierżawę, wybór innych. — Zgłoszenia Misiorny, św. Marcin 15. I., front. zdw 37 491

Pokój
kuchnię meblami oddam. Adres Kurjer zdw 36 866

Mieszkanie
3 pokoje kuchnia zaraz. Adres Kurjer zdw 37 512

Trzypokojowe
dwupokojowe za dzierżawę. — Mroczkowski. Plac Karmelicki 1, skład. zdw 37 531

Dwupokojowe
mieszkanie łazienka za dzierżawę „Informator", Ratajczaka 15 (Pasaż). zdw 37 554

Pokój
kuchnia, dzierżawa 1.200. Informacje — Widziński, Maleckiego 15. zdw 37 544

9 SZUKA MIESZK.

Poszukuję
mieszkania 3—4 pokojowego — wprost od gospodarza Dzierżawę płacę za 1—2 la zgóry Oferty z podaniem warunków do Kurjera zdw 36 972

Poszukuję
pokoju wzgl. 2 pokoi z kuchnią zapłacę do 1 800 zł zgóry Zgłoszenia Kurjer zdw 37 299

Który
szlachetny właściciel wydzierżawi 2 samotn. na stałej posadzie państw. 2. 3 pokojowe mieszkanie. komf. za możliwą dzierżawę miesięczną Oferty Kurjer zdw 37 339

Poszukuję
3 lub 2 pokojowego mieszkania z kuchnią wprost od gospodarza w śródmieściu ewentualnie czynsz zgóry za dłuższy czas. Oferty Kurjer rw 12 199

11 POKOJE UMEBL

Elegancki
telefon pianino. Sołacz Podolska 11. zdw 37 210

Pokój
małżeństwu z całem utrzymaniem. Adres Kurjer zdw 37 404

Centrum
pokój 1—2 osobowy elektryka. Kręta 22 III prawo. zdw 57 400

Pokoje
słoneczne pierwszorzędne utrzymanie, telefon, elektryka Plac Świętokrzyski wejście z Romana Szymańskiego 1 I lewo. zdw 37 235

Pokój
próżny lub umeblowany oddam. Adres Kurjer zdw 37 285

Pokój
wynajmę zaraz Ul. Mostowa 32. III. ptr. lewo. zdw 37 267

Pokój
słoneczny do wynajęcia Kanałowa 15. 2 wchód III prawo. zdw 37 331

Pokój
duży, słoneczny, z fortepianem dla małżeństwa do jednej osoby lub małżeństwa zaraz. Nowak Grunwaldzka 25. zdw 37 409

Korzystnie
pokój słoneczny Mostowa 16. III. lewo. zdw 37 320

Wdowa
inteligentna wspólny panience. Oferty Kurjer zdw 37 361

Marysienko
najdroższa przyjdź szpital. Jasiek zdw 37 396

Czysty
pokój oddzierżawię. Rybarczyk. Dąbrowskiego 2. zdw 37 371

Pokój
frontowy, dwuosobowy oddam 15. 11. elektryczność. Św. Marcin 39. I. zdw 37 415

Przyjmę
panienkę szkolną z utrzymaniem na wspólny pokój. 27. Grudnia 10. I., lewo. zdw 37 446

Pokój
wynajmę 1—2 panom. Długa 4, parter, prawo, podwórze. zdw 37 448

Śródmieście
pokój umeblowany wynajmę. — Kaysiewicz, Wały Zygmunta Augusta 10a. zdw 37 454

Pokój
wspólny panu. Zupańskiego 21, I., prawo. zdw 37 500

Pokój
kuchnię z meblami sprzedam. — Adres Kurjer zdw 37 499

Pokoje
z utrzymaniem zaraz do wynajęcia. Zabłocka, Aleje Marcinkowskiego 1. zdw 37 425

Trzyosobowy
Wierzbięcice 39a. III., prawo. zdw 37 441

Pokój
jedno. dwuosobowy oddam, elektryczność, fortepian, łazienka. — Neymanowa, Wierzbięcice 18, ogrodowy, parter. zdw 37 434

Pokój
balkonowy. Wielkie Garbary 2. III., lewo. zdw 37 438

Pokój
duży elegancko umeblowany, elektryczność. Florjana Stablewskiego, wejście prawo, III. ptr. zdw 37 115

Pokój
umeblowany, duży, panu. Wojczyńska, Działyńskich 6, niski parter prawo. zdw 37 474

Skromny
pokoik zaraz wynajmę. Śmierzalska Matejki 47 parter. zdw 37 511

Pokój
lub dwa używaniem kuchni śródmieście tanio oddam. Czynsz 6 miesięcy zgóry. Oferty Kurjer zdw 37 470

Pokój
słoneczny umeblowany zaraz. Feliczak, św. Marcin 52/53. II., lewo zdw 37 508

Próżny
lub umeblowany pokój wynajmę małżeństwu Janecki Marsz. Focha 94. zdw 37 545

Dwa
umeblowane, niekrępujące wejście, elektryczność, utrzymaniem lub bez, zaraz dla pań. Dąbrowskiego 56. Kandulska. jw 4 998

Pokój
dwuosobowy, frontowy. Mostowa 5a, III., prawo. rw 12 196

Pokój
z utrzymaniem. Adres Kurjer zdw 37 576

Zielona
7, pierwsze podwórze, pokoik wspólny panu. zdw 37 577

„Informator" poleca pokoje
Ratajczaka 15. Pasaż. zdw 37 556

12 SZUKA POKOJU

Próżnego
pokoju z używaniem kuchni lub pokoju z kuchnią za dzierżawę zgóry poszukuje młode małżeństwo z dzieckiem jednorocznem. Łaskawe oferty z ceną Kurjer zdw 37 039

Małżeństwo
bezdzietne dobrze sytuowane, poszukuje w lepszym domu umeblowanego lub próżnego pokoju z używaniem (najchętniej własnej) kuchni. Zgłoszenia uprasza Kurjer zdpw 37 295

Dwóch
panów poszukuje pokoju śródmieściu, niekrępującego do 60 zł od 15. 11 Oferty Kurjer zdw 37 270

Pokoju
z kuchnią szukam od gospodarza czynsz zgóry Oferty Kurjer zdw 37 259

Urzędnik
bankowy poszukuje słonecznego pokoju umeblowanego bez bielizny w centrum. Oferty Kurjer zdw 37 328

Małżeństwo
bezdzietne poszukuje skromnie umeblowanego pokoju. Kurjer zdw 37 346

Bezdzietne
małżeństwo poszukuje ładnie umeblowanego pokoju na Jeżycach od 15. z częściowem używaniem kuchni. Podać cenę Kurjer zdw 37 350

Poszukuje ..
się skromnego pokoju 3 osoby zł 60.- Oferyt Kurjer zdw 37 492

Pan
przyjezdny z prowincji poszukuje zaraz elegancko umeblowanego pokoju w śródmieściu lub blisko dworca z osobnem wejściem. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego. Gniezno 398 nw 5 086

Pokoju
małżeństwo krótki czas bez pościeli. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 529

Skromnego
pokoju z utrzymaniem, śródmieście, poszukuje pan. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 528

Pokoju
z fortepianem poszukuje nauczyciel w pobliżu gimnazjum Mickiewicza na Łazarzu. — Oferty Kurjer zdw 37 581

Pokoju
umeblowanego na biuro, telefon, śródmieście, poszukuję. Oferty Kurjer zdw 37 525

„Informator" poszukuje pokoi
Ratajczaka 15 Pasaż zdw 37 555

13 LOKALE

Ubikacji większej
do montowania pieczyków przenośnych poszukuje się zaraz — Oferty uprasza się nadsyłać Skrzynka pocztowa 131. Pw 6322 44.61

Składów
kilka do wynajęcia przy ulicy Marsz. Focha 79, narożnik Rynek Łazarski. Informacje telefon 41—81. zdw 36 928

Ubikacje
nadające się na warsztaty lub składnice. Jasna 9, wydzierżawię Oferty Kurjer zdw 37 272

Ubikację
nadającą się na biuro lub handel wydzierżawię. Oferty Kurjer zdw 37 271

Poszukuję
zakładu fotograficznego lub ubikacji nadającej się na takowy. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 367

Ubikacji
sutereny, niegłębokie, front, poszukuję. Oferty Kurjer zdw 37 503

Parterowe
lokale Stary Rynek na hurtownię, składnice lub warsztat tanio do wydzierżawienia. Przewodnik, św. Marcin 30. zdw 37 471

Lokal
W moim domu handlowem przy ul. Woźnej 12 wynajmę od 1. 12. sale jasne ca. 150 kw. mtr., centralne ogrzewanie, lift. dla osób i towarów. Kazimierz Kużaj, Centrala Dywanów, ul. 27 Grudnia 9. Pw 6 488-45.104

Składu
próżnego z mieszkaniem ewentl. pokojem przy ruchliwej ulicy poszukuję w Poznaniu Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego. Gniezno 397. nw 5 088

14 DZIERŻAWY

Piekarni
poszukuje celem dzierżawy, miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 36 929

Wydzierżawię
dom blisko rynku, ruchliwa ulica. Buk. Wolne 2 pokoje kuchnia. Nadaje się dla stolarza stelmacha, handlarza lub t. p. Wjazd, szopy i remiza, objęcie 1 500 zł. wtem rok dzierżawy. Zgłoszenie Hertmanowski, Buk, Grodziska 3 zdw 37 401

Dzierżawa majątku
Majątek (Poznańskie) 750 mórg żytnia - pszenna ziemia, dobre zabudowania, korzystnie do wydzierżawienia. Oferty Kurjer zdw 37 229

Ubikacja
przemysłowa, piwnica, bez odstępnego zaraz do wydzierżawienia. Małe Garbary 7, Andrzejewski. zdw 37 266

Poszukuję
kupna lub dzierżawy. Piekarni. Oferty Kurjer zdw 37 311

Dam
dobre wynagrodzenie temu, po zawarciu kontraktu, który wskaże dzierżawę bez inwentarza około 200 mórg lub mniejszy młyn z rolą. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 37 343

Skład
wynajmę za rok dzierżawy 1 200 na Jeżycach. Adres Kurjer zdw 37 436

Poszukuję
dzierżawy piekarni. Adres wskaże Kurjer zdw 37 515

Gospodarstwo
wydzierżawię za inwentarze wpłacę samochód. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 538

16 OSOBISTE

Za długi
żony mej Klary z domu Koperskiej, zamieszkałej obecnie Poznań św Marcin 71, nie odpowiadam. Antoni Janiak Kostrzyn Pw 6 428-57,524

Ostrzeżenie
Z. długi mej żony Marjanny Anioła z domu Siwińska z Wolkowa, powiatu śmigielskiego, nie odpowiadam. Marjan Anioła. zdw 37 416-7

Pielęgniarka
stawia bańki od godz 16. Zgłoszenia proszę kierować Marszałka Focha 110 u p. Borak, wzgl. Ogrodowa 5 u p. Szulc. zdw 37 543

21 ZGUBY

Zaginioną
książeczkę wojskową na nazwisko Kuczkowski Karol unieważniam. zdw 36 492

Zagubione
papiery osobiste unieważniam. — Albin Kowala, Sienna 12. zdw 36 816

Zaginęła
suczka (Ratrelek) mała bronzowa Oddać za wynagrodzeniem Raczyńskich 2 Zając. zdw 37 349

Wykaz
osobisty i zaświadczenie wojskowe zagubiłem, Czesław Wojtkowiak, Skrzynki powiat śremski. nw 5 084

22 ROZMAITE

Kołdry
puchowe, wełniane oraz materace sprzedaje najtaniej, używane przerabia zgrzeplowaniem Gnoińska Plac Świętokrzyski 1 zdwp 35 572

Robótki rysuje Drangosz, Wroniecka 19
zdw 36 853

Przerabiam
naprawiam garsonki, swetry, pulowery itp. „Tricot". Szymańskiego 10. III. Pw 6025-43.174

Pończochy, skarpetki trykoty najtaniej
poleca hurtowo, detalicznie hurtownia pończoszarnicza „Julpol". Pocztowa 11 (nar Rzeczypospolitej). Sprzedaż wysortowanych towarów po niezwykle niskich cenach Pw 6042-44.18

Portrety
fotografje artystyczne wykonuja Bracia Pechersey Al. Marcinkowskiego 8 tel 2955 dw 5 255

Meble używane
zadzenia składowe, biurowe, wszelkie przedmioty kupuje — sprzedaje, przyjmuje w komis Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3 Tel. 21-26 Pw 6258-44.111

3,25 zł
powleczenia białe na poduszkę, pościel biała od 9.80, poduszka strojna od 4.50 podpiecie strojne 14.80, pierzyna gwarantowana od 19.80 poleca Fabryka Bielizny J. Schubert. Wrocławska 3 Pp 6 259-44.94

Elegancką
garderobę damską wykonuje szybko po przystępnych cenach Wojciechowska, Wierzbięcice 26. zdw 36 648

Jasnowidz
Pewuki metapsychografolog wyjaśnia, rozwiązuje wszelkie najtrudniejsze sprawy Woźna 18. III., prawo. zdw 36 842

Darmo portret
na okres gwiazdkowy do 6 fotogr. pocztówkowych poleca Foto Kowalczyk, Ratajczaka 15 (Pasaż Apollo). zdw 37 239

Futra
kołnierze przerabia i czyści Giese. Marszałka Focha 195. I. zdw 37 273/4

Bilans
książkowość załatwiam, udzielam lekcyj. Oferty Kurjer zdw 37 338

Polonja
hotelu blisko obiady prywatne dobre. Oferty Kurjer zdw 37 362

Przyjmę
niemowlę na wychowanie. Adres Kurjer zdw 37 449

Cerowanie artystyczne
kto wykonuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 451

Gustownie
niedrogo szyje wszelką garderobę damską, nie modne suknie modernizuje Kowalska, Półwiejska 26. III. zdw 37 488

Wypożyczam
samochód ciężarowy do różnych przewozów. Wilda, Szwajcarska 13. parter, prawo. zdw 37 540

Chiromantka
przyjezdna przepowiada przyszłość, teraźniejszość, przeszłość, dobrze wróży z ręki, kart. Rom. Szymańskiego 8, podwórze, parter, lewo, przy Placu Świętokrzyskim. zdw 37 582

Samochód
ciężarowy wypożyczam do przewozu mebli oraz innych towarów. Kucharzewski, Polna, Garaże Zagórskiego. Telefon 70-19. zdw 37 572

23 OŻENKI

Dla
mojej krewnej współwłaścicielki większego tartaku, panny młodej przystojnej poszukuje męża inżyniera lub budowniczego z majątkiem. Pośrednictwo rodziny mile widziane Oferty Kurjer Poznański zdw 36 503

7 pań
wszystkie religijne, moralne i przystojne, od wieku 17 do 34, wszystkie pracują w swoich zawodach, pragną wyjść zamąż za panów, nie teraźniejszych poglądów, na dobrych stanowiskach. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 059

Kawaler
lat 42, przystojny, o dobrem usposobieniu, z zawodu rolnik, zarządzający w większych majątkach, pragnie poznać w celu matrymonjalnym pannę lub wdówkę od lat 25, o dobrem sercu, któraby go uszczęśliwiła. Majątek dla wspólnego dobra pożądany. Łaskawe zgłoszenia możliwie z fotografją, którą się zwraca skierować do Kurjera Pozn. zdw 37 056

Starsza
inteligentna wdowa posiadająca 600 mk, pozna pana prawego charakteru, w runek dobry rolnik Dla wspólnego dobra majątek pożądany 50 000 zł. Cel matrymonjalny. Łaskawe oferty proszę kierować do Kurjera zdw 37 061

Kawaler
wiek średni, kupiec, posiadający około 600 tysięcy zł w nieruchomościach, pragnie poznać pannę w celu matrymonjalnym, inteligentną i przystojną, z dobrego domu. Gotów przystąpić jako wspólnik, jeżeli okazja wżenienia się. Dyskrecję zapewniam. Łaskawe zgłoszenia tylko nie anonimowe, upraszam Kurjer zdw 36 273

Kawaler
lat 36 inteligentny właściciel domu, piekarni i składu wartości 40.000 zł poszukuje żony z posagiem. Oferty Kurjer zdw 37 288

Poznam
subtelną, miłą niezależną panią do lat 30. celem założenia ogniska domowego Mam lat 36, sympatyczny, inteligentny, wzrost średni, stałe samodzielne stanowisko w Poznaniu (600 zł mies) charakter zrównoważony Łaskawe zgłoszenia tylko z fotografją (które zwracam) do ekspedycji Kurjera zdw 37 282

Blondynka
lat 24, z prowincji, szuka męża urzędnika lub rzemieślnika Zgłoszenie z fotografją zdw 37 463

Inżynier dyplomowany
z tytułem rządowym, właściciel zakładu artystycznego i biura arch., 40 lat, wysoki, przystojny brunet, ożeni się z inteligentną damą, która wniesie odpowiedni kapitał albo możliwość stopniowego objęcia stosownego przedsiębiorstwa rodziców Zgłoszenia (fotografje, informacje) bezwzględnie zwraca się w 2 tygodnie, do „Par". Poznań, 27 Grudnia 18 pod 58.342 Pw 6 490-58.342

Przystojną
brunetkę poślubi wyższy urzędnik państwowy. Kurjer zdw 37 522

Dwie
panny, właścicielki składów, poślubią stosownych panów Oferty Kurjer zdw 37 524

Wdowa
inteligentna, przystojna, z ładnem mieszkaniem, ożeni się powtórnie tylko z dobrze usytuowanym panem 40—55 lat, szlachetnego charakteru. Oferty Kurjer Poznański zdw 37 574

24 NAUKA

Kursy stenografji
pisania na maszynach Kantaka 1 II piętro zdw 31 320

Pomocy
w odrabianiu lekcyj do kl. IV gimnazjalnej udzieli panienka z wyższem wykształceniem, znająca język francuski angielski niemiecki. Oferty Kurjer zdw 35 738

Akademja tańców
daje Ci pełną gwarancję i rekordową szybkość nauczania. Kreacja sezonu: Valse-Anglaise Dobór towarzystwa. Prof. Wituszkowscy. Dom Rzemieślniczy. Fr. Ratajczaka, godz. 4—10 Pw 5954-43.41

Pięknie pisać
wyuczy każdego 15 lekcjach. — „Kaligraf", Seweryna Mielżyńskiego 3, II. p. zdw 36 677

Tanie kursy tańców
Opaliński. 27 Grudnia 19. II. zdw 36 111

Studentka
udziela korepetycyj Specjalność języki. Kurjer zdw 37 237

Udzielam
korepetycji matematyki w zakresie I. — VII klasy gimn Zgłoszenia Kurjer zdw 37 286

Student
udziela lekcyj niemieckiego, początków francuskiego. Oferty Kurjer zdw 37 260

Student
udziela konwersacji języka niemieckiego oraz korepetycji w zakresie całego gimnazjum wyjaśniwszy matematykę. Oferty Kurjer zdw 37 302

Lekcji
polskiej korespondencji handlowej poszukuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 256

Kursy
kroju — szycia. Wpisy przyjmują Amalja Klawiterowa, Marji Magdaleny 1 III prawo narożnik Raczyńskich, dw 2000/1

English lessons
Leçons de français
M. Dolgow ulica 3 Maja 5. m adwokata Bernsztejna zdw 37 253

Gimnazjasta
6 kl. szuka popołudniowego zajęcia między godz. 3—7.30 Kurjer zdw 37 325

Student fil.
udzieli lekcyj języka polskiego w zakresie gimnazjum. Oferty Kurjer zdw 37 358

Studentka
tanio udziela korepetycyj w zakresie gimnazjum Kurjer zdw 37 356

Poszukuję
konwersacji francuskiej wieczorami. Warunki Kurjer zdw 37 391

Urzędnik
poszukuje konwersacji z języka niemieckiego Zgłoszenia podanie warunków Kurjer zdw 37 388

Kursy
stenografji, książkowości, pisania maszyną. Kromczyński, Ogrodowa 16, II. zdw 37 424

Osoba muzykalna
francuski i niemiecki do pomocy w naukach, towarzystwa starszej lub chorej osoby także na wieś. Kurjer zdw 37 427

Pięknego pisma
wyuczę w kilku lekcjach. Oferty Kurjer Pozn. zdw 37 493

Mąkowskiego Szkoła Tańca Nowy kurs
piątek pierwsza lekcja Zapisy 6—8 św. Marcin 40 zdw 37 549

Korepetycji
dla ucznia III. klasy gimnazjalnej wzamian za pokój z pełnem utrzymaniem. Oferty Kurjer zdw 37 579

25 MUZYKA

Kwartet
lub trio pierwszorzędne siły z harmonją i t. d. zaraz poszukiwane. Restauracja Kawiarnia „Belweder" Kalisz, telefon 378. dw 2 015

Trio!
Trzech rutynowanych muzyków od 15. bm wolni poszukują miejsca w lepszych lokalach „Trio" składa się z pianistki saksofonistki, pierwsze skrzypki lub siedzące i dodatkowe instrumenty: trąbka, alt saksofonista flet, piccolo, ewentualnie złączymy się z pierwszorzędnym zespołem Oferty, warunki proszę Kurjer zdw 36 509

Gry
fortepianowej udziela Kamieniczna, Długa 11. zdw 37 380

Jazzbandzista
obligat wolny zaraz. Oferty Kurjer zdw 37 377

Pianistka
poszukuje posady Oferty Kurjer jw 4 996

26 ROZRYWKA

Casino
Prześliczna Liliana Harvej nasz znakomity rodak Igo Sym w filmie „Modelka z Montparnasse". Pw 6 552-57 545

Harold Lloyd
rozśmiesza do łez w „Kapitolu" w swej najlepszej komedji: „Grunt się nie przejmować". zdw 37 509

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Korespondentka stenotypistka
polsko niemiecka rutynowana poszukuje posady od 1 11 lub 8. 11. 30. Zgłoszenia Kurjer zdw 34 040

Dla
mego 16-letniego syna który ukończył 4 klasy gimnazjum poszukuje posady ucznia kucharskiego w restauracji lub w majątku. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 36 473

Kotlarz - spawacz
i monter centralnego ogrzewania szuka posady Oferty Kurjer zdw 36 536

Książkowa
biegła, znająca wszelkie prace biurowe, pisząca na maszynie, szuka posady. Oferty Kurjer zdw 36 669

Ogrodnika
żonatego polecam jako dobrego fachowca obeznanego w wszelkich gałęziach ogrodnictwa dwornego i handlowego poszukuje dla niego stosownej posady, zaraz lub 1 stycznia. Marjan Cieśliński Zalasewo, poczta Swarzędz pow. Poznański zdw 36 902

Prawnik dyplomowany
lat 32, posiadający również częściowe studja filozoficzne zdolny i energiczny organizator obecnie na poważnem stanowisku w służbie państwowej zmieni posadę celem poprawienia sobie warunków bytu. Ewentualnie przyjmie odpowiednie zajęcie w godzinach popołudniowych lub wieczornych. Oferty Kurjer zdw 37 398

Ekspedjentka
dzielna w kolonjalce wyrynku, 5 lat praktyki poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 36 846

Pomocnik
piekarski dzielny w swym zawodzie poszukuje pracy od zaraz albo od 15. Anton Wiśniewski, Sokolniki, gw. poczta Paczkowo zdw 36 957

Lokaj
(kamerdyner) kawaler władający językami poszukuje posady zaraz lub później, świadectwa pierwszorzędne M Biniakowski, Nakło Ogrodowa 39. zdw 36 960

Rutynowany
sekretarz adw.-notarjalny z kilkuletnią praktyką poszukuje posady zaraz, wzgl. od 15. 11. 30. Oferty upr. Kurjer zdw 35 840

Pielęgniarka
dzieci szuka posady ewentualnie jako dochodząca Oferty Kurjer zdw 37 022

Zbożowiec
młodszy książkowy poszukuje posady najchętniej w Rolniku. — Wymagania skromne. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 053

Magisterka farmacji
szuka praktyki. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 080

200 zł
dam za wskazanie posady ekspedjenta magazyniera, biuralisty żelaźniakowi, lat 24, dobrze się orjentujący. Może złożyć kaucję. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 155

Pokojowej
lub do dzieci przyjmie zaraz posadę sierota lat 19 uczciwa pracowita, posiada chlubne świadectwa. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 37 233

Pomocnik
zbożowy z 6 letnią praktyką na śpichrzu i w biurze poszukuje posady Łaskawe zgłoszenia Kurjer nr. zdw 37 195

2.000 zł
dam za uzyskanie stałej posady biurowej. Zgłoszenia piśm. do Kurjera Poznańskiego pod zdw 36 083

Osoba
znająca wszelką prace, która wchodzi w zakres domowego gospodarstwa, umie dobrze gotować prasować sztywną bieliznę poszukuje posady do samotnej osoby 15. 11. Zgłoszenia Kurjer zdw 36 584

Panienka
lat 16 poszukuje posady do dzieci. Oferty Kurjer zdw 37 403

Posługaczka
poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 37 397

Dziewczyna
uczciwa, z dobremi świadectwami poszukuje posługi do wszystkiego bez spania, jako przychodnia. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 568

Biuralistka
pisząca na maszynie poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 570

Panna
inteligentna przyjmie posadę bony w lepszym domu. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 569

Młodszy
mężczyzna, uczciwy, inteligentny, poszukuje jakiejkolwiek pracy. Oferty Kurjer zdw 37 560

Służąca
czysta, sumienna, pracowita, z gotowaniem poszukuje posady od 15. b. m. Oferty Kurjer zdw 37 575

Stolarz
po egzaminie dobre świadectwa, szuka pracy Łaskawe oferty Kurjer zdw 37 557

Bufetowa
szuka posady Zgłoszenia Kurjer zdw 37 330

Kucharka
znająca się na całkowitem gospodarstwie wiejskiem i miejskiem z dobremi świadectwami poszukuje posady zaraz lub od 15. 11. Oferty Kurjer zdw 37 326

Panienka
do dzieci z szyciem poszukuje posady zaraz lub 1. 12 z przyłączeniem do rodziny Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 37 321

Samodzielna
kucharka znająca skromną kuchnię poszukuje posady od 15. 11. do samotnego pana lub do dwóch osób. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 344

Robotnik
z kaucją lat 32 szuka jakiejkolwiek pracy Oferty do Kurjera zdw 37 342

Początkująca
maszynistka poszukuje posady Zgłoszenia do Kurjera zdw 37 337

1.200 zł
kaucji dam za posadę ślusarza. Oferty Kurjer zdw 37 363

Dziewczyna
samodzielna poszukuje posady do lepszego domu z prasowaniem Oferty Kurjer zdw 37 394

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady od 15. 11. 30. Oferty Kurjer zdw 37 393

Prania
posługi poszukuje. Oferty Kurjer zdw 37 37?

Pan
z zacnej rodziny, ukończone gimnazjum i jeden rok W. S. H. poszukuje odpowiedniej posady. — Oferty z ewentl. podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego zdw 37 386

Praczka
uczciwa i czysta, poszukuje prania. Jadwiga Rogalska. Za Bramką 11. zdw 37 407

Krawcowa
znająca szycie, szuka posady, zajmie się pracą domową lub do pomocy w składzie. Zgłoszenia do Kurjera zdw 37 423

Krawcowa
rutynowana poza dom. Oferty Kurjer zdw 37 408

Dziewczyna
do wszystkiego z gotowaniem poszukuje posady od 15. 11. Oferty do Kurjera zdw 37 410

Posługaczka
umiejąca każdą pracę domową, poszukuje posługi możliwie w śródmieściu bez prania. Oferty Kurjer zdw 37 444

Samodzielna
buchalterka, młodsza, rutynowana pracach bilansowych, weksl., admin., przyjmie jakąkolwiekbądź posadę. Wymagania skromne, może wyjechać. Zestawia bilanse, reguluje książki godzinami. — Kurjer zdw 37 447

Panienka
lat 16, sierota, poszukuje jakiegokolwiekbądź zajęcia z całem utrzymaniem. Oferty Kurjer zdw 37 445

Polsko niemiecka
stenotypistka, znająca wszelkie prace biurowe, poszukuje jakiegokolwiekbądź zajęcia wieczorami. Łaskawe zgłoszenia zdw 37 450

Fryzjer
młodszy, biegły przyjmie posadę najchętniej utrzymaniem. Oferty Kurjer zdw 37 457

Dziewczyna
uczciwa, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 37 504

Szofer rzeźnik
z dłuższą praktyką dobremi świadectwami, poszukuje posady. — Oferty Kurjer zdw 37 502

Praczka
uczciwa, szuka prania. Oferty Kurjer zdw 37 501

Dziewczyna
samodzielna, szuka posady od 15. do samotnej pani lub pana. Oferty Kurjer zdw 37 475

Osoba
znająca wszechstronne gospodarstwo z dobremi poleceniami, szuka posady 15 listopada, najchętnie u samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 37 426

Posługaczka
poszukuje posługi z taniem praniem. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 443

Posługi
prania lub prasowania, poszukuję. Oferty Kurjer zdw 377 432

Posługi
lub prania poszukuję. Oferty Kurjer zdw 37 489

Szukam
prania lub sprzątania. Oferty Kurjer zdw 37 487

Starsza
rutynowana książkowa z ukończenem liceum i szkoły handlowej oraz z długoletnią praktyką biurową i dobremi świadcetwami poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 481

Fryzjer
damski, siła starsza, pierwszorzędna, szuka posady lub kierownictwa w poważnym zakładzie w Poznaniu. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 37 480

Posługaczka
poszukuje posługi. Oferty do Kurjera zdw 37 335

DZISIAJ W KINIE

Aurora: „Hrabia Monte Christo".
Apollo: „Kiedy miłość się zbudzi".
Colosseum: „W szponach Azjatów".
Corso: „Handlarze żywym towarem".
Casino: „Modelka z Montparnasse".
Edison: Królewska faworyta
Harfa: „Popioły zemsty".
Kapitol: „Grunt się nie przejmować".
Metropolis: Bezbronne dziewczę.
Orzeł: „W szponach chińskich rozbójników".
Odeon: „Tajemnica życia" — (Miłość w przyrodzie).
Renaissance: „Tajemnica chińskiej dzielnicy".
Stylowe — Teatr Rewja: „Serce Poznania".
Słońce: „Poganin".
Wilsona: „Męczennice małżeństwa".

Kucharz
kawaler, młody, doskonale wpracowany w swym zawodzie, obejmie posadę od 1 listopada na przystępnych warunkach. Łaskawe zgłoszenia Dr. Bańcasz, Środa (Poznańskie), will pp. Dr. Walszyńskich. zdw 37 483

Kucharka
z bardzo dobrem gotowaniem poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 37 369

Inteligentna
panna, lat 29, krawcowa, znająca język polski, niemiecki, umiejąca haftować, cośkolwiek gotować, kochająca dzieci, szuka lepszej posady do dzieci lub do pomocy pani domu od 15. 11. lub 1. 12. Oferty zdw 37 478

Pomocnik
obrażniczy szklarski poszukuje posady zaraz Oferty Kurjer Poznański zdw 37 472

Panienka
z prowincji, znająca język polski i niemiecki, szuka jakiejkolwiek posady początkującej w składzie lub jako niania do dzieci. Oferty Kurjer zdw 37 465

Panienka
szuka posady w biurze lub też do ekspedycji. Oferty Kurjer zdw 37 521

Biurowy
z kilkoletnią praktyka poszukuje posady od 15. 11. na dogodnych warunkach. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 37 350

Książkowa bilansistka
z ośmioletnią praktyka, znająca wszelkie prace biurowe piszaca biegle na maszynie, poszukuje posady najchętniej z całem utrzymaniem, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 37 547

Panienka
inteligentna z dobrego domu, znająca szycie i robótki poszukuje posady do dzieci Oferty Kurjer zdw 37 546

Asystent gospodarczy
inteligentny z średniem wykształceniem i 3 letnia praktyka poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 37 305

Krawcowa
dzielna szuka pracy u lepszych państwa Oferty Kurjer zdw 37 526

Czeladnik
piekarski 25 lat z dobrem świadectwem, poszukuje posady. — Oferty Kurjer zdw 37 527

Prasowaczka
poszukuje posady Oferty Kurjer jw 4 995

Pianistka
przyjmie posadę w cukierni, zastąpi w sprzedaży, z utrzymaniem. Oferty Kurjer jw 4 997

Dziewczyna
z półrocznem dzieckiem — do wszystkiego, bez wynagrodzenia poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 37 564

Uczciwa
praczka poszukuje prania Oferty Kurjer zdw 37 563

Krawcowa
samodzielna z kilkoletnią praktyką szuka posady Oferty Kurjer zdw 37 252

Sierota
zna wszelką pracę, szycie, szuka posady z przyłączeniem do rodziny. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 250

Sierota
szuka posady wyręczycielki zajmie się dziećmi, może być u wdowca Zgłoszenia Kurjer zdw 37 249

Pomocnik
gastronomiczny wykwalifikowany kawaler, inteligentny trzeźwy Wielkopolanin szuka stałej posady na prowincji. Oferty Kurjer zdw 37 246

Dziewczyna
samodzielnem gotowaniem i praniem poszukuje posady od 15. bm Oferty Kurjer zdw 37 292

Dzielna
ekspedjentka z dobremi referencjami poszukuje posady, miejscowość obojętna. Oferty do Kurjera zdw 37 298

Maturzystka
poszukuje jakiejkolwiek pracy. Oferty Kurjer zdw 37 296

Do 200 zł
dam za wyrobienie młodemu handlowcowi jakiejkolwiek posady, chociażby fizycznej. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 37 293

Posługaczka
poszukuje posady od 15. 11. — Oferty Kurjer zdw 37 291

Dziewczyna
zamiłowaniem do dzieci poszukuje posady od 15. 11. 30 r Oferty Kurjer zdw 37 290

Dziewczę
poszukuje posady do lekkich prac domowych lub do dzieci. Oferty Kurjer zdw 37 284

Służąca
szuka miejsca bez spania. Oferty Kurjer zdw 37 530

Aptekarski
pomocnik, student przyjmie taksowanie recept, dyżury nocne. Łaskawe zlecenia kierować do zdw 37 283

Gospodyni - kucharka
uczciwa, skromna szuka posady od 15. 11. lub później w majątku Oferty Kurjer zdw 37 281

Poszukuję
prania poza dom. Paszkiewiczowa. Grobla 5 u P. Brodnickiej. zdw 37 280

Dziewczyna
samodzielna z gotowaniem poszukuje posady od 15 listopada. — Oferty Kurjer zdw 37 265

Pokojowa
hotelowa z dobremi świadectwami od 15 11. lub później szuka posady, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 37 264

Uczciwa
pokojowa z dobremi świadectwami szuka posady od 15. lub 1. Oferty Kurjer zdw 37 263

Osoba
inteligentna w średnim wieku szuka posady do wyręczenia pani domu lub u samotnego pana — Oferty Kurjer zdw 37 262

Posługaczka
poszukuje posługi Oferty Kurjer zdw 37 303

Panienka
w krytycznym położeniu poszukuje posady do biura. Oferty Kurjer zdw 37 301

Poszukuję
posługi przed południem lub po południu. Zgłoszenia do Kurjera zdw 37 312

Pani
inteligentną szuka posady do zarządzenia domem ewentualnie bez wynagrodzenia. Łaskawe oferty uprasza się do Kurjera Poznańskiego zdw 37 315

Dziewczyna
uczciwa z dobremi świadectwami umiejąca gotować szuka posady od 15. 11. Oferty Kurjer zdw 37 336

25 WOLNE MIEJSCA

Biegła
ekspedjentka z branży rzeźnickiej może się zgłosić od zaraz. Buśko. Piekary 22. zdw 36 656

Nauczyciela
resp. studenta uniwersytetu poszukuje na stałe do 14 letniego chłopca przygotowanie do klasy VI gimn. Zgłoszenia Kobierzycka, Retkowo Szubin zdw 37 070

Ekspedjentka
rzeźnicka potrzebna zaraz Stefan Lewandowicz, ul. Wspólna nr. 37 zdw 36 950

Uczeń
syn uczciwych rodziców może się zgłosić. Piekarnia Chmielnik Poznań. św. Wojciech 25 zdw 36 897

Uczennica
fryzjerska potrzebna. Zgłoszenia Rożynek, Żupańskiego 4. zdw 37 137

Baczność!
Nowość! Panie Panowie mogą zarobić 40—60 zł dziennie przy sprzedaży zegarów oszczędnościowych na spłaty Oferty z fotografjami Zachodni Bank Spółdzielczy Lwów Sykstuska 12. npw 4615

Chcesz
otrzymać posadę? Musisz ukończyć kursy fachowe korespondencyjne im. profesora Sekułowicza Warszawa, Żurawia 42 Kursy wyuczają listownie buchalterji rachunkowości kupieckiej korespondencji handlowej stenografji nauki handlu prawa kaligrafji pisania na maszynach towaroznawstwa angielskiego francuskiego, niemieckiego pisowni, gramatyki polskiej oraz ekonomji. Po ukończeniu świadectwa. Żądajcie prospektów np 4 883

Posługaczka
uczciwa, skrzętna, czysta w pracy, do południa. Świadectwa — Ratajczaka 28, III., lewo. zdw 37 573

Zdolny
sprzedawca z branży materjałów budowlanych, posiadający wyrobione stosunki poszukiwany. — Zgłoszenia z podaniem warunków do ekspedycji Kurjera Poznańskiego zdw 36 514

Baczność Paniel
Dla 6 inteligentnych, starszych pań okazja dobrego zarobkowania, 30—50 zł dziennie. Wyszkolenie bezpłatne na miejscu. Znajomość fachowa niekonieczna. — Zgłoszenia dnia 7. 11. od 10—12 i od 3—5. Hotel „Britania", pokój 6, Św. Marcin 44. zdw 37 559

5 pań
otrzymać może po krótkim czasie próbnym stałe stanowisko dobrze płatne. W rachubę wchodzi podróżowanie na łatwo pokupne artykuły. Zgłoszenia osobiste z dokumentami Wały Jana III. 12, wysoki parter, lewo, w piątek i sobotę od godz 10—1. Pw 6 553-57.540

Nauczycielka
z językami i muzyki potrzebna zaraz. Tylko pierwszorzędna siła. Oferty Kurjer zdw 36 440

Fryzjerka
potrzebna. Wierzbięcice 17. zdw 37 571

Posługaczka
3 razy miesięcznie praniem, Mostowa 5, III., prawo. zdw 37 566

Apteka
w Poznaniu poszukuje poleconego młodszego magistra lub asystenta (ki) z dłuższą praktyką i znajomością niemieckiego. Zgłoszenia z podaniem bliższych referencyj i warunków do Kurjera zdw 36 757

Chcesz
otrzymać posadę? Naucz się pisać na maszynie „Remington". Zapisy codziennie w firmie Block Brun w Poznaniu, Plac Wolności 8, I piętro. Pw 4 044-32.111

Dziewczyna
uczciwa potrzebna. Łuś, Długa 4, III. zdw 37 399

Ekspedjentka
do składu rzeźnickiego uczciwa i sumienna potrzebna zaraz lub 15 b. m. J. Wdowicki mistrz rzeźnicki, Kościan. nw 5 080

Dyplomowana
krawcowa ze złotym medalem przyjmie uczennice na dzienny lub wieczorowy kurs szycia i kroju. Wróblewska Matejki 52. zdw 37 240

Szofer
trzeźwy i uczciwy z kaucją potrzebny od autobusu zaraz. Oferty Kurjer zdw 37 389

Piernikarz
potrzebny. Michalska Środa. zdw 37 385

Stancja
dla porządnej dziewczyny za drobną pomoc domową zaraz. — Zgłoszenia od 6—8 wiecz. Kulski, ul. Traugutta 5. zdw 37 402

Posługaczka
potrzebna od zaraz. Plac Sapieżyński 6, restauracja. zdw 37 406

Posługaczka
z bardzo dobremi świadectwami przyjmie zaraz posadę. Oferty Kurjer zdw 37 419

Kierownik
do składu kolonialno - delikatesowego, który obejmie skład na własny rachunek z koncesją potrzebny w Poznaniu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 37 420

Uczeń
handlowy może się zgłosić do firmy Ziółkowski, plac Sapieżyński 11. zdw 37 414

P. Natalja Stobienianka
odebrać list w Kurjerze na złożoną ofertę z dnia 28. 10. rb. zdw 37 413

Posługaczka
silna, uczciwa na cały dzień z gotowaniem, praniem potrzebna. Wrocławska 30, II., lewo. zdw 37 411

Potrzebna
służąca na wyjazd do Warszawy mówiąca dobrze po niemiecku. — Wierzbięcice 58, parter, lewo. zdw 37 412

Dziewczę
z dobrego domu potrzebne do pierwszorzędnego zakładu fryzjerskiego jako uczennica. Zgłoszenia o godz. 7—8 wiecz. W. Scheller, Pocztowa 31. zdw 37 456

Fryzjer damski
lub fryzjerka, siła pierwszorzędna potrzebna zaraz. M. Scheller, Pocztowa 31. zdw 37 455

Potrzebna
uczennica do składu cukierków. Zgłoszenia piśmienne do Kurjera zdw 37 453

Służąca
do wszystkiego potrzebna. Matejki 45, parter, lewo. zdw 37 495

Ustawiacze
płotów drucianych lecz tylko z dłuższą praktyką potrzebni. Zgłoszenia „Par", Poznań, Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 45.74. Pw 6 483-45.75

Bieliźniarka
potrzebna w dom. Oferty Kurjer zdw 37 430

Biurowa
i chłopiec do praktyki biurowej są potrzebni. Oferty Kurjer zdw 37 440

Pończoszarki
akordowe do maszyn Rekord potrzebne. Focha 121, parter, lewo. zdw 37 490

Panienka
potrzebna do ekspedycji i pracy domowej. Dąbrowskiego 3, cukiernia. zdw 37 486

Elewki
chcącej bezpłatnie wyuczyć się gotowania gospodarstwa wzamian za utrzymanie kuchni itd. w porządku poszukuje od 15 listopada lub później do dworu. Zgłoszenia z podaniem referencyj do Kurjera zdw 37 241

Potrzebuję
zaraz dziewczyny do wszystkiego dobrem gotowaniem. Ul. Bukowska 17, parter prawo. zdw 37 248

Gospodyni
dobrze gotującej, oszczędnej, skromnych wymagań, znającej się na całem wiejskiem gospodarstwie dom i praniu oraz prasowaniu poszukuję od 1. 12 do dworu. Zgłoszenia z odpisem świadectw i podaniem pensji do Kurjera zdw 37 242

Bufetowa
potrzebna. Adres Kurjer zdw 37 277

Złotnik
pomocnik zaraz potrzebny Poniatowski, Bydgoszcz, Śniadeckich 2. zdw 37 304

Posada
służącej - pielęgniarki natychmiast do objęcia. Reflektantki zechcą zgłaszać się w klinice chorób nerwowych, Północna 10. — między godz. 5—6. zdw 37 257

Dziewczę
silne do odnoszenia bielizny i nauki szycia potrzebne. Wierzbięcice 24 a. Grochowski zdw 37 255

Posługaczka
potrzebna zaraz. Małeckiego 22, Piotrowska Zgłoszenia godz. 5—7 zdw 37 254

Dziewczyna
do usług podczas dnia zaraz potrzebna Strzelecka 32, II. Szklarzówna. zdw 37 308

Pomocnik
piekarski, który jest dobrze obeznany w cukiernictwie i piernikarstwie, który może wypożyczyć 1 000 zł wzamian za stałą posadę potrzebny. Oferty Kurjer zdw 37 306

Instytucja
bankowa przyjmie chłopca do posyłek. Zgłoszenia z świadectwami pod zdw 37 310

Poszukuje
się pielęgniarki do niemowlęcia i 1½ rocznego chłopca. Zgłoszenia Gwarna 9 II piętro godz. 5—6. zdw 37 322

Dziewczyna
do kuchni w majątku potrzebna od zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 319

Gospodyni - kucharka
z dobrem gotowaniem dzielna w swym zawodzie potrzebna 15. 11. do majątku Zgłoszenia Kurjer zdw 37 317

Służąca
wiejska do wszystkiego, kochająca dzieci może się zgłosić od 15 11. Skład rzeźnicki, Strumykowa 36 zdw 37 316

Poszukujemy
wymownych par — panów za wysokiem wynagrodzeniem. Rybaki 8 II. piętro, lewo. zdw 37 352

Starsza
zdrowa uczciwa kobieta z własną pościelą potrzebna na wieś blisko Poznania Zgłoszenia w niedzielę od 13—18. Lechnerowska Tama Garbarska 7/8, rzeźnia miejska. zdw 37 351

Uczeń
fryzjerski potrzebny. Marsz. Focha 83. zdw 37 374

Potrzebna
posługaczka. Zgłoszenia między 5—7. Adres wskaże Kurjer zdw 37 381

Krawczyni
samodzielna do sukien potrzebna. Ul. Podgórna 9, I zdw 37 467

Dziewczyna
do wszelkich prac potrzebna. Piątkowski, św. Marcin 31, I. zdw 37 466

Sprzedawczynie
sprzedawcy. Pensja, karta kolejowa. Nowości bezkonkurencyjne. „Patent" Aleje Marcinkowskiego 16, III. zdw 37 464

Bufetowa
z kaucją dzielna, która objęłaby bufet na własny rachunek może się zgłosić, również potrzebna dzielna pianistka Hotel Aleksiewicz, Nakło n/N. nw 5 082

Pannę
z obsługą do cukierni. Gwarancja gotówkowa 1 000 złotych. — Oferty Kurjer zdw 37 517

Inkasenta
do obsługi kawiarni z gwarancją gotówkową 1 000 złotych Oferty Kurjer zdw 37 516

Akwizytorów
dzielnych obeznanych już potrzebnych na Poznań i prowincję zarobek dzienny 20 zł od 12 do 2. Poznań, ul. Polna 37, I. piętro. „Prasa Poznańska" zdw 37 513

Kierownik
do młyna potrzebny pożyczką 4 tysięcy. Oferty Kurjer zdw 37 514

Piekarza z gotówką
4 000 przyjmę jako wspólnika do mego przedsiębiorstwa. Zgłoszenia Kurjer zdw 37 510

Fryzjer
dzielny zaraz Staszica 5. zdw 37 520

Fryzjerkę
starszą dzielną siłę stałą pensja, zaraz przyjmę. Staszica 5 zdw 37 519

Poszukuję
egzaminowanego mechanika od 15. 11 rb., samodzielnego i sumiennego który jest obeznany w naprawie maszyn do szycia, pisania, rowerów i wszelkich pracach wchodzących w zakres mechaniki. Zgłoszenia J. Rożniewski skład rowerów. Lubliniec, Górny Śląsk. nw 5 087

Inkasenta
podróżującego na makę z pożyczką 3 000 poszukuję Zgłoszenia Kurjer zdw 37 539

Młynarza
samodzielnego z pożyczką 2 000 poszukuje. Oferty Kurjer zdw 37 537

Szofer
na samochód prywatno-handlowy z kaucją 1 000 zł zaraz Oferty Kurjer zdw 37 532

Pokoik
za posługę osobie samotnej. — Adres Kurjer rw 12 198

Dziewczyna
czysta potrzebna. Grobla 1 b III. lewo. rw 12 200

Ekspedjentka
tylko z branży może się zgłosić. Rozmarynowicz, skład obuwia, Stary Rynek 93 rw 12 206

Dziewczę
do posyłek potrzebne. Rozmarynowicz, skład obuwia, Stary Rynek 93. rw 12 207

Przyjmę
fryzjerkę dom — prywatnie Warunki Kurjer zdw 37 390

Czekolady
Konfekty
Kakao
Herbata
nw 5079

Humor zagraniczny

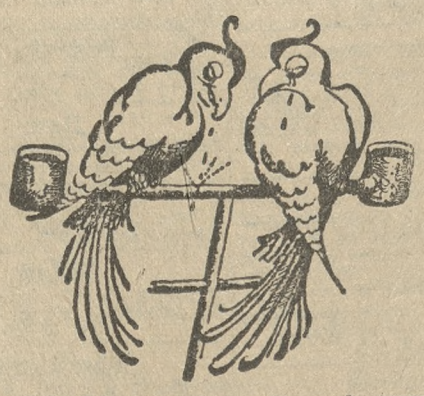

= Gdy fabryki aparatów radjowych zrozumiały konkurencję, jaką im robimy, wymyśliły „papuzią chorobę" (Rire, Paryż). S. F.

Przedpłata na listopad 1930, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Jlustracja Poznańska" i „Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped. zł 4.00, w agencjach w mieście zł. 4.50 z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4.70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.94, kwartalnie zł 14.80, pod opaską w Polsce zł 9.00, pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 5-łamowej 30 gr. na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potocznemi 240 gr od 1-łamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30 w nagłych wypadkach do godz 22 u stróża do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt. do godz. 9 przedpołudn. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materjał poświęcony danej uroczystości.

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1 76 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.